

Møte fredag den 4. desember 2009 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 24):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Stortingets forretningsorden mv. (Innst. 61 S (2009–2010))
2. Debatt om miljø- og utviklingsministerens redegjørelse om status og framdrift i klimaforhandlingene (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 3. desember 2009)
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om en opptrapping av norsk klimapolitikk før klimatoppmøtet i København (Innst. 69 S (2009–2010), jf. Dokument 8:1 S (2009–2010))
4. Interpellasjon fra representanten Trond Helleland til justisministeren:
«Det såkalte Stockholm-programmet skal vedtas på EU-toppmøtet 10. desember, og er en handlingsplan for EUs arbeid på justis- og innvandringsfeltet de neste fem årene. Et viktig element i planen er en sterkere samordning av EU-landenes ulike system for håndtering av asylsøknader og mottak av asylsøkere. Dette er et viktig initiativ, og det vil også få konsekvenser for Norge. Høyre etterlyste allerede i sesjonen 2007–2008 en stortingsmelding om norsk asyl- og innvandringspolitikk i europeisk perspektiv. Denne stortingsmeldingen er fortsatt ikke kommet. Innspillene som ble sendt fra Regjeringen om Stockholm-programmet tidlig i oktober har sin hovedvekt på å få forståelse for Norges posisjon som EØS- og Schengen-medlem, og inneholder få substansielle politiske innspill.
Hvilke konkrete innspill vil Regjeringen spille inn til den europeiske handlingsplanen som skal utarbeides i 2010, og hvordan vil Stortinget bli involvert i dette?»
5. Interpellasjon fra representanten Svein Flåtten til nærings- og handelsministeren:
«Verftsindustrien og leverandørindustrien til offshoresektoren melder om sterkt sviktende ordreinngang, og mange bedrifter står foran permitteringer og oppsigelser. Ifølge Norsk Industri vil syv av ti ansatte miste jobben i leverandørindustrien innen neste sommer. Statsråden og Regjeringen bruker mye tid på å beskrive problemene og har bedt om assistanse fra fagorganisasjonen, arbeidsgiverorganisasjoner og fagmiljøer til en idédugnad om aktuelle tiltak. Hovedproblemet er imidlertid at Norge har mistet sin konkurransekraft gjennom de siste 4–5 årene. Dette er blitt forsterket av en for ekspansiv budsjettpolitikk gjennom høykonjunkturen i kombinasjon med en betydelig økt beskatning av eierskap og dermed av arbeidsplasser.
Hva vil Regjeringen selv og statsråden bidra med for å gjøre bedriftene sterkere og arbeidsplassene tryggere i denne og andre sektorer?»
6. Referat

Presidenten: Representanten Nikolai Astrup vil framsette et representantforslag.

Nikolai Astrup (H) [10:03:29]: På vegne av representanten Arve Kambe og meg selv vil jeg framsette forslag om en gjennomgang av avgiftene på drivstoff.

Presidenten: Representanten Bjørn Lødemel vil framsette to representantforslag.

Bjørn Lødemel (H) [10:03:57]: På vegner av representantane Nikolai Astrup, Øyvind Halleraker, Ivar Kristiansen, Siri Meling og meg sjølv vil eg setje fram to representantforslag.

Det fyrste forslaget er om å setje ned eit ekspertutval for å greie ut framtidens teknologi for framføring av elektrisk straum.

Det andre forslaget er om å greie ut eit supernett for framføring av elektrisk kraft langs kysten og til Europa.

Presidenten: Representanten André Oktay Dahl vil framsette et representantforslag.

André Oktay Dahl (H) [10:04:34]: På vegne av representantane Anders B. Werp, Bent Høie, Elisabeth Aspaker og meg selv har jeg den glede å fremsette forslag om bedre, raskere og mer rettssikker analyse og bruk av DNA-spor.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet – om nødvendig – fortsetter utover den reglementsmessige tid, kl. 16, til dagens kart er ferdigbehandlet.

– Ingen innvendinger er kommet, og det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:05:21]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Stortingets forretningsorden mv. (Innst. 61 S (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 754)

Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 2 og 3 behandles under ett – og anser det som vedtatt.

Sak nr. 2 [10:05:46]

Debatt om miljø- og utviklingsministerens redegjørelse om status og framdrift i klimaforhandlingene (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 3. desember 2009)

Sak nr. 3 [10:05:54]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om en opptrapping av norsk klimapolitikk før klimatoppmøtet i København (Innst. 69 S (2009–2010), jf. Dokument 8:1 S (2009–2010))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at debatten i sakene nr. 2 og 3 blir begrenset til 70 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte innenfor den fordelte taletid på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil tre minutter.

– Det anses vedtatt.

Erling Sande (Sp) [10:07:17] (leiar i komiteen): Statsråd Solheim gjorde på ein god måte greie for dei utfordringane som verda står overfor når det gjeld global oppvarming med potensielt store klimaendringar, og når det gjeld dei forhandlingane vi treng for å møte utfordringane. Frå Senterpartiet si side ynskjer eg fyrst å gje ros til statsråden både for det ekte og sterke engasjementet han har kring denne viktige saka, og for den kunnskapen han viser at han har på dette viktige området.

Dei internasjonale klimaforhandlingane er kanskje dei mest krevjande internasjonale forhandlingane verda har stått overfor, og sjeldan har så mykje stått på spel. Derfor er det avgjerande å lukkast, og det er avgjerande at København-møtet tek oss viktige steg i retning av ei juridisk forpliktande avtale.

Senterpartiet stiller seg heilharta bak dei norske prioriteringane framfor klimatoppmøtet, som statsråden gjorde greie for i går. Vi er vidare stolte av dei grepa og tiltaka som Regjeringa i lag med klimakameratane i Stortinget har teke til orde for, og no gjennomfører, både internasjonale tiltak og dei tiltaka vi set i verk i vårt eige land. Likevel er det viktig å understreke at vi i Noreg har sær gode moglegheiter til nettopp å spele ei leiande rolle i dette arbeidet, til nettopp å gjere omfattande, store tiltak. Vi har ressursar som gjer dette mogleg, og samanlikna med mange land vil våre utfordringar vere mindre når det gjeld å ha ressursar til å setje i verk tiltak. Derfor må vår innsats ikkje vurderast opp mot folketalet, men mot dei ressursmessige føresetnadene som vi har.

Det er viktig å få den store breidda av nasjonar med på konkrete forpliktingar til reduksjon av klimagassar og å opprette mekanismar som kanaliserer midlar for å nå desse måla. Rike land må både bidra til utsleppsreduksjonar og vere med på å finansiere reduksjonar og førebyggjande til-

tak i andre land. Det er avgjerande viktig å hindre dobbelt bokføring når det gjeld reduksjon av klimagassar, i form av at rike land kjøper utsleppsreduksjonar gjennom kvotesystemet, som blir rekna som utsleppskutt både i kjøparlandet og investeringslandet. Dette enkle, men viktige poenget er det viktig at vi lyftar fram, og det er viktig at rike land er med og lyftar det poenget fram. Det er kanskje lettare for land i den rike verda å vere med og understreke dette poenget. Her kan Noreg verkeleg spele ei rolle.

Vi har eit ansvar for å vise at rike land tek ansvar i klimaarbeidet. Det å vise vilje til tiltak både ute og heime er viktig òg for å styrkje tilliten i forhandlingar mellom rike og fattige land. Norske bidrag, anten det er i form av konstruktive forslag til finansieringsordning for både førebygging og klimakutt gjennom kvoteordninga, som vi kjenner til, eller det er den viktige regnskogsatsinga, som er vedteken i denne salen, er med på å bygge opp under denne tilliten.

Vi er også frå Senterpartiet si side klar over at Noreg er eit lite land i forhandlingane om ei internasjonal klimavtale. Ikkje desto mindre gjev vår rolle som eit rikt land med ein offensiv klimapolitikk moglegheit i forhandlingane til å vere ein utolmodig brubyggjar mellom fattige og rike land. Vår sjølvstendige rolle som eit europeisk land utanfor Den europeiske unionen gjev oss nettopp høve til ei endå tydelegare slik brubyggjarrolle.

Folketalet i verda er sterkt aukande, og dei nye menneska – den auken på nærare 50 pst. som er spådd dei kommande tiåra – skal kunne brødfø seg. Matkrisa som verda står overfor, er formidabel, og dei siste tala tyder på at det er tett oppunder ein milliard menneske som svelt. Det er tett oppunder kvart sjette menneske på kloden.

Det å ta omsyn til den viktige matproduksjonen må vere eit heilt sentralt element i klimaarbeidet. Landbruksbistand må òg nyttast tydelegare i norsk bistandspolitikk, men også i bistandspolitikk internasjonalt. Klimaarbeidet må ikkje gå på kostnad av dei på jorda som ikkje kan dekkje sitt mest elementære behov.

Målet er ei internasjonal avtale som Kyotoprotokollen kan bli integrert i, sa statsråden i går. Det er viktig for Senterpartiet å understreke at det er viktig at ei slik avtale då blir så god totalt sett at Kyoto-landa ikkje får lågare ambisjonar. I så fall bør ein gå vidare langs to spor, slik Bali-toppmøtet streka opp.

Eirin Kristin Sund (A) [10:13:05] (ordfører for sak nr. 3): Vi debatterer i dag to saker i denne debatten, statsråd Solheims klimapolitiske redegjørelse samt innstillingen fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om en opptrapping av norsk klimapolitikk før klimatoppmøtet i København.

Først noen ord om representantforslaget. Norge har vært og er en pådriver for å få et ambisiøst resultat på parts-møtet under FNs klimakonvensjon i København. Norge har prioritert klimaforhandlingene fram mot København veldig høyt og har hatt en rekke konstruktive og ambisiøse forslag og bidrag inn i forhandlingene.

Klimaforliket var en god start på arbeidet med å gjen-

nomføre tiltak og virkemidler for å få redusert våre nasjonale utslipp av klimagasser, og vi støtter forslagsstillerens påpekning av at det vil være en styrke ved norsk klimapolitikk at det brede, tverrpolitiske samarbeidet om klimapolitikken videreføres.

Jeg regner med at mindretallet redegjør for sitt syn.

Så til den store saken som vi debatterer i dag. Jeg vil også i likhet med representanten Sande gi ros til statsråden både for redegjørelsen i går og for hans håndtering av et av verdens viktigste møter og en av de viktigste sakene som verden står overfor. Nå er verdens øyne rettet mot det møtet som om noen dager skal foregå i København. Det store spørsmålet alle nå stiller seg, er om det blir en avtale, og hvordan en avtale eventuelt vil være. Blir det nok reduksjoner? I denne omgang er det ikke sannsynlig at det blir en folkerettslig bindende avtale, men en politisk villighetserklæring. Men det er viktig at en i fortsettelsen får på plass en juridisk bindende avtale.

For Regjeringen er målsettingen for toppmøtet i København helt klar: Vi ønsker en mest mulig ambisiøs og på sikt juridisk bindende avtale med så mange land som overhodet mulig.

Flere enn 100 land støtter nå målet om å forhindre en global oppvarming på mer enn to grader. Land som står for en tredjedel av verdens CO₂-utslipp, har satt seg mål for utslippskutt innen 2020.

For å hindre en temperaturstigning på to grader sier FNs klimapanel at globale utslipp må reduseres i nærmeste framtid. Deretter må utslippene reduseres med mellom 50 og 85 pst. innen år 2050.

De rike landene må kutte utslippene med 25 til 40 pst. innen 2020 sammenlignet med 1990-utslippene. De løftene som land har gitt, og som nå ligger på bordet, tilsvarer kutt på 13 til 17 pst.

Vi har en veldig lang vei å gå. Det kreves politisk handling nå, slik at vi kan forebygge de dramatiske konsekvensene for klimaet. Derfor har den norske delegasjonen klare prioriteringer for samtalene i København. Å redusere avskoging, finansiering av tilpasning gjennom auksjonering av CO₂-utslipp som er innenfor Kyoto-forpliktelsene, muligheten for å finansiere CO₂-fangst og -lagring gjennom Kyotoprotokollen og inkludering av utslipp fra internasjonal skipsfart er problemstillinger som den norske delegasjonen vil legge vekt på å få på bordet under møtet.

Regjeringen bruker allerede flere milliarder kroner på tiltak som f.eks. CO₂-fangst og -lagring på Mongstad.

Jeg er optimist og har stor tro på at det kommer en avtale som er avgjørende for framtiden, som et resultat fra møtet. Vi er nå inne i en prosess, og det er viktig at vi får inkludert de store landene i verden i denne prosessen.

President Obama i USA har gitt verden nytt håp og framtidstro på mange områder, noe man ikke minst ser på klimaområdet. Åtte år med Bush er nå erstattet av nye og offensive tanker, noe som gleder en hel verden.

Jeg vil berømme Kristelig Folkeparti, Venstre og Høyre for deres innsats og samarbeid i klimapolitikken. Vi er seks partier her på Stortinget som har kvalifisert oss til å

lage et klimaforlik. Vi er de i denne salen som erkjenner at klimaproblemene er menneskeskapte.

Fremskrittspartiet bruker å si at de ikke er en del av klimaforliket fordi de ikke ble invitert. Fremskrittspartiet er ikke en del av klimaforliket, for det er det eneste partiet i Norge som bruker store deler av sin tid på å undergrave FNs klimapanel og deres konklusjoner. Invitasjonen til å inngå forlik inneholdt ett eneste kvalifiseringskrav, nemlig erkjennelsen av at klimaproblemene er menneskeskapte, og at utfordringene må løses på bakgrunn av denne erkjennelsen. Fremskrittspartiet stod ikke til den eksamenen.

Heller ikke i dag er klimapolitikken til Fremskrittspartiet helt lett å bli klok på. Da representanten Solvik-Olsen nylig var ute i pappapermisjon – og gratulerer med det – benyttet vikaren Arne Sortevik anledningen til å uttale at han håpet på en fiasko i København, og at han ikke trodde at klimaendringene var resultatet av menneskelige aktiviteter. Tidligere partiformann Carl I. Hagen hev seg for å støtte Sorteviks uttalelser.

Jeg tror det er viktig at vi som er klimakamerater, nå jobber sammen mot København-møtet og ikke minst etter København-møtet for vår felles utfordring: et bedre klima.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:18:48]: La meg først takke for en redegjørelse fra miljøvernministeren som jeg denne gang synes er litt lettere å debattere i etterkant, for den er mye mer nøktern enn det vi har sett tidligere. Det virker som om Regjeringen har sett at det ikke nytter bare å ha en tilnærming med store norske ambisjoner, at ting skal smerte i Norge, og at andre land da vil kopiere våre mål. Det virker som om de har sett at det er helt andre ting som driver andre lands interesser og motiv for å få en avtale i København. Jeg skal komme inn på det litt senere.

La meg likevel si hvorfor det er verd å lytte til Fremskrittspartiets ord på dette området, for det blir helt feil når representanten Sund nok en gang prøver å dra opp en debatt der en setter Fremskrittspartiet på sidelinjen i dette spørsmålet. Fremskrittspartiet fremmet omfattende forslag på Stortinget i juni 2007 med over 30 tiltak om hvordan man skal kutte i utslippene.

Det er riktig at vi ønsker å stimulere en vitenskapelig debatt. De avsløringene som er kommet etter en mulig hacking av en dataserver på et universitet i England eller en varsling ved at de er blitt lagt ut av en intern person, viser at det bør være grunn til fortsatt å diskutere vitenskapen – ikke for å ha som mål å så tvil, men for å ha som mål å finne best mulig kunnskap. Da synes jeg det blir feil når et parti som Sosialistisk Venstreparti har en partileder som på sitt landsmøte for et par år siden sa at alle som er skeptiske, må være kjøpt og betalt av oljeindustrien. Det er ikke måten en stimulerer på for å få fram best mulig kunnskap. Det er på nettopp den måten en prøver å harselere til taushet dem som er kritiske. Jeg tror det er i alles interesse å sørge for at en får best mulig kunnskap, enten det er for å forsterke FNs klimapanelers hypoteser eller for å vise at det er andre hypoteser som betyr mer.

Fremskrittspartiet sier ikke at det ikke finnes menneskeskapte klimaendringer. Vi vet at når vi slipper ut mer

CO₂, vil det oppbevares i atmosfæren i en tid. Det vil bety at drivhuseffekten forsterkes. Men det må være lov å diskutere i hvor stor grad dette vil påvirke klimaet på kloden. Snakker du om en halv grad? Snakker du om fem grader? Det er noe helt annet enn å benekte det. Her synes jeg Arbeiderpartiet skal prøve å få med seg nyansene i denne debatten før de begynner å gå løs på andre partier. Spesielt bør et parti som hevder at de tar dette på ramme alvor, tenke litt på hva slags retorikk de bruker, og ikke minst på hva slags politikk de fører. Veldig mange av virkemidlene deres viser seg ikke å funke. Det skaper usikkerhet og flytter investeringer ut av landet. Litt mer om det senere.

Det som jeg som sagt var glad for i miljøvernministerens redegjørelse, er at vi i stadig større grad går bort fra at det er viktig med norsk selvpining, norske nasjonale mål, og at vi tror at hvis vi bare går foran som et godt eksempel, vil andre følge etter. Det koster mye, det er særnorske restriksjoner og en særlig streng klimakvotelov. Det er mange eksempler på ting vi har gjennomført i Norge, mot Fremskrittspartiets stemmer, i tro på at andre land da blir begeistret og gjennomfører lignende ting selv.

Når vi ser hva som skjer i EU, Kina, India, Brasil og USA, ser vi at det er mange andre viktige faktorer til stede. Dette handler om energipolitikk. Dette handler om makt. Det er en global maktpolitikk. Dette handler om industri. Det handler om arbeidsplasser og økonomi. Alle, til og med Fremskrittspartiet, ønsker å prøve å få på plass en internasjonal avtale. Men det som går igjen, er at de aller fleste ønsker at de andre skal ta belastningen. Det er ingen, iallfall ikke utenfor Norge, som kommer til å ønske en avtale der man får uforholdsmessig store forpliktelser, som vil bety at deres næringsliv blir rammet, og at arbeidsplasser forsvinner.

Det samme ser vi når vi bruker Obama som eksempel. Jeg har veldig stor sans for president Obama. Når man ser på den energi- og klimapakken han la fram i valgkampen, er det veldig mye fremskrittspartipolitikk i den – mye mindre rød-grønn politikk. Den debatten kan vi la ligge. Men når vi ser hvordan president Obama har forholdt seg til forhandlingene i forkant av København, har han kommet med akkurat de samme innsigelsene som Fremskrittspartiet har hatt i forhold til Kyoto-avtalen. Det nytter ikke å ha en smal avtale, man må ha en bred avtale. Alle land må ha forpliktelser, selv om forpliktelsene gjerne vil være mindre ambisiøse for utviklingsland enn for de rike landene. Men man kan ikke ha en avtale der man ender opp med at dagens rike, industrialiserte land gjerne må flagge ut sin industri for å nå forpliktelser, og andre land kan bygge opp sin industri uten å ha noen forpliktelser i framtiden. Det er det Bush hadde. Så kan man godt ha mange gode argumenter, som jeg er enig i, om at Bush ikke hadde intensjoner, mens Obama har intensjoner. Men Obamas tilnærming er ikke nødvendigvis så veldig annerledes enn det som Fremskrittspartiet har hatt i forhold til hva som faktisk må ligge til grunn.

Jeg tror vi skal ha en forståelse for at både Kina, India, Brasil, USA og EU gjerne har vel så mye motivasjon når det gjelder deres nasjonale energiforsyning og energisikkerhet, som de har for kun å kutte CO₂-utslipp. Det ligger

til grunn for måten de tilnærmer seg dette på. Det er gjerne en vel så stor drivkraft for at disse landene faktisk vil nå sine mål i motsetning til Norge, der vi har veldig store, ambisiøse uttalte mål fra Regjeringen og fra de andre opposisjonspartiene. Men virkemidlene står på ingen måte i stil med de målene man gir uttrykk for, nettopp fordi vi har det ganske bra energimessig. Vi har det veldig bra sysselsettingsmessig. Økonomien vår går bra. Vi er ikke i en krisesituasjon som gjør at det tvinges fram endringer. Det er amerikanerne, som importerer over halvparten av oljen de bruker, der en økning på 100 dollar fatet betyr 1 milliard dollar i ekstrautgifter som nasjon hver dag til land som de i utgangspunktet ikke har noen sympati for. Ser man på EU, som om noen få år importerer over 50 pst. av oljeforbruket sitt og 80 pst. av gassforbruket sitt, kan man skjønne at de har incentiver til å bli uavhengige av importert energi, når man ser konsekvensene hver gang Russland begynner å tukle med gassforsyningen til Øst-Europa.

Fremskrittspartiet ønsker en internasjonal avtale. Det har vi gjort klart mange ganger i denne salen. Det som er viktig, og som jeg håper Erik Solheim tar med seg, er at det er viktig å ha bredden. Det oppfatter jeg at Solheim sa i sin redegjørelse i går. Men jeg vil understreke: Det er viktig at vi får flest mulig land – alle de store ikke minst – til å forstå at de har en forpliktelse. Kina og India må gjerne ha lavere forpliktelse per capita enn det man har i Vesten og i USA, men man må unngå at en ny avtale medfører mer karbonlekkasje, der industriarbeidsplasser flyttes ut, og at en avtale dermed bare flytter utslipp og ikke kutter utslipp.

Selv om statsråden sier at dette egentlig ikke handler om de nasjonale tiltak, og vi på en måte skal spare litt av den debatten, passer det likevel i forhold til det representantforslaget vi behandler, at jeg tar opp situasjonen på hjemmebane likevel. Norge har, hvis vi er rent egoistiske, veldig mye å tjene på å få en god avtale i København. Hvis vi sørger for at det blir en pris på CO₂, vet vi at norsk industri faktisk er nærmere et lavkarbonsamfunn, et lavutslippssamfunn, enn de fleste andre land. Jeg synes vi skal gi oss selv litt kredit for det og ikke hele tiden snakke som om vi er verdens største forurenser. Sett i forhold til hva vi produserer – pr. tonn produsert aluminium, pr. fat produsert olje, pr. transporterte tonn gods på skip på verdensmarkedet, er det store utslipp aggregert, men det er små utslipp pr. enhet. Dermed vil vi med en god avtale i København sørge for at norsk næringsliv har alt å tjene på dette, hvis vi sørger for en global tilnærming, altså en harmonisering av regelverket. Det tilsier at vi skal være aktive i forhold til debatten der nede.

Så er det samtidig slik at når man ser på det klimaforliket man har inngått, som man skryter veldig av fra regjeringspartiens side – ikke så mye fra opposisjonens side lenger – og man ser på de virkemidlene som er brukt, har vi mindre å skryte av.

Norge ligger på etterskudd i forhold til implementering av EUs fornybardirektiv. Jeg har fortsatt til gode å høre en klar uttalelse fra Regjeringen om man tar sikte på å påta seg forpliktelsene som EU ønsker, eller om målet

er å forhandle dem ned. Noen ganger skal man forhandle dem ned, fordi man ser at dette kan bli dyrt. Dette kan bety at man må bygge ut vannkraft, og da protesterer SV. Eller så kan det bety at man må bygge strømlinjer til utlandet. Da protesterer deler av Senterpartiet. Andre ganger skal vi være ambisiøse og innfri de forpliktelsene som er. Nå ber opposisjonen olje- og energiministeren komme til Stortinget og redegjøre for dette, fordi det er viktig å ha en helhet. Men i mangel på den helheten ser vi at norsk industri investerer i utlandet, ikke i Norge, fordi at rammebetingelsene ikke tilsier at man stoler på at de skal vedvare.

Norge er også det eneste landet i EØS-samarbeidet som ikke har egne energisparemål, som er det eneste landet uten ENØK-mål. Energisparedirektivet, eller bygningsdirektivet, holder EU nå på å legge fram den andre versjonen av, før Norge har ratifisert den første versjonen. Dette handler om, når alt kommer til alt, hvordan vi skal stimulere næringslivet til å gjennomføre mange av de tiltakene som må på plass, hvis de politisk uttalte målene faktisk skal kunne innfris. Det er der det svikter i Norge. Biodieselsaken er ett eksempel. I fire år har Regjeringen lagt fram stortingsmeldinger og stortingsproposisjoner som sier at avgiftsfritak er et viktig virkemiddel for å stimulere til økt bruk. Så har vi nå en statsminister som plutselig harselerer med at avgiftsfritaket for biodrivstoff er meningsløst, fordi det stimulerer til veitrafikk. Hvordan skal man kunne forholde seg til en regjering som begynner å argumentere mot den politikken de konsekvent har ført i fire år? Hvordan skal man forholde seg til myndigheter som i en melding om fornybar energi i 2006 sa at småkraftverk skulle få støtte, at vindkraft skulle få støtte, og at biokraft skulle få støtte, når småkraft og biokraft året etter var ute av den støtteordningen? Vindkraft er inne på en ny investeringsstøtteordning, som er endret tre ganger underveis.

Senest i dag i Bergens Tidende ser vi et oppslag om at pelletsbransjen i Norge kolliderer, og pelletsprodusentene skylder på Regjeringen fordi rammebetingelsene ikke strekker til. Det er her vi altså må kunne sette oss ned nå, og det må vi gjøre etter København-møtet, og ikke tro at vi skal gjøre noe før. Det blir helt meningsløst å fremme et forslag i oktober og tro at vi skal revolusjonere hele politikkområdet og komme med nye signal til København i løpet av en måned. Men etter København-møtet bør en sette seg ned og se energipolitikken og klimapolitikken i en sammenheng. Så bør vi få et felles virkelighetsbilde – hvordan ser ting ut? Hva skal vi stimulere? Skal vi være teknologinøytrale, som Fremskrittspartiet vil, eller skal vi være sektortilnærmet, slik som SV har argumentert for, inntil ganske nylig i hvert fall?

En bør se på den rapporten som IEA – Det internasjonale energibyrå – la fram og ha en diskusjon om hvilken rolle Norge skal ha som olje- og gassprodusent. Skal det være slik at vi nå skal prøve å tømme de feltene vi har, og ikke utvikle noe nytt, slik som SV argumenterer for stadig vekk? Eller skal en se at også i et klimaperspektiv, der man skal ha en energiforsyning som fungerer, må man videreutvikle Norge som olje- og gassnasjon i noen tiår fram-

over? For selv om en skal ha en omstillingsfase til fornybar energi – og jeg mener at vi må det hvis vi skal kunne ha en velstandsutvikling globalt som er bærekraftig, og der det er nok energi til fornuftige priser – må man allikevel ha en omstillingsperiode der energiforsyningen henger sammen. Da har Regjeringen sagt at verdens gassforbruk vil øke 17 pst. de neste ti årene. Verdens oljeforbruk vil øke 4,5 pst. EU begynner å redusere sitt gassforbruk, men fordi deres egen produksjon reduseres mye raskere, vil faktisk EU også måtte øke sin import med 30–40 pst. Det tilsier at Norge ikke kan ha den tilnærmingen vi har hatt så langt, der en internt i Regjeringen krangler om vi skal satse på gass eller ikke, om vi skal begynne å kutte produksjonen eller bare fase den ut som en solnedgang, men vi skal i hvert fall ikke begynne å lete på de nye, attraktive områdene, ut fra et klimaargument. Den må man komme vekk fra. Så må man se virkeligheten slik som den er.

Jeg ble også veldig glad da jeg hørte statsråden på utsiden av denne sal si at norsk tilnærming i København ikke ville gå på at en skulle pålegge særnorske restriksjoner på skipsfarten. Det er veldig bra, for alle vet at det bare er å skifte flagg, så har man andre rammebetingelser. Da kutter man ikke i utslipp, man bare flytter dem.

Jeg håper at det signalet også vil gjelde for fastlandsindustrien i Norge. Da vi behandlet klimakvoteloven, var det nemlig en motsatt tilnærming, at det viktigste er at Norge er mest ambisiøs og mest restriktiv i forhold til nye utslipp i Norge. Man skal altså ikke gi gratisvoter til nyinvesteringer i Norge, for man skal ikke subsidiere den form for utslipp. Men det betyr bare at man flytter investeringene ut av landet. Da oppnår man ingen ting, men man vil sakte, men sikkert utarme norsk næringsliv, norsk industri, ved at alle nyinvesteringer går til utlandet. Derfor bør det også komme et prinsipielt signal fra Regjeringen om at vi vil jobbe for en ambisiøs avtale, vi vil jobbe for at det skal være en pris på CO₂, for prismekanismen er den viktigste mekanismen for å kutte utslipp. Investorer i Norge skal vite at de har de samme rammebetingelsene som i EU. Du skal ikke gå og frykte at du taper pengene dine ved å investere i Norge, hvis du kunne ha overlevd i EU-systemet. Den prinsippavklaringen burde komme ganske raskt.

Så er det en del gode ting som Regjeringen har gjort. Regnskogsatsingen er Fremskrittspartiet prinsipielt enig i, men vi skulle gjerne sett at det var større garantier for den langsiktige nytten av dette, for å sikre at det ikke går penger til korrupsjon. Jeg tror statsråden er veldig bevisst på dette, men la oss håpe at ikke ønsket om å gjøre noe blir overdøvende i forhold til målet om faktisk å få resultatene.

Nikolai Astrup (H) [10:34:20]: Jeg vil gjerne takke miljøvernministeren for at han tok seg tid til å orientere Stortinget om status og utvikling i de internasjonale klimaforhandlingene. På den annen side: Med to statsråder i departementet skulle det kanskje bare mangle at ikke én av dem fant tid til å informere nasjonalforsamlingen.

Det er viktig at Stortinget holdes orientert om klimaforhandlingene. Sjelden har en regjering hatt større anledning til å forplikte Norge og fremtidige regjeringer i flere

tiår fremover. De posisjoner Norge inntar i København, må derfor ha bred forankring i Stortinget. Ettersom tiden er ute for å påvirke Norges posisjoner i København, er det derfor en stor fordel at Høyre kan stille seg bak hovedlinjene i Regjeringens strategi. Vi er enige om at det mest effektive virkemidlet for å bekjempe klimautfordringene er å ta markedet i bruk i miljøets tjeneste. Bedre tjener finnes ikke. Men det forutsetter at vi retter opp den grunnleggende ubalansen mellom kostnadene ved å forurense og forurensningens pris for verden. For å si det på en annen måte: Det er for billig å forurense og for dyrt å være miljøvennlig. Derfor er et effektivt karbonmarked ett av de viktigste tiltakene verden kan enes om i København.

Det hjelper imidlertid lite dersom verdens store forurenserer ikke er villige til å delta, eller dersom historisk produksjon i Russland skal ligge til grunn for kvotetildelingen. Her er det viktig at Norge er en pådriver for et kvotemarked som forplikter alle. Målet er å kutte utslipp, ikke å flytte dem.

Høyres forslag i klimaforliket om vern av regnskog er et av de sentrale tiltakene Regjeringen forsøker å få aksept for i en ny klimaavtale. Vern av skog er en rimelig og effektiv måte å bremse klimagassutslippene i verden på. Det er gledelig å se at Regjeringen ikke venter på en internasjonal avtale før den starter arbeidet, men allerede er i gang. Det er et eksempel Regjeringen bør følge på flere områder.

Et tredje område statsråden forsøker å innlemme i en ny avtale, er at fangst- og lagringsprosjekter i u-land skal godkjennes under Kyotoprotokollen. Høyre støtter satsingen på fangst- og lagringsprosjektet nasjonalt, nettopp fordi det har potensial til å gjøre en forskjell internasjonalt. Det spiller ingen rolle hvem som utvikler fangst- og lagringsteknologi, men for Norge representerer fangst og lagring en mulighet for å skape vekst og nye arbeidsplasser. Skal vi få noe igjen for satsingen her hjemme, er vi imidlertid avhengig av at ikke prisen blir så høy at ingen andre enn de rikeste landene i verden har mulighet til å ta den i bruk.

Statsråden brukte mye av sin redegjørelse på å spille ned forventningene til toppmøtet i København. Det er en erkjennelse av at det ikke står på Norges iver, men på mektigere lands vilje. Hvis resten av verden har vondt i viljen, er det i praksis uforpliktende for et lite land som Norge å ta på seg pådriverrollen. Det betyr ikke at vi ikke skal være en pådriver, men det kan forklare hvorfor det er vanskeligere å få andre med seg. Norge er som kjent verdensmester i klimaambisjoner. Ingenting gleder meg mer. Men det våre barn vil dømme oss på, er ikke vår evne til å sette oss høye mål, men vår evne til å omsette store ambisjoner i konkrete tiltak som gir faktiske resultater.

Jeg vil påstå at det er helt urealistisk med dagens verkøytøy og virkemiddelapparat å kutte Norges utslipp med 30 pst. innen 2020, dessverre. Likevel er dette Norges løfte dersom verden enes om en forpliktende avtale i København.

Jeg deler fullt ut statsrådets utsagn om at det ikke spiller noen rolle hvor vi kutter utslippene, så lenge de kuttes. Han har også helt rett i at vi må ta de billigste kutte-

ne først. Samtidig har han altså lovet – gitt en god avtale i København – at Norge skal bidra med reduksjoner i verdens klimagassutslipp tilsvarende 40 pst. av våre nasjonale utslipp innen 2020. Legger vi klimaforliket til grunn, antar vi at to tredjedeler av dette skal tas hjemme, og da er det ikke spørsmål om vi enten skal satse på kvotehandel og teknologioverføring eller kutte hjemme, men like mye om hvilke tiltak vi skal gjennomføre hjemme som har overføringsverdi ute.

Dette er ikke en kritikk av statsrådets ønske om kutt hjemme – det er en kamp jeg gjerne deltar i. Men det er en kritikk av statsrådets evne til å levere på sine løfter. Det er helt urealistisk å tro at land som er langt fattigere enn Norge, vil makte å gå fra høyutslippssamfunn til lavutslippssamfunn dersom vi selv ikke viser evne og vilje til å gå foran. Når det er vanskelig å få med seg andre land på en ambisiøs avtale i København, er det kanskje fordi de andre landene har ambisjon om å holde det de lover.

Det er mulig å gjennomføre 30 pst. kutt i Norge innen 2020, men det krever mer av Regjeringen enn det den har levert til nå. Hvis Regjeringen går foran her hjemme, vil det kanskje være lettere å få med seg flere land der ute.

Så er det sånn at forandring trenger ikke å være slutten på noe godt – det kan like gjerne være starten på noe bedre. Norge har teknologi, kompetanse og kapital til å gjøre klimaendringene til en mulighet i stedet for til et problem, både hjemme og ute, bl.a. gjennom offensiv satsing på utvikling av miljøteknologi. Men dette kommer ikke av seg selv. Det krever handling, også fra de innerste sirkler.

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:39:31]: Debatten om klima tar veldig lett svært politisk-tekniske vendinger, forkortelser som CDM og CCS og IPCC er påkrevde ord i en klimapolitikers vokabular, og jeg mistenker at få av oss egentlig knytter noe konkret til det vi ofte omtaler som 2-gradersmålet. Hva betyr egentlig to graders oppvarming? Vel, det er nok til å gjøre den europeiske gjennomsnittssommeren like varm som hetebølgen i 2003 permanent. Det kan være nok til å smelte hele grønlandsisen. Det er også nok til å smelte isbreene i Andesfjellene og snøen i Sierra Nevada – med andre ord forårsake alvorlige problemer med vanntilførselen til millioner av mennesker.

To graders oppvarming er altså ikke noe å kimse av. Det byr på store samfunnsmessige utfordringer, men det er overkommelig. Skal vi nå dette målet og ha noen som helst sjanse til det, har vi om lag ti år på å komme i rute. Noen ganger høres det ut som om vi har all verdens tid på oss. De virkelig ambisiøse målsettingene knyttes jo til år 2050, og det høres veldig lenge ut til. For våre CO₂-utslipp er jo ikke et nullsumspill årlig – det er utslipp som oppakkumulerer seg i mengde. Derfor er forskjellen på å starte omleggingene nå og det å vente i 20–30 år, helt avgjørende. Den mengden utslipp kan være det som utgjør hele forskjellen mellom to og fire graders oppvarming, f.eks. Og dette er ikke abstrakte størrelser: Forskjellen mellom to og fire graders oppvarming er forskjellen mellom relativt levelige klimaendringer på den ene siden og på den andre siden ørkenspredning i Sør-Europa, massesult for millioner av mennesker, store ubeboe-

lige områder på kloden, ekstremvær og sterk stigning i havnivået.

Når representanten fra Fremskrittspartiet velger å bruke de første minuttene av sitt innlegg i denne debatten på å forsøke å overbevise resten av Stortinget om at man faktisk tror på klimaendringene, da ser vi at Fremskrittspartiet fortsatt sliter i dette spørsmålet. Argumentasjonen er gjennomgående vikarierende. Vi ønsker en internasjonal klimaavtale, sier representanten Solvik-Olsen. Dét er hans jobb å si, mens populistene i eget parti fortsetter å kjøre på med uansvarligheter og håp om fiasko i København. Vi ønsker en internasjonal klimaavtale, understreker Solvik-Olsen, og jeg vil tro at han baserer det håpet på klimapanelets rapporter. Det hindrer likevel ikke representanten i å bruke e-postlekasjer for å så tvil om arbeidet til tusenvis av forskere. Dette er ikke det Fremskrittspartiet kaller harselas. Det er et krav om at Fremskrittspartiet skal delta i den samme debatten som sin egen klimapolitiske talsmann.

I Aftenposten i dag uttaler Ketil Solvik-Olsen at hvis Erik Solheim av i dag hadde møtt Erik Solheim i valgkampen, så hadde Erik Solheim av i dag blitt harselert med av valgkampens Erik Solheim. Vel, hvis Ketil Solvik-Olsen av i dag møter sin egen stortingsgruppe av i dag, så vil det ikke bare bli harselas – de befinner seg faktisk på ulike planeter, og det byr på så store problemer for Fremskrittspartiet at Fremskrittspartiet er nødt til å komme med trosbekjennelsen hver gang de er på talerstolen i Stortinget, og si det vi andre tar som en selvfølge: Vi tror på de tusenvis av forskerne som slår fast at vi ligger dårlig an i forhold til klimaendringer.

Regjeringens mål om at hvert menneske på jorden skal tildeles samme rett og de samme begrensninger i adgangen til å slippe ut klimagasser, er ikke en idealistisk ambisjon – det er en tvingende nødvendighet, og det er den eneste måten vi kan skape et bærekraftig samfunn på, som både løser våre umiddelbare klimautfordringer, og som sikrer at menneskeheten ikke havner i samme krise igjen. For på denne måten blir også klimapolitikk omfordelingspolitikk, her settes tilhengerne av ubegrenset frihandel og de rike vestlige landene, som vårt eget, på den avgjørende prøven: Er vi villige til å ta den moralske konsekvensen av klimakrisen, er vi villige til å ta de prinsipielle konsekvensene av klimakrisen, og er vi villige til å ta de praktiske konsekvensene ved klimakrisen? Jeg er stolt av og glad for at svaret for Norges del er ja, takket være en liten, men svært viktig setning i Soria Moria II, og takket være en klimainnsats i årets statsbudsjett, som aldri har vært større. Dette kombinert med Norges forpliktende mål for utslippskutt – som er 40 pst., om vi får på plass en god nok avtale, og ikke 30 – gjør at vi er godt rustet til å være med og legge den grunnsteinen for framtidens internasjonale klimaarkitektur som skal sikre vår felles framtid. Det er et veldig viktig arbeid som skal gjøres de neste ukene, og jeg er veldig glad for at nesten alle på Stortinget helhjertet slutter opp om det.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:44:31]: Jeg vil begynne mitt innlegg med å gi honnør til miljø- og utvik-

lingsminister Solheim for en god redegjørelse. Så skal jeg samtidig være ærlig og si at Kristelig Folkeparti som opposisjonsparti og som part i klimaforliket hadde håpet å bli inkludert i arbeidet med norske posisjoner i København, slik statsråden inviterte til før valget – en invitasjon som dessverre ble glemt etter valget. Men sånn kan det gå.

Norge har på tross av vårt relativt beskjedne folketall og usentrale beliggenhet utrettet mye i forberedelsene fram mot København. Dette skal den norske delegasjonen, med miljøvernminister Erik Solheim og forhandlingsleder Hanne Bjurstrøm, ha ros for. Norge har fått skryt internasjonalt både for våre målsettinger, finansieringsforslag, arbeid med skogbevaring fra klimaforliket og CO₂-fangst og -lagring.

Kristelig Folkeparti er glad for at miljøvernministeren er tydelig i redegjørelsen på at Norge vil arbeide for en videreføring av Kyotoprotokollen ved siden av eller helst integrert i en bredere avtale. Norge kan ikke godta at vi gir slipp på Kyoto før vi sikrer at vi oppnår noe som er langt bedre.

Det har lenge vært klart at København ikke vil bli noen endestasjon i arbeidet med å få på plass en ny global ambisjon og bindende klimaavtale. Miljøvernministeren klargjorde i redegjørelsen at han ikke tror på noen ratifiserbar avtale i København, men at det er viktig med en politisk bindende avtale og en enighet om en rask forhandlingsprosess for å utforme en ratifiserbar internasjonal avtale. Statsråden understreket at mandatet for forhandlingsprosessen må ha et klart mål og en tidsplan. Jeg setter pris på statsrådens – la meg si – noe overraskende ærlige og realistiske ambisjoner for København. Jeg tror det tjener klimasaken, selv om vi sikkert begge to kunne ønske oss at situasjonen var lysere med tanke på å oppnå håndfaste resultater.

Så til det litt mer kritiske. Følgende sitat fra statsrådens redegjørelse i går forundrer meg:

«Hvor utslippsreduksjonene skjer i verden er irrelevant for atmosfæren.* (...) Til dette trenger vi et vel fungerende globalt karbonmarked. Norge arbeider aktivt for å beholde de markedsmekanismene vi har i dag, samtidig som vi må utvikle nye markedsmekanismer.»

Det er vanskelig å forstå at dette kommer fra en SV-statsråd. Jeg spør om SV har kjøpt statsminister Jens Stoltenbergs retorikk på dette området. Er det virkelig irrelevant for SV om utslippsreduksjonene kommer i rike land, hvor de årlige klimagassutslippene pr. person varierer fra 12 til 25 tonn, eller om de kommer i fattige land med årlige utslipp på mindre enn 5 tonn pr. person? Jeg stiller spørsmålene: Hvor er det mest å hente? Og hvem har størst ansvar for å kutte utslippene?

Det er et viktig prinsipp å kutte utslipp der det koster minst, men det er like viktig å kutte utslipp der det er mest å hente. Fokuset overfor utviklingsland bør være å bidra til økonomisk vekst uten tilsvarende vekst i utslipp av klimagasser. Norge bør fokusere på å realisere helt nødvendige utslippsreduksjoner på hjemmebane. På dette

* Denne delen av sitatet er hentet fra statsrådets manus, men ble ikke fremført slik.

punktet mangler Regjeringen troverdighet, slik Kristelig Folkeparti ser det.

Kristelig Folkeparti mener at Norge bør fjerne alle forbehold knyttet til våre klimamål før København. Per i dag er målet om 40 pst. reduksjon innen 2020 og målet om karbonnøytralitet innen 2030 gjort avhengig av andre lands vilje til forpliktelse. Regjeringen har bestemt at disse målene bare gjelder dersom de kan bidra til enighet om en ambisiøs klimaavtale der de store utslippslandene påtar seg konkrete utslippsforpliktelser. Et spørsmål som da melder seg, er hvilke mål Norge skal styre etter dersom det ikke blir en ambisiøs avtale. Og hva er egentlig en ambisiøs avtale?

Miljøvernministeren sa i går at en omfattende beskrivelse av nasjonal klimapolitikk ikke var tema for redegjørelsen. Det er forståelig i forhold til det som er levert.

La meg avslutte med Venstres forslag om et nytt klimaforlik. Jeg forventer at miljøvernministeren nå tar initiativ til kontakt med de ulike partene i klimaforliket, for det er han som har ansvaret for dette, for å rydde opp i forhold til de utfordringene vi har som samarbeidspartnere i klimaforliket. Jeg viser da til Kristelig Folkepartis tolkning av de brudd som er skjedd i forhold til klimaforliket, som er dokumentert i Dokument nr. 8:1 for 2009–2010, fra Venstre, og i innstillingen til dette.

Trine Skei Grande (V) [10:49:55]: Oscar Wilde sa en gang: «Det hviler en ond skjebne over alle gode beslutninger. De blir uvegerlig truffet for sent.» Det er en av de store utfordringene også på klimaområdet. Det er viktig å lykkes i København, det er viktig fordi København faktisk er muligheten vår for at avgjørelser ikke skal bli tatt altfor seint. Signaler sier at det blir en vanskelig og utfordrende jobb. Jeg er enig med statsråden i at det er viktig å komme ut av København med forpliktende avtaler, og vi ønsker Regjeringa lykke til med å få til en best mulig avtale.

Vi i Venstre syns også at statsrådets redegjørelse var grundig. Han kan lene seg på en god bestilling gjennom klimaforliket. Jeg må si at jeg syns det er veldig flott at han har fått lov av statsministeren til å møte i Stortinget på dette området.

Statsråden har fått veldig mye drahjelp med forliket sitt, bl.a. da han fikk 3 milliarder kr mer for å bekjempe avskoging gjennom forhandlinger med klimakameratene. Når statsråden sier i avisa i går at han «blir hyllet over hele verden», må han være veldig glad for å ha blitt dyttet fram på de enkelte områdene.

Det er to ting vi diskuterer i dag: Vi diskuterer det internasjonale klimaarbeidet, og vi diskuterer den nasjonale oppfølgingen for å nå 2-gradersmålet. Kanskje er det litt dumt at vi snakker om et 2-gradersmål, for det høres ut som om det er noe vi strekker oss etter, mens det egentlig er noe vi strekker oss ned mot. Klimaforliket var på mange måter startskuddet for en slik opptrapping. Dessverre har vi i Venstre merket oss at det både er sommel og klare brudd på det som var avtalen da. Det gjelder både fornybar energi, overgang fra fossilt, energisparingstiltak og biodrivstoff. Vi syns ikke dagens oppslag i Bergens Tidende er veldig betryggende

med tanke på den viktige jobben som skal gjøres på disse områdene.

Statsråden sa i valgkampen at han ønsket et forsterket klimaforlik. Jeg tror at SVs intensjoner er store og gode, men de blir lite verdt når de blir tatt ned av statsministeren med en gang de blir uttrykt.

Vi i Venstre fremmet dette forslaget så fort som det overhodet var mulig da Stortinget var kommet sammen, i ønske om at statsrådets visjon om å få til et forsterket klimaforlik før København faktisk ble mulig å gjennomføre. Det at Fremskrittspartiet anser Venstres forslag som useriøst, syns jeg kanskje sier mer om Fremskrittspartiet enn om Venstres innsats på dette området. Vi ønsker å hjelpe statsråden med alt han kan få av hjelp for å gjøre en best mulig jobb både nasjonalt og internasjonalt. Vårt Dokument nr. 8-forslag var ment som en konstruktiv drahjelp for å få til en bedre prosess.

Statsråden snakker om Klimakur 2020, og jeg må bare fra Venstres side uttrykke at vi har store forventninger til den rapporten når den kommer, og ønsker at den skal sette så klare mål som overhodet mulig.

Tilbake til at statsråden over to sider i gårstidens BT sa han ble «hyllert over hele verden», men som uttrykte at når han passerer grensen ved Svinesund, er det «bare kjeft å få». Jeg må si at jeg er litt usikker på om det da er regjeringsskollegaer, miljøorganisasjoner eller opposisjonen han mener at det bare er kjeft å få fra. Vi i Venstre ønsker i hvert fall å spille en konstruktiv rolle, der vi ønsker å komme med mest mulig gode ideer og mest mulig backing til SV i regjering, for å klare å komme videre mot de viktige målene i København. Jeg håper at vi kan bidra konstruktivt, og at det er mulig for statsråden, sjøl om statsministeren ikke syns det er viktig å møte avtalepartnere, å kunne nedverdige seg til å møte dem som faktisk gjør at han blir «hyllert over hele verden».

Statsråd Erik Solheim [10:54:36]: Det må være mulig på basis av det vi har hørt til nå, å slå fast at Regjeringen har sterk – for ikke å si massiv – støtte i Stortinget for det vi kommer med i København. Jeg har hørt noen gode og noen dårlige forslag til hva som burde gjøres i norsk klimapolitikk med hensyn til tiltak i Norge, men jeg har ikke hørt noen forslag til hva vi ellers burde gjøre i København for å få de internasjonale klimaforhandlingene til å gå raskere framover. Jeg har hørt mye støtte til det som har vært framlagt, og bra er det.

Jeg vil ta tak i en av de tingene som har vært mest framme i debatten til nå, og det er at jeg angivelig snakker ned forventningene til klimatoppmøtet i København. Det har vært referert av enkelte i opposisjonen, og også av media. Det er og blir galt. Det jeg gjør, er å gi en helt realistisk beskrivelse av hva det er mulig å oppnå i København, og hva det ikke er mulig å oppnå i København. Solvik-Olsen prøvde å si at jeg sa forskjellige ting nå og i valgkampen. Det er helt feil. Men det er nok riktig at jeg sier litt forskjellig nå i forhold til hva jeg gjorde da jeg var 20 år og hadde troen på sosialismen som den endelige løsningen på alle menneskehetens problemer. Det er klart at hvis man har den inngangen til København, at dette skal

skape sosialismen eller det endelige miljøsamfunnet hvor alle problemer er løst, er vi nødt til å snakke ned forventningene. Det kommer ikke til å skje. Derimot, hvis man ser på dette som den viktigste forhandlingsprosess til nå i menneskenes historie, hvor det er mulig å ta et vesentlig skritt framover for så å ta nye skritt etterpå, kan København bli en suksess. Det mener jeg ikke er å snakke ned forventningene, det er å skape de riktige forventningene til København.

Vi er nå i den situasjonen at anstendige ledere i alle store og viktige nasjoner ønsker en forpliktende avtale i København, vi har et internasjonalt system bedre enn på noe annet tidspunkt i menneskehetens historie for å sette ting ut i livet, og vi har en mulighet i København til å ta et meget viktig skritt. Vi bør se på dette som positivt, men det må selvsagt ikke hindre at vi tar nye skritt framover. Vi kommer med all sannsynlighet til å utrette mye mer i København på ett enkelt møte enn hva som f.eks. er oppnådd på noe enkeltmøte i nedrustingens historie eller i det internasjonale handelsregimets historie, eller i noen av de andre parallelle forhandlingsprosesser menneskene har ført.

Jeg er glad for at vi er enige om det utgangspunktet at det ikke er ett tiltak overhodet i København som hindres av Norge. På samtlige punkter er Norge en pådriver for å gå lenger og videre, men vi er ikke USA eller Kina, vi kan ikke diktere verden. Vi kan bruke den makten som et lite, men aktivt og også rikt og høyteknologisk land har, et land med gode forhandlere, til å drive prosessene framover, men vi kan ikke diktere dem. Vi er en viktig aktør, men vi er en liten og ikke den viktigste aktøren.

Solvik-Olsens innlegg oppfattet jeg, trass i litt småsytting her og der, som det alltid er, og med noen gode og dårlige påpekninger av ting Regjeringen gjør – godt og dårlig – som et positivt skritt i en riktig retning. Jeg ønsker bare lykke til med å konsolidere Fremskrittspartiet på den posisjonen. Men jeg vil ta fatt i ett viktig punkt: Han sier at vi har ikke som formål å skape mest mulig smerte. Jeg kan ikke bli mer enig – og vær forvisset om at når vi kommer til Klimakur 2020, er min klare innstilling at vi skal få mest mulig klimapolitikk med minst mulig smerte. Grunnen til det er at da får vi til mest. Det er ikke noe formål å plage noen, det er et formål å få til en maksimal reduksjon av norske og internasjonale klimautslipp, slik at vi bringer kloden framover.

Så mener jeg at Norge skal være selvkritisk, men ikke selvpiskende. Vi gjør mye, vi gjør mer enn de aller fleste andre nasjoner, men det betyr ikke at vi ikke skal være kritiske til det vi gjør. Og vi har ikke gjort nok på hjemmebane. Vi skal lete etter nye muligheter for initiativer internasjonalt. Men vi har ingen grunn til å drive noen selvpisking, det har ingen resonans internasjonalt.

Erling Sande tok opp behovet for å koble sammen landbruk og matsikkerhet internasjonalt med klima. Det er et veldig viktig perspektiv. Vi arbeider nå sammen med Yara for å åpne korridorer for mer kunstgjødsel og en grønn revolusjon i Mosambik og Tanzania, vi arbeider sammen med Kofi Annan for de samme oppgavene, og sammenkoblingen av klima og matsikkerhet er en av

de store tingene vi skal arbeide med i bistanden i tiden framover.

Til slutt om klimaforliket: Vi vil veldig gjerne møte klimakameratene. Vi vil heller ikke utelukke dialog med Fremskrittspartiet framover. Statsministeren har tatt initiativ til samtaler umiddelbart over nyttår, og det skal vi selvsagt følge opp.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:59:55]: Etter å ha hørt statsrådets innlegg kunne det vært nærliggende å spørre om han ikke lenger tror på sosialismen. Men jeg skal være litt mer konkret med hensyn til det som Regjeringen selv har lovt, nemlig at hvis en kan bidra til å få på plass en avtale, vil Norge øke sine ambisjoner om kutt til 40 pst.

Spørsmålet er rett og slett: Hvilket suksesskriterium har Regjeringen lagt til grunn for at en skal øke sitt ambisjonsnivå fra 30 pst. til 40 pst.? Spesielt er dette interessant med tanke på det jeg mener er en «nedskalering» av ambisjoner. Når det gjelder forventninger om at en skal få til en avtale, hvor ligger ambisjonsnivået, eller hva er suksesskriteriet for at ambisjonsnivået faktisk blir løftet opp til 40 pst.?

Statsråd Erik Solheim [11:00:44]: La meg først forsikre Solvik-Olsen om at jeg tror på sosialisme. Men jeg tror på sosialisme som en etisk norm og som en prosess – og ikke som en endelig tilstand av luttet glede, en slags menneskelig versjon av paradiset. Og det er en parallell til dette, for heller ikke klimaforhandlingene er en prosess som vil komme endelig i mål i København. København kommer til å være en veldig viktig stasjon på veien, men prosessen kommer til å vare i mange tiår framover – til problemet endelig er løst.

Når det gjelder spørsmålet om 40 pst., har vi sagt at vi er villig til å gå opp til 40 pst., dersom det kan bidra til å få en forpliktende avtale av store dimensjoner for løsning av klimaproblemet. Det vil nødvendigvis måtte være en avtale hvor de viktigste aktørene – Norge er en viktig aktør, men vi er ikke blant de viktigste – Kina, India, USA og de viktigste EU-landene, forplikter seg til vesentlige skritt i den riktige retningen.

Nikolai Astrup (H) [11:01:55]: Det kunne jo være fristende å si at statsråden er opptatt av prosess, og i Høyre er vi opptatt av resultater – men jeg skal ikke gjøre det.

I klimaforliket ligger det en forpliktelse om at Norge skal kutte sine nasjonale utslipp med 30 pst. innen 2020, og at to tredjedeler av disse skal tas nasjonalt. Når statsråden har signalisert at han ønsker å heve ambisjonsnivået til 40 pst., betyr det fremdeles at to tredjedeler av disse kuttene skal tas nasjonalt?

Statsråd Erik Solheim [11:02:32]: For det første, for å fortsette debatten om det som er litt utenforliggende: Prosess og resultater henger veldig nøye sammen. Forutsetningen for å oppnå resultater er en god prosess, som inkluderer de viktigste aktørene.

Når det gjelder det konkrete spørsmålet, er det et av de temaene vi må diskutere med Stortinget. I klimaforliket har vi sagt at det skal tas 30 pst. innen 2020, basert på 1990-nivå. Om lag to tredjedeler skal tas innenlands. Det er her Klimakur kommer inn, for å vise hvordan vi kan nå dette målet. Det høres lite ut, men det vil vise seg å være et vanskelig mål, gitt de betydelige omstillingene vi trenger i oljevirkosomhet, i industri, osv. Hvordan de resterende 10 pst. – på toppen av dette – skal tas, må vi ha en dialog med Stortinget om.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [11:03:30]: Representanten Solvik-Olsen spurte om suksesskriteriene for et 40 pst.-mål. Det står i Soria Moria II at man vil skjerpe «Norges klimamål slik at de tilsvarer kutt i utslippene på 40 prosent innen 2020 i forhold til 1990-nivå, dersom det kan bidra til enighet». Så svarer statsråden at de viktige aktørene må være med, og de må gå «vesentlige skritt» i riktig retning.

Jeg skjønner at det er statsrådets svar, men samtidig er nok ikke det godt nok for nasjonalforsamlingen, for vi skal være med og legge politikk for neste år. Jeg må nok be statsråden om være litt mer konkret når det gjelder hva han legger i «vesentlige skritt» i riktig retning, slik at vi sammen kan utforme og fronte den politikken som Norge skal styres etter også det neste året.

Statsråd Erik Solheim [11:04:27]: Jeg må være ærlig og direkte her: Jeg ønsker ikke å være mer konkret på dette punktet enn det jeg har vært til nå. Det skyldes at dette faktisk er forhandlinger – vi går inn i forhandlinger med andre nasjoner. Jeg tror ikke Norge alltid best påvirker slike forhandlinger ved å starte med absolutte definerte posisjoner som vi så å si bare flagger – og så sier: Hallo, kamerater, følg oss! Det er veldig ofte at det er et gi-og-ta i forhandlinger som er det som bringer oss framover.

På noen punkter er det lurt å si: Dette gjør vi presist, vær så snill å følge etter oss! Regnskogen har vært et slikt eksempel, men det er også mange situasjoner i forhandlinger hvor man kommer lenger ved at man gir og tar – og drar tingene videre på den måten.

Trine Skei Grande (V) [11:05:20]: Biodrivstoff var en viktig del av klimaavtalen. I sommer åpnet statsråden Uniol i Fredrikstad, omtrent samtidig som Regjeringen hadde begynt sin behandling av statsbudsjettet for 2010. Da visste statsråden at det egentlig lå en utdetonert bombe i budsjettet – han var klar over at et omsetningspåbud i klimaforliket ikke kom til å bli fulgt opp.

Mitt spørsmål er: Hva tenkte statsråden da han stod der, og hva tenker han om dette nå?

Statsråd Erik Solheim [11:05:58]: Her vil jeg være så ufin og si at et spørsmål om å starte en ny runde nå om detaljer og fiksfakserier for å skåre norske innenrikspolitiske poenger to dager før København-konferansen starter – en konferanse om det store bildet av hvordan vi skal redde kloden – gidder jeg ikke svare på. Vi vil få rikelig anledning til å svare på den type spørsmål. Statsminis-

teren og andre har svart på dette i sammenhengende tre uker.

La oss konsentrere oss om hvordan vi skal få den norske befolkningen med på de nødvendige tiltakene i København, og om hvordan Norge i København skal påvirke verden. Det er det grunnleggende vi nå står overfor, og som er redegjort for.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:06:53]: Jeg får nå følelsen av at det egentlig er statsminister Stoltenbergs ord som kommer ut her – og ikke lenger SVs veldig barske tilnærming i klimapolitikken. Det er for så vidt greit, men ut fra et fremskrittspartistandpunkt tror jeg Stoltenberg har en bedre prinsipiell tilnærming til dette enn det SV har.

Når en hører de omtrentlige uttalelsene, både i innlegget og ikke minst i svarene, om kostnadseffektivitet, global nytteverdi og kvotehandel som en grunnmur – til tross for at SV var det eneste partiet som stemte imot kvotehandelsprinsippet da det ble diskutert i Kyoto – og at vi ikke skal drive med selvpining, er det veldig bra.

Det jeg da vil dra det over til, er om man kan få det stoltenbergske uttrykk når det gjelder klimakvoteloven framover, og gå vekk fra den selvpiskingen vi har drevet med i forholdet til ny industri, at den ikke skal få kvoter tilsvarende i EU, sånn at vi kan gi et prinsipielt svar: Jo, i framtiden skal norsk industri likebehandles med EU-ene – ikke strengere, ikke mildere.

Statsråd Erik Solheim [11:07:51]: Jeg tror det må gjøres et veldig intenst arbeid for å få et barberblad inn mellom statsministeren og meg når det gjelder spørsmålet om klimakvotelov. Dette er selve grunnplanken i det internasjonale klimaregimet. Det er basis, grunnmuren, eller hva vi enn måtte kalle det. Man kunne tenkt seg et internasjonalt skatleggingssystem isteden, men den debatten er over fordi EU og USA velger denne modellen. Det betyr ikke at det løser alle problemer. Framfor alt løser ikke kvotesystemet det grunnleggende problemet: å få nok «drive» for all den nye teknologien vi må ha, som også Solvik-Olsen var inne på, fordi teknologien skjer i spissen av den teknologiske utvikling – ofte dyre tiltak – mens kvotesystemet vil bidra til de billigste tiltakene først. Derfor må vi ha både det og en rekke tiltak for å få til mer og raskere teknologisk utvikling. Vi innbyr gjerne til samarbeid med Fremskrittspartiet om dette, men her er statsministeren og jeg så enige som det går an å få blitt.

Presidenten: Det var betryggende. Replikordskiftet er omme.

Marianne Marthinsen (A) [11:09:13]: Jeg vil også begynne mitt innlegg med å takke statsråden for en god redegjørelse og for anledningen til å ha denne viktige debatten i Stortinget.

Barcelona-møtet tidligere i høst ble vel egentlig en stadfesting av det vi alle har visst en stund: Vi kommer ikke i havn, vi får ikke en ratifiserbar juridisk bindende avtale i København. Det er klart at det er et nederlag for verdens ledere, men samtidig vil jeg si at det er grunn til å være

optimistisk. Verden er et annet sted nå enn den var for bare et par år siden.

USA rekker ikke å få sin klimalov gjennom Senatet før klimatoppmøtet i København, men de har en klimalov på vei – de har lært av prosessen rundt Kyoto. Kina har inn tatt en helt annen rolle enn det de har hatt i disse forhandlingene så langt – en ansvarlig rolle – de anerkjenner at det finnes et problem og de vil bidra til å løse det. Vi har u-land som nå presenterer bindende planer, de er villige til å ta på seg forpliktelser så lenge vi betaler. Den grunnleggende mistilliten mellom i-land og u-land, som har vært en stor barriere i disse forhandlingene gjennom mange år, ser det nå ut som at det skal være mulig å kunne komme over. Norges bidrag, f.eks. gjennom den enorme regnskogs satsingen som vi gjør – tidlige penger på bordet – har vært viktig. Finansieringsmekanismen som vi har foreslått, har vært viktig.

Det er klart at mange av disse diskusjonene vil dreie seg om hvordan vi får penger på bordet – 100 milliarder euro årlig, sier EU at vi trenger – for at u-landene skal være i stand til både å tilpasse seg og gjøre de kuttene som er nødvendig.

Men det reiser en vel så viktig debatt som dreier seg om hvem som skal bestemme over disse pengene. Det ligger mye makt i å forvalte så mye penger. Det er viktig at vi er tydelige på at dette ikke er bistand. Vi skal løse vårt egenskapede problem gjennom det vi nå skal gjøre i årene fremover, og det skal ikke gå på bekostning av vanlig, tradisjonell bistand. Det mange er opptatt av i denne diskusjonen, er at det ikke må være det tradisjonelle donor-mottakerland-mønsteret som ligger til grunn, og som blir mønsteret på hvordan dette skal skje.

Selvfølgerlig må vi ha kontroll på at det er faktiske tiltak som blir gjennomført, og at vi unngår problemer som korrupsjon. Men de kravene som reises fra en del land, om at man bruker institusjoner hvor det er stemmelikhet, som er grunnleggende demokratiske, og hvor det ikke stilles krav til hva slags økonomisk politikk som skal føres i land som mottar penger – er høyst forståelige krav.

Suksess krever legitimitet hos begge parter, og den bekymringen som mange land uttrykker over at de tradisjonelle institusjonene først og fremst fremmer de vestlige landenes interesser, må tas på alvor. Det betyr ikke at de tradisjonelle institusjonene aldri kan brukes, men det betyr at vi trenger flere alternativer, og at de landene som skal motta mye penger, selv har en innflytelse på tilnærmingen til hvilke strukturer som skal brukes.

Selv om København ikke kommer til å bli endepunktet for forhandlingene om en ny protokoll, har det skjedd en enorm global mobilisering i forkant av dette møtet. Det er et stort trykk, og det er klare forventninger om et videre løp. Det er en reell forhandlingsvilje hos de store partene.

Det er en bekymring hos mange at vi etter København-møtet er nødt til å klare å holde trykket oppe. Vi må for all del unngå at vi beveger oss inn i en sånn evig runddans som f.eks. den såkalte utviklingsrunden i WTO ble til, den pågikk i årevis. Det er viktig nå at vi ikke lar luften gå ut av ballongen, at vi ikke driver skyggeboksing fram mot møtet i Mexico neste år, for det er for lenge til, og vi har

dårlig tid. Norge tar og må fortsette å ta et stort ansvar for å drive denne prosessen framover og holde trykket oppe etter København-møtet.

Helt til slutt: Store deler av den norske valgkampen dreide seg om å få statsministerkandidat Siv Jensen til å avklare om hun kom til å følge opp de norske posisjonene som var lagt i København-møtet, hvis hun ble statsminister. Heldigvis ble ikke det en realitet, men Fremskrittpartiet er landets nest største parti – de vil være tilstede i København – og vi er fortsatt ikke der at vi vet hvor de står. Arne Sortevik og hans innlegg om håp om fiasko i København har det allerede vært referert til. Det var mildt sagt oppsiktsvekkende, også til å komme fra det partiet, men jeg spør igjen, selv om dette begynner å nærme seg det kjedsommelige: Støtter Fremskrittpartiet de norske posisjonene som miljøvernministeren har gjort rede for? Ketil Solvik-Olsens innlegg var langt mer nyansert enn f.eks. hans kollega Sortevik er i disse spørsmålene, men det brakte oss ikke nærmere et klart svar på det spørsmålet.

Erna Solberg (H) [11:14:35]: Så langt har denne debatten vist at det er stor grad av enighet rundt norske posisjoner. Det er stor grad av enighet om at det er et sterkt ønske i det brede politiske Norge om at København-møtet må medføre resultater. Jeg mener det er viktig, selv om vi ikke får en ratifiserbar avtale eller alle systemer på plass, at man får på plass en tidslinje hvor endestasjonen må være klar og synlig, for når vi kommer i havn med en avtale som kan brukes, og som inkluderer de fleste land i verden, med ulike mål, men med det samme fellesmålet: at vi skal klare å holde 2-gradersmålet til slutt.

Det er en formidabel oppgave. Jeg registrerer at ambisjonene hos statsråden er nedjustert i det som ble sagt i går, og som jeg også har sett i media. Det er selvfølgerlig realistisk. Jeg har bare lyst til å advare litt med at hvis man tar ambisjonene for langt ned, betyr det også at presset på å finne løsninger kan bli for dårlig. Når veldig mange har lave ambisjoner for København-møtet, kan det bli en selvoppfyllende profeti. Derfor er det viktig å ha litt høye ambisjoner og noen klare målsettinger når et slikt møte starter.

Så er det slik at én ting er det som er institusjoner, systemer og forpliktelser landene tar på seg. Det andre er spørsmålet: Klarer vi å ha virkemidlene som gjør at vi når 2-gradersmålet? Jeg er faktisk ganske betenkt over at vi ikke er kommet langt nok. Uansett hvor mange ganger jeg og mange andre politikere, ikke minst fra Regjeringen, har snakket om økonomien som virkemiddel og om teknologioptimismen som skal til, er det allikevel langt frem på mange områder til at vi får tilgjengelig teknologi som kan implementeres til en kostnad som gjør at vi klarer å nå 2-gradersmålet.

Dette er én av de tingene som jeg tror vi også i den nasjonale debatten må være klarere og tydeligere på. Vi er veldig flinke på målsettinger, vi er dårligere på virkemidler. Vi er for dårlige på å få miljøteknologien frem. Vi er for lite forutsigbare i hvilken politikk vi har. Det er farlig at for hver enkelt debatt vi nå tar om ulike virkemidler, er det alltid noen som kan løfte frem et tiltak som er bedre

i teorien, men som kanskje ikke er nær å kunne realiseres. I mange av disse debattene ender det beste med å bli det godes fiende. Man glemmer av og til at det ikke bare er økonomisk effektivitet som er viktig – styringseffektivitet er også viktig. I mange modeller og diskusjoner vi har, er det slik at det alltid kan plukkes frem et annet håp, en annen mulighet, men det er ikke realistisk å få det på plass. Derfor er det viktig at vi nå kommer lenger ned i dybden på hvordan vi skal finne frem løsningene i Norge på en forutsigbar måte.

En av utfordringene er at karbonprisen rett og slett ikke er høy nok. Karbonprisen og systemene knyttet til handel er gode på papiret, men før karbonprisen er høyere, brekker det ikke nok ny teknologi i verden. Det brekker ikke i Europa. Derfor vil ikke dette gi resultater raskt nok. Dette har selvfølgelig først og fremst å gjøre med hvordan hele systemet med handel med karbon og utslippstillatelser utvikles og grenses innover når det gjelder prissetting i Europa fremover. Det er igjen tvil om at de europeiske løsningene er det viktigste for å få dette til, og at flere land er med. Det er også slik at vi i oppfølgingen av klimaforliket er nødt til å sette noen klare målsettinger og reguleringer på andre områder, med en tidslinje som er synlig, slik at vi også brekker frem ny teknologi. Derfor har Høyre bl.a. tatt til orde for å bruke mer penger i årene fremover på forskning og utvikling, men også på piloter og annet innenfor miljøteknologiområdet. Det er vi nødt til å gjøre hvis vi skal brette frem helt nye teknologier. Det gjelder ikke bare på energi- og fornybarsiden, det er like viktig å få det til på alle de andre sidene der vi forbruker energien og skaper utslippene. Derfor er det ofte slik at for mye av denne debatten bare dreier seg om energi og ikke om energiøkonomisering, og om hvordan vi får frem helt nye materialteknologier, som gjør at vi trenger å bruke mindre energi, uten at det bare gjelder energibruket.

Disse utfordringene står foran oss. Selv om statsråden ikke gidder å svare på spørsmålet om biodiesel – jeg hadde ikke tenkt å si ett ord om biodiesel i denne debatten – har jeg lyst til å si at det verste med biodieselsaken var nettopp at det er ingen som lenger kan tro på de virkemidlene vi er enige om, fordi det ikke er forutsigbarhet med denne regjeringen. Jeg har møtt så mange folk i næringslivet nå som sier at de ikke tør satse, før de vet rammebetingelsene for mye lenger enn én budsjettbehandling om gangen.

Helga Pedersen (A) [11:20:03]: Klimasaken har skapt mye debatt her hjemme de siste to–tre årene. Det gjenspeiler et stort engasjement og bekymring for det store alvor vi står overfor.

I forkant av København-møtet må vi ha vår oppmerksomhet rettet mot det store bildet: at klimaproblemene er ett hundre prosent globale. Det ville være utilgivelig å ikke ha fullt fokus på det som raskest og mest effektivt kan få de store utslippene ned uavhengig av hvor på kloden de skjer.

Det er mildt sagt interessant å høre Fremskrittspartiets kritikk av biodieselsatsingen til Regjeringen samtidig som partiet fortsatt ikke synes å anerkjenne at klimaendringene

er menneskeskapte. Partiets representanter sender høyst motstridende signaler om hvilke forventninger man bør ha til toppmøtet i København. Fremskrittspartiet påstår at de er satt på sidelinjen. Der har de plassert seg selv!

Den rød-grønne regjeringen har hele tiden hatt en global tilnærming til klimaspørsmålet: Da man i 2007 lanserte Norges ambisiøse klimamål, når man fra norsk side har vært en pådriver for bruk av regnskogvern som klimatiltak, når man har vært pådriver for energiutviklingen på Mongstad, og når man med statsministeren i spissen har drevet aktivt diplomatisk arbeid, som kan sikre oss en offensiv avtale i København, ikke minst når det gjelder å finne finansieringsmekanismer som sikrer at vi også kan få utviklingslandene med.

Apropos representanten Solbergs innlegg, er nettopp noe av dette det aller mest sentrale: Klimakuttene vil koste. Kombinasjonen av et tak på verdens totale utslipp og et system for kvotehandel vil være helt avgjørende for effektive og raske utslippskutt, der de aktørene som står for de største utslippene, får sterke insitamenter for teknologiutvikling og kutt der kuttene kan komme raskest. Kutt nå er som kjent langt viktigere enn kutt langt inn i framtiden.

Selv om det med vår regjering har kommet en etterlenget satsing på sjøtransport, jernbane, Enova, energiøkonomisering, forskning osv., er det ingen tvil om at det er Norges bidrag til klimatiltak i fattigere land som vil ha raskest og størst effekt. Våre bidrag til bevaring av regnskog er viktig i så måte. Vi er allerede godt i gang i Brasil, og for ca. én måned siden signerte miljøvernministeren en intensjonsavtale med presidenten i Guyana om vern av store regnskogsområder der. Vi kan også bidra på andre måter, bl.a. er den brasilianske regjeringen veldig opptatt av å få tilgang til norsk oppdrettsteknologi, fordi de ønsker å omstille næringsaktiviteten i Amazonas til sysselsetting som ikke innebærer hogst av regnskog. Også her bør vi stille opp.

Nevnes må selvfølgelig også det samarbeidet om karbonfangst og -lagring som ble etablert under statsministerens besøk i Sør-Afrika i fjor. Dette er et samarbeid som fokuserer på det sørafrikanske energiselskapet Sasols anlegg utenfor Johannesburg. Det er et anlegg som produserer syntetisk drivstoff. Det er verdens største i sitt slag, og der er CO₂-utslippene 60 millioner tonn årlig. Det viser det potensialet vi har nettopp for å overføre teknologi til andre land når det gjelder denne typen utslippskilder.

De som skal møtes i København om noen få dager, har en enorm oppgave foran seg med å få på plass en offensiv avtale som støtter opp under togradersmålet og utslippskutt som monner. Det er viktig at man får til en enighet om å få på plass gode finansieringsmekanismer for klimatiltak i verdens fattige land. Uten dette kan vi glemme å få de store utviklingslandene med på forpliktende avtaler for framtiden. I dette arbeidet er Norge en konstruktiv bidragsyter og en sterk pådriver, og jeg håper vi får tilslutning til vår modell for en finansieringsordning der penger til klimatiltak i fattige land går direkte fra forurenser, og at man ikke gjør seg så avhengig av bevilgninger fra årlige politisk sårbare budsjettbehandlinger i rike land.

Jeg er glad for at det med unntak av Fremskrittspartiet

er bred enighet om de store linjene i klimapolitikken, også posisjonene foran København. Jeg regner også med at vi kan samle oss om å ønske våre forhandlere lykke til.

Per Rune Henriksen (A) [11:25:25]: I likhet med andre talere her vil jeg takke statsråden for en god orientering om gode posisjoner som Norge inntar i København.

Som et lite land med CO₂-utslipp i verdenstoppen målt per capita har vi all mulig grunn til å jobbe for at København-møtet blir vellykket, og at vi får en bindende internasjonal avtale om utslippsreduksjoner. Våre høye utslipp er knyttet til industrivirksomhet som har enorm betydning for arbeidsplasser og lokalmiljøer over hele landet. Uten et internasjonalt regelverk i bunnen kan vi oppleve at norske tiltak for utslippsreduksjoner fører til at industri med høye utslipp bare flytter sin virksomhet fra Norge til land som ikke har restriksjoner, såkalt karbonlekkasje. Resultatet kan bli høyere utslipp andre steder på kloden, og som vi alle vet, er det likegyldig hvor i verden vi får utslippene – virkningene rammer globalt.

Jeg kommer fra et fylke hvor kraftforedlende industri har stor betydning for arbeidsplasser og bosetting. Norsk kraftforedlende industri har svært lave utslipp sammenlignet med tilsvarende industri ellers i verden. Det skyldes strenge myndighetskrav og høye energipriser, men bedriftene er fortsatt konkurransedyktige. Om disse selskapene flytter sin produksjon fra Norge til andre land, vil utslipp pr. tonn produsert metall høyst sannsynlig bli høyere enn i dag.

I Hordaland har vi også en stor og viktig leverandørindustri for olje- og gassindustrien. Vi vet at olje- og gassvirksomheten er en stor utslippskilde for CO₂ i Norge, og vi vet at vi må finne løsninger for å håndtere disse utslippene. Vi bygger i dag anlegg for fangst og lagring av CO₂ på Mongstad, et anlegg som vil sørge for at Norge og Hordaland vil ligge i verdensteten i teknologiutvikling på dette feltet. Tiltak for CO₂-reduksjoner i olje- og gassutvikling er kostbart, men et internasjonalt bindende system for prising av karbon vil kunne skape lønnsomhet i teknologiutvikling og implementering av utslippsreducerende løsninger.

Når Fremskrittspartiets fremste talsmann i Hordaland, representanten Arne Sortevik, i avisinnlegg forteller at han går og håper på fiasko i København, håper han i realiteten på et resultat som vil bringe tusenvis av arbeidsplasser i vårt felles hjemfylke Hordaland i fare. En fiasko i København vil ikke bety at vi kan droppe tiltak mot CO₂-utslipp. Det vil bety at delingen av kostnader og byrder blir tilfeldig og rammer skjævt. Det betyr at temperaturøkningene kommer til å bli større enn kloden tåler, og at tiltakene vi på sikt uansett må sette i gang, med både utslippsreduksjon og klimatilpassing, vil bli enormt mye større. Det er den grimme realitet.

Fremskrittspartiets talsmann i denne salen i dag, Ketil Solvik-Olsen, har en annen tilnærming enn sin partifelle Sortevik. Det er åpenbart at det er en dyp splittelse i Fremskrittspartiet om disse spørsmålene. Solvik-Olsen mener vi må kunne debattere vitenskap. Vi trenger mer kunnskap i dette spørsmålet, sier Fremskrittspartiet. Når det

gjelder Lofoten derimot, er det åpenbart helt unødvendig med mer kunnskap – der skal vi bare kjøre på. Det er en debatteknikk – etter mine begreper – hvor man bruker argumenter skiftevis om hverandre uten at det er noen konsistens. Men jeg tror ikke det plager Fremskrittspartiet at det ikke er noen konsistens i deres partis klimapolitikk, for de ønsker å ri to hester i dette spørsmålet. De ønsker å være klimaskeptikernes talspersoner, samtidig som de ønsker å holde seg inne – i hvert fall noenlunde – med det brede politiske Norge i dette spørsmålet, også fordi at det å stå helt utenfor, ikke vil bli vurdert som bra for partiet. Bekymringen og engasjementet for klimaet hører jeg derimot veldig lite til. Jeg hører det blir presentert forslag om klimareducerende tiltak, men jeg lurer på hva som er drivkraften bak disse forslagene. Er det en reell anerkjennelse av at klimaforandringene er menneskeskapte, at rapporten fra FNs klimapanel er riktig, og at det er helt nødvendig med tiltak mot global oppvarming for å sikre framtidig liv?

Ellers vil jeg berømme klimaforlikspartnerne for en konstruktiv støtte til Regjeringens forhandlingslinje i København. Det gir vår regjering styrke i København når vi presenterer vår ambisiøse politikk og våre ambisiøse målsettinger med hensyn til en avtale.

Så ser vi alle fram til friske debatter om hvordan vi skal følge opp våre forpliktelser på hjemmebane.

Presidenten: De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Torstein Rudihagen (A) [11:30:56]: Det var ei god, informativ og nøktern, men samtidig offensiv utgreiing statsråden gav i går. Debatten her i salen viser at det er ei tverrpolitisk, bortimot, brei oppslutning om den strategien som Regjeringa har valt framfor møtet i København.

No veit eg ikkje om det stod i manuskriptet til statsråden, men han var iallfall innom ein del historiske naturkatastrofar. Han nemnde bl.a. overlevinga i Noahs ark. Og for å halde meg til Bibelen står det der som ein profeti at Gud vil «ødelegge dem som ødelegger jorden». No får vi endeleg håpe at vi ikkje er komne dit enno. Men det seier seg vel sjølv at om menneska øydelegg verda, så øydelegg dei òg seg sjølve.

Eg opplever i den situasjonen vi er i no, at det er to klare trekk. Det eine er at situasjonen faktisk stadig står fram som meir og meir alvorleg. Det seier FNs klimapanel, det seier andre forskarar, jf. oppslag i Aftenposten i dag. Det verkar faktisk som om det er stadig vanskelegare å halde seg under den to graders temperaturauken som er målet. Den andre trenden – og den skapar faktisk litt optimisme – er at erkjenninga om akkurat dette sig inn hos stadig fleire over heile verda og dermed fører til eit større engasjement og vilje til handling. Ein ser det òg her i denne salen i dag, at Framstegspartiets retorikk så til dei grader har forandra seg, iallfall om ein høyrer på representanten Ketil Solvik-Olsen. Så vi får ønskje Framstegspartiet velkome, om enn noko diltande, etter.

Alle er vi no einige om at det trengst ei internasjonal avtale, der dei rike landa, i-landa, og u-landa i fellesskap må kome fram til ei avtale om kutt, og der i-landa – dei

rike landa – må bidra økonomisk overfor u-landa. Diskusjonen går på kva slags rolle Noreg skal ha i dette, kva vi skal gjere.

Eg har, iallfall fram til no, opplevd ein todelt opposisjon: Framstegspartiet, som på mange måtar har sagt at vi vil for mye og er for ambisiøse, særleg innanlands, og Kristeleg Folkeparti, Venstre og Høgre, som kanskje har påstått det motsette. Det er stort sett det vi har høyrte frå opposisjonen, at det er for lite eller for mye, og de er vel på mange måtar skjebnen til ei regjering å få kritikk uansett. Eg får nesten seie som Peer Gynt på Gålå – på dølamål: «Om eg sle el' bli slii, like fullt skal eg få svi.»

Noreg er eit lite land. Vi er samstundes ein del av den rike verda, så vi må bidra økonomisk både internasjonalt og innanlands. Eg vil seie meg vel nøgd med den strategien som er lagd opp, med òg konkrete område der Noreg kan vere med og gjere ein forskjell.

A k h t a r C h a u d h r y hadde her overtatt president-plassen.

Henning Skumsvoll (FrP) [11:34:23]: Jeg vil starte med å være litt positiv når det gjelder SVs politikk, til at de nå går inn for kvotehandel med CO₂-utslipp, noe som de var imot for ganske få år siden.

Så vil jeg videre kommentere representanten Serrigstad Valens harselering over Fremskrittspartiets miljøpolitikk. Dersom man ikke tror på at alt det som FN's klimapanel kommer ut med, er den absolutte sannhet, er man i SV's øyne en miljøverstering. Det er faktisk det som skal til for å kvalifisere partiet for å bli med i et klimaforlik – det er uhørt! Vi i Fremskrittspartiet er kritiske til det meste, også til FN's klimapanel. Vi vet at det er mange vitenskapsmenn som stiller spørsmålet om FN's klimapanel har den eneste sannheten.

Fremskrittspartiet har fremmet mange forslag om tiltak mot klimaendringene. Vi vet at mellom 3 og 5 pst. av CO₂-utslippene er menneskeskapte, så vi erkjenner jo at det kan ha påvirkning på klimaet. Men vi har fremmet forslag som ikke har blitt tatt særlig alvorlig.

I det siste er det kommet opp at det er registrert en e-postlekkasje ved et universitet i Storbritannia. Det betyr ikke noe verken fra eller til, men det er alvorlig når universitetet selv går inn og gransker om dette har hatt påvirkning på det som er blitt sagt av vitenskapsmenn. Vi vet det ikke, men det må være lovlig å påpeke det.

Norsk olje- og gassproduksjon fram til 2030 er god miljøpolitikk. Det sier IEA også. Regjeringen har mange målsettinger i miljøsaken. Den ønsker å gjøre mye. Hensiktene er helt klart gode, men resultatene fram til denne tid er dårlige. Det er brukt veldig mange milliarder til gassfangst og månelandingsprosjekt uten at man har landet der.

Fremskrittspartiet er opptatt av at norsk industri skal få samme miljøkvoter og avgifter som andre land, og da særlig land i EU. Det ser ikke ut til å ha noen særlig betydning for SV. I hvert fall har det vært tilfellet fram til nå.

Tor-Arne Strøm (A) [11:37:28]: Det er en både viktig og interessant debatt vi har her i dag som en oppvarming før møtet i København.

Den største kampen vi står overfor, er klimakampen, og jeg tror de fleste er enige om det. Men så er spørsmålet hvilken vei man skal gå. Nå er det på tide at alle setter seg ned og blir enige om å komme seg fra prat til handling.

Jeg tror at skal man lykkes, må man handle i fellesskap og i solidaritet med hverandre. Vi trenger forpliktende internasjonale avtaler, og jeg har tro på at man kan ta et felles ansvar. Det er bare én ting som gjelder: Man er nødt til å bli enige. Hvis man ikke blir enige, er ikke veien til fiasko lang. Vi må handle slik at både vi og våre barnebarn kan leve trygt i et bærekraftig samspill mellom mennesker og natur.

Skal vi lykkes, krever det omfattende endringer, ny teknologi, kunnskapsoverføring og mer effektive finansieringsmekanismer. De gjennomgripende omstillingene må bygges på solidaritet og kollektivt ansvar for opprettholdelse og styrking av vårt viktigste felles gode: selve det globale livsgrunnlaget. Flere og flere merker klimaendringene på kroppen – i nordområdene, langs elveløpene i Asia, osv.

De globale klimaendringene vil påvirke viktige samfunns- og utviklingsspørsmål, som matsikkerhet, vannforsyning, tilgang til ren energi og ikke minst fattigdomsbekjempelse.

Når 190 land med høyst ulike forutsetninger om ganske kort tid møtes i København for å enes om et felles mål og en rettferdig fordeling – og ikke minst når det gjelder kostnader – må vel dette bli et møte uten sidestykke hva angår kompleksitet.

Jeg er enig med representanten Per Rune Henriksen i at vi også må forholde oss til industribedriftene som vi har, slik at de ikke flagger ut. Så det er viktig at man finner fram til gode og ryddige avtaler.

La oss håpe at vi på møtet i København, som blir historisk, sammen kan ta noen viktige steg framover, ikke minst til beste for moder jord.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:40:34]: Jeg har noen kommentarer til noen av påstandene og utsagnene som er kommet.

SV sier at det ikke er selvpisking som er poenget i klimapolitikken. Det er jeg veldig glad for å høre. Man skal ikke lenger tilbake enn til en debatt i NRK i mai 2009, der statsråden sa at folk ikke har nok angst i klimaspørsmålet. Da Helen Bjørnøy var miljøvernminister, sa hun: Kle på deg mer, dusj mindre, vi skal ikke legge til rette for at industrien kan etablere nye utslippspunkt i Norge. Om akkurat dette har vi nå hørt Arbeiderpartiet argumentere med at vi må sikre industrien. Regjeringens politikk har altså vært det motsatte; vi skal ikke ha nye utslipp. Det betyr at industrien ikke får komme inn her.

Men man ser et SV i bevegelse. Kvotehandel er nå en grunnmur, det var det ikke for ti år siden. Tiltak må gjøres der de gjør størst mulig nytte – da Fremskrittspartiet sa det, var vi uansvarlige. Jeg håper det kriteriet legges til grunn. Vi skal ikke ha særnorske restriksjoner på skipsfart – vel-

dig bra. La meg håpe at det også skal gjelde for industrien, at det blir en global tilnærming og ikke en nasjonal. Og når en sier at en gjerne skal øke fra 30 til 40 pst. kutt, er det ikke lenger noen særnorske SV-krav om at to tredjedeler skal gjøres i Norge, det skal en i så fall diskutere. Det er et SV i bevegelse, og det er jeg glad for.

Vi ser også at det på SVs landsmøte i 2007 hele veien var en debatt om norske tiltak – norske tiltak, to tredjedeler i Norge – mens Arbeiderpartiets tilnærming var at en må gjøre kuttene der en får størst global nytte av dem. Alle vet hva Gro Harlem Brundtland sa, hun forstod ikke den norske debatten, som var så opphengt i hvor mye av dette som skulle gjøres i Norge, istedenfor å se på hvor mye en kan gjøre globalt. Nå sier miljøvernministeren – og det priser jeg ham for – at han og Stoltenberg er som erteris i virkemiddelsaken. Da synes jeg det er naturlig at han, når han nå har tegnet seg til et nytt innlegg, svarer på hva vi kan forvente med hensyn til klimavoteloven i framtiden. Er det likebehandling som i EU, eller skal Norge fortsatt ha særnorske restriksjoner som gjør at norsk næringsliv får høyere kostnader enn i EU?

Arbeiderpartiet og SV har også brukt mye tid på Fremskrittspartiet. Dette blir en utfordring og et lite hjertesukk fra meg, som en av de få fra forrige periode som fortsatt er i komiteen: Det er liten kollektiv hukommelse, når det er så mange nye som går opp og tar de samme, gamle angrepene, som er avklart i forrige periode, og så får vi dem på nytt. Jeg anbefaler disse representantene å lese Fremskrittspartiets Dokument nr. 8:97 for 2006–2007. Alle spørsmålene blir besvart der. Det er en helhetlig politikk bak det som Fremskrittspartiet står for. Fremskrittspartiet har lagt fram disse forslagene. Det betyr at de er blitt godkjent av et samlet gruppemøte i Fremskrittspartiets stortingsgruppe.

Så til Sortevik: Ja, representanten Sortevik skrev et innlegg der han ønsker en kollaps. Bakgrunnen for det var frykt for enda mer selvpisking i transportsektoren. Ut fra de signalene som er kommet nå, er Fremskrittspartiet positiv til det Regjeringen jobber med, fordi man har gått vekk fra mye av den selvpiskingen. Mange av de signalene som kom i klimameldingen, i klimavoteloven etc., ligger ikke lenger til grunn, for nå er det Stoltenbergs landsmøtetale som igjen gjelder. Og det er bra. Arbeiderpartiet har tatt kontroll. SV har blitt parkert. Da gleder jeg meg litt mer.

Laila Gustavsen (A) [11:43:55]: Det er tydelig at representanten Ketil Solvik-Olsen har behov for å skyte mer på andre partier enn han har for å snakke om Fremskrittspartiets politikk, og det at Fremskrittspartiet ønsker å så tvil om at statsministeren og miljøvernministeren er enige i klimaspørsmålet, er vel et symptom på at Solvik-Olsen har langt større problemer med å skape enighet i eget parti. Men la det ligge.

Det er mange av oss som har lest boka «Jorden rundt på 80 dager» og fulgt med på Phileas Fogg og hans butler Passepartouts forsøk på å nå jorda rundt på 80 dager. I dag kan vi nå jorda rundt på et par–tre dager med vanlig rute-fly. Verden har definitivt blitt mye mindre på drøyt 100 år. Derfor er det også lett å engasjere seg for en internasjo-

nal klimaavtale, en sak som er veldig viktig for hele vår klode. Senest i går gikk de altså i fakkeltog i Kristiansand for å få samlet oppslutning om å få en god klimaavtale i København.

Klimautfordringene er et eksempel på at innenrikspolitik og utenrikspolitik henger sammen, ja av og til faktisk også er to sider av samme sak. Skal verden lykkes, må det satses mer på teknologi. Det er de nye teknologiene som er svaret. I Norge har vi smarte hoder og viktige høyteknologiske miljøer. Mange mener det er typisk norsk å være høyteknologisk. Det må vi sørge for at vi investerer i i framtiden. Gjennom forskning, generelle rammebetingelser og målrettede tiltak skaper vi lønnsomme bedrifter og arbeidsplasser for framtiden. Jeg har lyst til å bruke olje- og gassindustrien, av alle ting, som eksempel på hva ny teknologi fører til. Gjennom stadig tøffere miljøkrav og vanskeligere tilgjengelige olje- og gassressurser har vi klart å få fram mer energieffektiv teknologi. Samtidig vet vi også at den som får fram en energieffektiv bilmotor som ikke bruker olje som energikilde, vil ha et produkt som hele verden vil etterspørre.

Klimaavtalen i København må ha et innhold. Finansieringsmekanismer som sikrer penger til klimatiltak i den fattige verden, er kanskje det aller viktigste å få på plass. Det å sikre penger basert på prinsippene om at forenser betaler, men også uten at pengene må bevilges år for år via statsbudsjettet, mener jeg er lurt. Vi har sett veldig mange ganger før, ikke minst i utviklings- og bistandsspørsmål, at regjeringer og statsoverhoder lover penger som aldri kommer. Derfor synes jeg det er svært positivt både det forslaget som Norge har fremmet om at en andel av utslippskvotene skal auksjoneres bort internasjonalt og gå til klimatiltak i fattige land, og at dette eventuelt kan kombineres med Mexicos forslag om nasjonale innbetalinger til fond. Dette er en veldig viktig sak i klimaforhandlingene, fordi stabil finansiering må på plass for å lykkes i kampen mot klimaproblemer.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:47:16]: Litt om begrepet selvpisking, som fikk en litt mer dominerende plass i debatten enn det jeg hadde sett for meg. Det betyr at Fremskrittspartiet har fått styre litt av premissene for denne diskusjonen også.

Jeg tenker at ethvert tiltak som fører til omlegging eller en eller annen form for endring strukturelt, samfunnsmessig eller teknisk i Norge, vil bli omtalt av Fremskrittspartiet som selvpisking. Det er utrolig visjonsløst av et parti som omtaler seg som «Fremskrittspartiet, gründernes parti, nyskapingspartiet», og til stadighet fra denne talerstolen framstiller løsningen på klimakrisen og arbeidsplasser som evige motsetninger. Nok en gang taler Fremskrittspartiet med to tunger. De skryter av alle forslagene de selv har fremmet, samtidig som de henfaller til skremselsretorikk. Det å tilpasse klimaendringer og prøve å forhindre dem i Norge er å piske oss selv unødvendig, som om Norge er det eneste lille landet i verden som kan fortsette med vår livsstil helt uendret i framtida, uavhengig av klimaendringer.

Fremskrittspartiet er freidig nok til å minne SV på hva

SV mente for tolv år siden osv. I den forbindelse har jeg lyst til å sitere FrP-eren selv, Carl I. Hagen, fra hans selvbiografi fra 2007, under overskriften «Gøyal klimastrid» på side 273:

«I valgkampen i 1989 ble miljø og klima for første gang et viktig spørsmål. SV kjørte en relativt ensidig skremselspropaganda på disse to sakene, og flere andre partier ble revet med. (...) Dommedagsprofeter dukket opp overalt og spådde en dystre utvikling. For oss som også hadde lest en del rapporter og visste hvor usikre alle klimapåstandene var, ble ikke dette noen stor sak. (...) Å inneha dette standpunktet i forhold til miljø og klima blir stadig vanskeligere i landet vårt, med vår ensidige og hysteriske presse.»

Dette er hva Fremskrittspartiet mente for tolv år siden, for fire år siden og, for alt jeg vet, i dag. Fremskrittspartiet bør gjøre opp for seg selv før de går til angrep på andre partier. Dessverre er det slik at i 1989 var det SV som hadde rett, og Fremskrittspartiet som tok feil. Så kan gjerne Ketil Solvik-Olsen prøve å bortforklare at det fortsatt foregår stortilt dobbeltkommunikasjon fra Fremskrittspartiets side, at dette er en hetskampanje mot partiet eller noe slikt. Det er tvert imot veldig viktig at det er full oppslutning om realitetene i klimapolitikken i Norge. Derfor syns jeg det er litt ubehagelig når representanten Solvik-Olsen uten, så vidt jeg vet, å kunne ha belegg for det, f.eks. hevder at det er en varsler i FNs klimapanel som står bak e-postlekkasjene som representanten omtalte i sitt innlegg.

Fremskrittspartiet bruker fortsatt, selv om de erkjenner klimaproblemene i denne salen også, enhver anledning til å så tvil og usikkerhet, og søker kun ny kunnskap når kunnskapen som allerede foreligger, ikke passer dem selv.

Statsråd Erik Solheim [11:50:30]: Torstein Rudihaugen siterte Skriften, og en av de klareste tingene i Skriften er at Vårherre gleder seg storligen over syndere som omvender seg. Det gir mye større glede enn de som har hatt en konstant kurs. Derfor skal vi alle glede oss over Fremskrittspartiets stadige tilnærming til nye posisjoner. Så får vi heller gi tilgivelse for at det bare er noen få år siden man mente at George Bush burde få fredsprisen, eller at det med klima var noe som SV hadde funnet på for å vinne stemmer. La oss bare glemme det og se på det nåværende Fremskrittspartiet og glede oss over at Solvik-Olsen kanskje kan konsolidere partiet på en ny og mye bedre kurs for Norge.

Jeg har lyst til å ta tak i Erna Solbergs innlegg, for der var det viktige ting som vi alle bør tenke på videre. Hun trakk fram behovet for en tidslinje. Det er og blir veldig viktig. København må ikke bare gjennomføre en viktig omfattende avtale, men avtalen må også inneholde forpliktelser for hvordan den skal bli folkerettslig i 2010, og København bør trekke opp hvordan man videre skal ta skrittene for å nå målet om 2 °C, som ikke er mulig å oppnå i København slik sitsen nå er. Det legges f.eks. opp til en stor konferanse om såkalt «Rio-plus-20» i Brasil i 2012. Det kan være én anledning hvor temaet om grønn økonomi vil være et fokus, men det kan også være andre.

Hun trakk også opp behovet for å diskutere hvordan vi kommer videre på miljøteknologi. Som jeg har sagt i Stortinget og mange andre steder mange ganger, miljøteknologi er og blir selve det mest grunnleggende svaret på klimatrusselen. Vi klarer ikke å håndtere klimaendringen uten en teknologisk revolusjon. Jeg vil innby til dialog med Høyre om hvordan vi får til en bedre styring av markedet, for grunnen til, Solvik-Olsen har rett i det, at Norge er et mer lavkarbonsamfunn på en del områder enn andre, vi har bedre teknologi, er jo nettopp at vi har hatt bedre offentlig styring med markedet i Norge enn man har hatt i andre land, og vi bør diskutere hvordan vi får til den rette styringen over tid, slik at vi kan få bedre miljøteknologi. Vi bør også diskutere hvordan det offentlige og private kan samarbeide om pilotprosjekter. Det er ikke alltid lett å velge ut hvilke teknologier som har framtidens muligheter i seg, men vi må finne brede, omfattende ordninger, slik at vi får drevet fram den nye teknologien raskere. Jeg synes Erna Solbergs innlegg var konstruktivt, så la oss samarbeide videre om det.

Til slutt vil jeg si at vi alle har en utfordring med tanke på at en fjerdedel av folket ikke tror på klimaendring. Det gjør det til sjuende og sist vanskelig å drive fram en rask nok politikk på dette området i Norge. Det må vi gjøre ved å få tydeligere fram for folk at det ikke er temperaturen i seg selv som er det problematiske, vi ville vel alle, bortsett fra scientusiaster, ha gledet oss over at det ble fire grader varmere ute i Oslos gater i dag. Men det er jo temperaturendringenes betydning for alt det andre som er farlig: større helseproblemer, flere naturkatastrofer, mer omfattende tørke. Det er dette vi må få fram.

Heikki Holmås (SV) [11:53:54]: Jeg er glad for at vi har denne debatten, og jeg er veldig glad for at vi fikk redegjørelsen på den måten vi gjorde. Denne debatten har vist at det er bred oppslutning om det som er Regjeringens posisjoner – fra Fremskrittspartiet til Kristelig Folkeparti og Venstre.

Statsråden har også redegjort for hvorfor man fra den norske regjeringens side synes det er ønskelig å ha noe slakk, slik at vi har et forhandlingsutgangspunkt. Jeg tror ikke det er noen som tviler på at vi kommer til å ende opp med å ta 40 pst. reduksjoner til slutt, for det vil komme en klimaavtale. Det må det på et eller annet tidspunkt gjøre, i hvert fall hvis vi skal klare å få gjort noe med de farlige klimaendringene. Det tror jeg også. Som Erik Solheim sa: Alle ledende land har anstendige ledere, og det gjør at vi på et eller annet tidspunkt må komme sammen for å bli enige om det som må gjøres.

Men la meg gripe fatt i et par momenter som har vært oppe i debatten, og som jeg synes det er riktig å drøfte litt. Det ene var at både Høyre og Fremskrittspartiet snakket om at vi må kutte i klimautslippene, at vi ikke må flytte dem ut. Men der mener jeg at representanten Snorre Serigstad Valen hadde den riktige innfallsvinkelen, nemlig at det å flytte ut klimautslipp faktisk er et viktig poeng, for i dag er det slik at vi forbrukere slipper ut mer enn dobbelt så mye som det det er nødvendig å redusere til, mens et land som India har mye lavere utslipp. Det som

er et viktig poeng, og som ikke har vært oppe i debatten, fordi vi tar det som noe selvsagt, er at historisk sett har det å skape energi vært forutsetningen for vekst og velstand. Det å sørge for vekst og velstand i en god del utviklingsland er faktisk et viktig poeng, og for å få til det er de nødt til å få mulighet til å bruke mer energi. 80 pst. av den energien kommer i dag fra fossile kilder.

Vi må kutte i de fossile kildene – det må vi gjøre over hele verden – og finne andre løsninger. Men inntil vi klarer det i stort monn, må vi sørge for å gi utviklingslandene mulighet til utvikling, og da må de få mulighet til å slippe ut mer. Derfor må vi altså flytte ut klimautslipp.

Men poenget er selvfølgelig: Klarer vi å gjøre dette uten å legge ned norsk industri? Svaret er: Ja, selvsagt! Men da må vi gjøre et større utslippskutt i andre sektorer. Da må vi gjøre større utslippskutt innenfor olje- og energibransjen – oljeutvinningen. Vi må gjøre større utslippskutt innenfor samferdselssektoren. Problemet er bare at verken Høyre eller Fremskrittspartiets politikk tar de store kuttene i andre sektorer som gjør det mulig å ivareta industrien på den måten vi ønsker. Det er bare å se på Oslo, der man altså vil bygge ut en svær motorvei vestover til Asker og Bærum. I tillegg tror jeg ikke at vi bare kan gjøre de billigste tiltakene først. Vi må gjøre alt det vi kan, for tiden er så knapp, og veien er så lang.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Ketil Solvik-Olsen har hatt ordet to ganger og får dermed ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:57:13]: Til Snorre Serigstad Valens høytlesning fra Carl I. Hagens bok: Dette er ikke noe nytt. Statsråden har vært i debatt med undertegnede i Dagsnytt 18 – sågar flere ganger i år – om hysteri eller ikke hysteri. Det handler altså ikke om fornektelse eller ikke fornektelse, det handler om graden. Hvordan skal man skremme? Skal vi prøve å gi folk angst, noe statsråden mener, og noe undertegnede ikke mener? Dette er ikke noe revolusjonerende.

Undertegnede sa heller ikke at det var en varsler fra FN's klimapanel som eventuelt hadde lagt det ut, men at det gjerne var en varsler fra universitetet. Det er en forskjell på det.

Så kommer vi til selvpisking. Jeg mener det er galt å ha pisk i virkemiddelapparatet. Det mener SV er greit, og all ære til dem for det! Jeg mener at stimulans er metoden vi må bruke for å legge om samfunnet, gjøre det attraktivt å investere, gjøre det attraktivt å ta i bruk ny teknologi – ikke gjennom en forbudslinje, ikke gjennom en klimavotetlov, som statsråden fortsatt ikke vil svare på, der man pålegger norsk næringsliv så stor kostnad at man ikke reinvesterer i Norge. Det er problemet. Da kan man bare drømme om teknologiutvikling, for man ødelegger man klyngene i Norge med en slik tilnærming.

Henning Skumsvoll (FrP) [11:58:36]: SVs holdning når det gjelder miljøspørsmål og miljøpolitikk, virker naiv. Man skal beholde den norske industrien som er i dag. Det må man, og det er vi alle enige om. Men man må kutte i olje og gass, sier Holmås, fordi den produksjonen slipper ut så mye gass.

Men å produsere olje er kanskje det største Norge kan bidra med overfor Det internasjonale energibyrådet fram til 2030. Vår olje-, gass- og aluminiumsproduksjon har mindre utslipp av CO₂ pr. enhet enn noe annet sted i verden. Det er det som er viktig. Hadde det enda vært slik at om Norge bare hadde skrudd igjen kranene, hadde ikke verden hatt behov for verken olje eller gass fra Norge, eller den aluminiumen som vi produserer her. Men det er ikke tilfellet. Verden trenger alle de tingene, og det er dilemmaet med den politikken som føres i dag av den rødgrønne regjeringen. Man må holde på med å forske på fornybar energi. Til og med havvindmøller på dypt vann er det viktig å forske på. Men vi hadde en høring i går i energi- og miljøkomiteen, og fagmiljøet er helt enig med Fremskrittspartiet i at det vil ta veldig lang tid før vindmøller til havs blir benyttet. Det vil imidlertid komme på sikt – ja. Vi bør forske på alle områder, men inntil vi har fått fram nok fornybar energi, må vi holde på med å produsere olje og gass. Det er jo en kjensgjerning at til den energimengden Norge produserer i løpet av ett år, trengs det 110 000 av de største vindmøllene som bygges i verden, for å erstatte den energimengden – og det er dimensjoner! Det ser ikke ut til å gjøre inntrykk, i det minste ikke på SV.

Torstein Rudihagen (A) [12:00:50]: Når det no blei ein diskusjon om rammevilkåra for norsk næringsliv og spørsmålet om «selvpisking», føler eg behov for å understreke Noregs dobbelte rolle og strategiane her.

For det fyrste skal vi vere ein internasjonal pådrivar og ta tak i dei tinga vi kan gjere noko med. Her er jo Noreg allereie veldig offensive når det gjeld Regnskogfondet, overoppfylling av Kyoto-avtala og andre tiltak i u-landa. I den utgreiinga Erik Solheim kom med i går, var det nettopp det å ta tak i ting der vi kunne få til ein forskjell, som verkeleg blei understreka – som internasjonal skipsfart, finansiering, tiltak for avskoging i u-land, og bruk av karbonfangst og -lagring. Da blir det ikkje berre ein diskusjon om prosess, men det blir veldig resultatorientert.

Den andre dimensjonen er kva Noreg skal gjere innanlands. Ein møter jo ofte spørsmålet: Kvifor i alle dagar skal vi gjere noko i det heile? Sjølv om Noreg kuttar nærast alle utsleppa sine, ville det nesten ikkje vere målbart på internasjonale målingar. Det er likevel mange grunnar til dette.

For det fyrste er det umogleg å vere ein internasjonal pådrivar om ein ikkje sjølv gjer noko i sitt eige land. Det er umogleg å komme i mål om ikkje alle tek sin del av dette, og dei rike industrilanda må i alle fall sørge for at dei tek sin del.

Det andre er at det av omsyn til næringslivet er heilt nødvendig å gjere tiltak som vrir næringslivet frå å vere

forureinande til å bli såkalla grøn verksemd. Det er ikkje næringsfiendtleg å leggje om den politikken – tvert imot.

Eg peikte på kva den nye teknologien kan bidra til når det gjeld næringsutvikling. Det har ein dobbelt funksjon, nemleg at det kan gå på næringsutvikling i vårt eige land, samtidig som det er overførbart til andre land. Teknologien omkring karbonfangst er eit veldig klart eksempel på det.

Innafor ny fornybar energi er det eit stort potensial når det gjeld å skape mange nye, grøne arbeidsplassar. Derfor er det ikkje spørsmål om å gjere noko anten i utlandet eller i vårt eige land. Skal vi komme i mål, må Noreg vere ein pådrivar internasjonalt, og vi må ta dei nødvendige omstillingstiltaka i vårt eige land, utan at det går ut over norsk næringsliv.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 2 og 3.

(Votering, se side 754)

Sak n r. 4 [12:03:52]

Interpellasjon fra representanten Trond Helleland til justisministeren:

«Det såkalte Stockholm-programmet skal vedtas på EU-toppmøtet 10. desember, og er en handlingsplan for EUs arbeid på justis- og innvandringsfeltet de neste fem årene. Et viktig element i planen er en sterkere samordning av EU-landenes ulike system for håndtering av asylsøknader og mottak av asylsøkere. Dette er et viktig initiativ, og det vil også få konsekvenser for Norge. Høyre etterlyste allerede i sesjonen 2007–2008 en stortingsmelding om norsk asyl- og innvandringspolitikk i europeisk perspektiv. Denne stortingsmeldingen er fortsatt ikke kommet. Innspillene som ble sendt fra Regjeringen om Stockholm-programmet tidlig i oktober, har sin hovedvekt på å få forståelse for Norges posisjon som EØS- og Schengen-medlem, og inneholder få substansielle politiske innspill.

Hvilke konkrete innspill vil Regjeringen spille inn til den europeiske handlingsplanen som skal utarbeides i 2010, og hvordan vil Stortinget bli involvert i dette?»

Trond Helleland (H) [12:05:21]: Det finnes et stort utviklingspotensial i migrasjonen. Europa – og Norge – trenger en arbeidskraftreserve. Mennesker kommer hit med kunnskaper og kompetanse, samtidig som de fører ressurser tilbake til hjemlandet. Frivillig migrasjon skaper positive drivkrefter. Migrasjonspolitik, handelspolitikk, utviklingspolitikk og bistandspolitik kan ses i en positiv sammenheng.

Frivillig migrasjon og utvikling henger sammen, og både opprinnelsesland og mottakerland vil i de fleste tilfellene være økonomisk tjent med kontrollert migrasjon. Blant unntakene er faren for tap av kompetanse som de fattige landene sårt trenger selv.

Globaliseringen og den økende åpenheten i verden stiller oss overfor stadig nye utfordringer. Nye kulturer kom-

mer tett innpå oss, og vår egen kultur utfordres. Mye er berikende, noe er krevende, og noe er uakseptabelt.

Mye av migrasjonen i verden er utenfor kontroll, og for Europa har migrasjonsstrømmene blitt en hovedutfordring. Vi kan bruke situasjonen i Norge som et eksempel. Asylstrømmen har økt fra 5 500 til 18 500 bare de siste fire årene. Svært mange av asylsøkerne har grunnløse søknader. Folk risikerer alt de eier og har i et forsøk på å komme til Norge, og ender opp med avslag. Mange livnærer seg på menneskehandel, og mindreårige barn sendes verden rundt mens de utsettes for de største, og ofte umenneskelige, prøvelser underveis. Kostnadene er store både for den enkelte og for samfunnet som helhet.

Til tross for reglene i EUs statusdirektiv og andre forsøk på harmonisering er det fortsatt store forskjeller mellom landene i Europa på flere områder innen asylpolitikken. Visumregler eller sikring av flyktningers rettigheter kan framstå som eksempler på dette.

Selv om Norge står utenfor EU, har vi på en rekke områder et formelt samarbeid med EU om asylpolitikken. På andre områder har vi et indirekte samarbeid. Samarbeidet gjør Norge medansvarlig for den politikken som utformes, men det gir oss også muligheter til å være premissleverandør og pådriver.

Vi har lenge vært klar over at EU innen 2010 skal ha arbeidet med et felles europeisk asylsystem endelig på plass. Saker har vært ute på høring, og det har vært mulig å komme med innspill, endringer og forbedringer.

Høyre har vært opptatt av at Norge skulle benytte både de formelle og de uformelle kanalene for å være med og utforme en felles europeisk politikk på asylområdet. Dette var også noe av bakgrunnen for vårt representantforslag høsten 2007, som Stortinget sluttet seg til.

Med det svenske formannskapet har Norges tilgang til Europas beslutningstakere vært bedre enn på svært lenge. Jeg håper Norge har benyttet seg av denne muligheten.

Hvert femte år oppdaterer EU sin femårsplan for politi- og tollsamarbeid, asyl- og migrasjonssamarbeid, straffetrettslige og sivilrettslige samarbeid, for å nevne noe. Tampere-programmet ble etterfulgt av Haag-programmet, og nå er det Stockholm-programmet som står for tur. Hensikten er å bedre samarbeidet om å bekjempe kriminalitet og harmonisere asyl- og migrasjonspolitikken i Europa. Forsvarerne av programmet mener at det er modig og ambisiøst, og at den enkelte borgers og innvandrers rettssikkerhet øker fordi reglene skal bli tydeligere og mer rettferdige. I tillegg mener de at samarbeidet om kriminalitetsbekjempelse gjør Europa tryggere.

Kritikerne av programmet mener på sin side at prisen som betales for økt trygghet, er økt overvåking av borgerne og høyere terskler for dem som søker seg en nødhavn. Enkelte røster har også ment at det ikke er tilstrekkelig fokus på å bekjempe illegal innvandring og på å sikre at innvandring til Europa skjer i overensstemmelse med medlemslands ønsker og behov. Jeg ser fram til å høre justisministerens refleksjoner og betraktninger rundt dette.

Jeg håper diskusjonen i dag vil handle om de europeiske landenes gjensidige påvirkning og avhengighet in-

nenfor dette området, hvordan utfordringene som oppstår som et resultat av dette, kan løses i fellesskap, hvordan den nye politikken i Europa vil påvirke Norge, men ikke minst hvordan justisministeren ser for seg at vi skal forholde oss til det.

EU er bokstavelig talt helt i sluttfasen av behandlingen av Stockholm-programmet. I Ministerrådet ble det denne uken, 1. desember, oppnådd enighet om substansen i programmet. Neste uke, 10.–11. desember, skal Stockholm-programmet behandles av stats- og regjeringssjefene. Mye tyder på at programmet går gjennom også her.

Hvis programmet blir vedtatt og gjennomført, går EU inn i en ny fase som den enkelte EU-borger vil merke – alt fra felles regler innen det sivilrettslige området til et felles asyl- og innvandringssystem og til et mer tverrfaglig politisamarbeid og bekjempelse av terror.

Når det gjelder innvandrings- og immigrasjonspolitikken, som jeg har hatt som utgangspunkt for denne interpellasjonen, er det enighet om at EU trenger en fleksibel innvandringspolitikk for å møte framtidens behov for arbeidskraft. Mange mener f.eks. at Stockholm-programmet legger større vekt på lovlig innvandring enn det en tidligere har sett. Det skyldes nok også at EU har behov for arbeidskraft på flere områder, og at det er stor konkurranse mellom vestlige land om å tiltrekke seg høyt utdannede innvandrere. I dag er det f.eks. slik at ca. 5 pst. av dem med høy utdanning fra Afrika velger å reise til Europa, mens 95 pst. velger USA. Det er et reelt behov for en mer fleksibel politikk som i større grad tar høyde for arbeidslivets behov. Det har vi også flere eksempler på i Norge.

Men det er også enighet om at den ulovlige innvandringen må bekjempes – selv om noen mener at man burde ha gått lenger – og det er enighet om at det er et stort behov for mer solidaritet og byrdefordeling mellom medlemslandene. På grunn av sin geografiske beliggenhet bærer f.eks. et av Europas fattigere land, Hellas, en uforholdsmessig stor del av byrdene for asyltilstrømmingen i Europa sammenlignet med andre land.

Felles regler er selvsagt ingen garanti for at de implementeres likt. Kommisjonen har derfor – så langt jeg forstår – foreslått det de kaller treningsmoduler, som vil bli obligatorisk for alle nasjonale asylmyndigheter, og at det skal være langt strengere kontroll med hvordan landene anvender reglene. Dette skal også etterfølges av en evaluering av praksis. Dersom dette vil påvirke Norge som tredjeland, vil jeg gjerne at justisministeren kommenterer det.

Det nye med Stockholm-programmet vil derfor være at justispolitikken blir til et mer integrert samarbeidsområde på linje med andre politikkområder i EU. EUs arbeid er derfor omfattende og viktig, og får konsekvenser også for Norge.

Som justisministeren er kjent med, etterlyste Høyre allerede i sesjonen 2007–2008 en stortingsmelding om norsk asyl- og innvandringspolitikk i europeisk perspektiv. Denne stortingsmeldingen er fortsatt ikke kommet, men jeg registrerer at den er varslet i løpet av 2010, dvs. mer enn to år etter initiativet fra Høyre.

I Europautvalgets møte 23. januar i år, hvor også jus-

tisministeren var til stede, etterlyste Elisabeth Aspaker fra Høyre hva Norges posisjon i arbeidet med Stockholm-programmet har vært og hvilke konkrete initiativ Norge har tatt. Spørsmålet ble ikke besvart den gang, og jeg antar at det kan skyldes at Norges engasjement og innspill kanskje ikke har vært så mange som vi kunne ha håpet.

Så vidt jeg har registrert, sendte Regjeringen sine innspill i oktober – dvs. i arbeidets absolutt siste fase. Om jeg har lest disse korrekt, var det primære fokus et forsøk på å få forståelse for Norges posisjon som EØS- og Schengen-medlem, men de inneholdt få substansielle politiske innspill og forslag.

For selv om Stockholm-programmet på mange måter også kan betraktes som programmerklæringer, ser det imidlertid også ut til at EU nå er opptatt av å få til konkrete tiltak og handling. Stockholm-programmet synes å være et resultat av en modningsprosess innenfor et område hvor EU har fått mye erfaring og kunnskap. Denne modningsprosessen har også vært nødvendig og viktig, nettopp fordi programmet omhandler et stort og til dels kontroversielt politikkområde som er viktig for Norge.

På mange måter er det en erkjennelse i Europa av at vi sitter i samme båt. Praksis i ett land kan få til dels store konsekvenser for et annet land. Dette merker i høyeste grad Norge. Når f.eks. Sverige og/eller Danmark strammer inn sin asylpolitikk, ja, så øker også tilstrømmingen til Norge. Løsningene må derfor søkes i fellesskap.

Norge er direkte berørt av EUs migrasjonspolitik, og vi må derfor være opptatt av det som skjer i EU og påpasselig med å delta på de arenaene der det er viktig for oss å være til stede.

Jeg imøteser derfor å høre mer om hvilke konkrete innspill Norge har spilt inn, og hvilke innspill Regjeringen vil spille inn når den europeiske handlingsplanen skal utarbeides i 2010.

Statsråd Knut Storberget [12:14:20]: La meg aller først få lov til å takke interpellanten for interpellasjonen. Jeg mener også at dette er spørsmål som vi burde diskutere oftere. Det bidrar til å sette migrasjonspolitikken i et bredere lys – slik interpellanten gjorde i sitt innlegg ved å brette ut hele innholdet i migrasjonspolitikken og også de mulighetene vi har for å kunne sette i verk den politikken som vi faktisk ønsker oss. Det må jo være et håp at vi nettopp kan diskutere det som er mulig, og det som faktisk gir effekt, i større grad framover når det gjelder både asylpolitikken og migrasjonspolitikken som sådan. Jeg vil tilføye – som interpellanten også var inne på – at det gjelder også muligheten for å diskutere overordnede justispolitiske spørsmål, for disse spørsmålene henger sammen.

EUs femårsprogram på justis- og innenriksområdet, det såkalte Stockholm-programmet, ventes å bli vedtatt av EU på toppmøtet 10.–11. desember i år, som interpellanten var inne på. Det er fortsatt slik at Regjeringa skal føre en aktiv europa-politikk og arbeide målrettet for å ivareta norske interesser overfor EU.

Norge er tjent med å være en del av det utvidete reise- frihetsområdet i Europa gjennom vår tilknytning til Schen-

gensamarbeidet. Det innebærer at vi har yttergrense felles med EU-landene, bl.a. ved Middelhavet. Båttrafikken av migranter over Middelhavet, menneskehandel, høye asyl-ankomsttall, de mange enslige mindreårige asylsøkerne, og mottakssituasjonen – jeg understreker det – for asylsøkere i enkelte land synliggjør at Europa står overfor utfordringer som bare kan løses gjennom et velutviklet europeisk samarbeid. Jeg har endog sagt at jeg mener at en av de største mulighetene vi har, og en av de største utfordringene vi har – særlig siden jeg overtok dette feltet – har vi på den europeiske arenaen. Jeg ønsker at Norge skal være en aktiv bidragsyter for å løse utfordringene knyttet til innvandring til Europa, samtidig med at vi holder de humanitære prinsippene i hevd.

Jeg er glad for at den svenske regjeringa har ønsket å engasjere så vel land som ikke er EU-medlemmer, som internasjonale organisasjoner og europeiske frivillige organisasjoner, i en veldig åpen prosess omkring utformingen av det nye handlingsprogrammet. Fra norsk side har vi, bl.a. gjennom det gode nordiske samarbeidet, hatt anledning til å utveksle synspunkter omkring handlingsplanen over lengre tid. Det gjelder både bilateralt mellom undertegnede og justisminister Beatrice Ask før jeg overtok dette feltet, og nå også gjennom de møtene vi har hatt med ministeren på migrasjonsfeltet, Tobias Billström, noe jeg skal komme tilbake til.

Det svenske EU-formannskapet har denne høsten hatt konsultasjoner med EUs medlemsland og bl.a. Norge om retningen på og innholdet i det nye femårsprogrammet. Vi har i denne sammenheng formidlet våre synspunkter direkte inn i prosessen, bl.a. gjennom møter med representanter for det svenske formannskapet og EU-kommisjonen. Det var et møte bl.a. på statssekretærnivå, i tillegg til ministermøtene. Vi har også formidlet norske synspunkter og innspill gjennom noten som representanten viser til i sitt spørsmål.

Stockholm-programmet har også vært tema på møter jeg har hatt med den svenske justisministeren, Ask, og den svenske migrasjonsministeren, Billström, senest i Stockholm i forrige uke og i Brussel denne uken.

EØS-avtalen og Schengensamarbeidet er viktige europeiske samarbeidsinstrumenter som det er naturlig for Norge å sette søkelyset på når EU gjennomgår planene for de kommende fem år. Fra norsk side har vi imidlertid lagt stor vekt på å benytte anledningen til å gi innspill på viktige politikkområder, som individers rettigheter og beskyttelse av privatliv. Vi har framhevet at Norge støtter fokuset utkastet til femårsprogram har på familie, samfunnsikkerhet, alternative straffereaksjoner og Schengensamarbeidet.

Et av Regjeringas hovedmål er en human, solidarisk og rettssikker asyl- og flyktningpolitikk. Dette innebærer at den er i overensstemmelse med internasjonale forpliktelser, slik som Den europeiske menneskerettskonvensjon. I utkastet til Stockholm-programmet presiseres det at det fortsatt er nødvendig at man på europeisk nivå har et målrettet svar på utfordringene knyttet til migrasjon, basert på solidaritet og delt ansvar, samt at menneskerettighetene fremdeles er en av grunnsteinene i det europeiske samar-

beidet. Det er grunn til å gi honnør til det svenske formannskapet for mye av retningen i Stockholm-programmet på flere felt, etter min mening.

Regjeringa har understreket behovet for samarbeid på flyktning- og migrasjonsfeltet. På møtet nå sist ble det uttrykt støtte til den videre utviklingen av det felles europeiske asylsystemet, Common European Asylum System. Som Schengen- og Dublin-medlem er norske myndigheter opptatt av implementeringen av de eksisterende direktivene på asylfeltet.

Regjeringa er opptatt av å følge opp åpningene for samarbeid som fins på det europeiske plan. Blant annet ønsker norske myndigheter å delta i det planlagte europeiske støttekontoret på asylfeltet, European Asylum Support Office, EASO, noe som også har vært tema på de siste møtene vi har hatt. Vi mener et slikt støttekontor vil bidra til harmonisering og mer enhetlig saksbehandling og bedre informasjonsutveksling mellom de europeiske landene. Vi har signalisert overfor EU at vi ønsker å delta aktivt i oppbyggingen og videreutviklingen av EASO.

Norske myndigheter støtter også utviklingen av samarbeid med opprinnelsesland og transitland både med sikte på en bedre kontroll med migrasjonsstrømmene mot Europa og for å samarbeide om regionale beskyttelsesprogrammer. Vi har gitt uttrykk for at vi ønsker å bli mer aktivt involvert i slike programmer.

I innspillet til Stockholm-programmet gav vi uttrykk for at norske myndigheter synes det er positivt at utkastet fokuserer på situasjonen for enslige mindreårige asylsøkere. Vi mener det er særlig viktig å rette oppmerksomheten mot denne sårbare gruppen, og at det er vesentlig med en strukturert tilnærming til spørsmål knyttet til denne gruppen. Femårsprogrammet bør fokusere på enslige mindreårige asylsøkeres rettigheter og ha konkrete tiltak for å bedre behandlingen av de mindreårige asylsøkernes saker.

Norge har en lang tradisjon for gjenbosetting. I innspillet til femårsprogrammet gis det uttrykk for at vi synes det er positivt at utkastet signaliserer en større forpliktelse fra europeiske land på dette området, noe som vil øke betydningen av gjenbosetting. Vi har signalisert at norske myndigheter er villige til å dele sine erfaringer med EU-landene på dette feltet.

Videre har vi gitt uttrykk for at vi verdsetter at den enkeltes grunnleggende rettigheter har fått større plass i det nye programmet, og at datasikkerhet og personvernbeskyttelse er blitt løftet opp på dagsordenen. Vi har imidlertid understreket at det ikke nødvendigvis er motstrid mellom effektiv datautveksling og datasikkerhet.

Vi er dessuten positive til at rettighetene til sårbare grupper, slik som kriminalitetsofre, barn og kvinner, er understreket i programmet. Det har vært et gjennomgående tema i de møtene vi har hatt med det svenske formannskapet gjennom lang tid, bl.a. traffickingofre, men også barn som ofre, særlig når det gjelder seksuelle overgrep og overgrepbilder på Internett. Vi gav imidlertid uttrykk for at dette kan understrekes enda tydeligere i programmet.

Når det gjelder politisamarbeid og rettslig samarbeid på straffesaksfeltet, fokuserer utkastet til Stockholm-programmet på alvorlig organisert kriminalitet. Vi deler EUs

prioritering på dette punktet, og jeg har i mange sammenhenger i mine møter med andre europeiske justis- og innenriksministre understreket at norske rettshåndhevende myndigheter på alle mulige måter vil samarbeide med europeiske kolleger for å slå tilbake framveksten av alvorlig grenseoverskridende kriminalitet. Tidsaspektet forhindrer meg i å gå detaljert inn i det, men det er grunn til å peke på at vi i Stockholm i forrige uke signerte politisamarbeidsavtalen – den såkalte Prüm-avtalen – som gir Norge store muligheter til kriminalitetsbekjempelse. Det er også helt avgjørende at Norge får en tilslutningsavtale, bl.a. når det gjelder DNA-søk i andre europeiske lands databaser. Det svenske formannskapet har i denne forbindelse gitt oss svært god drahjelp.

Som representanten Helleland viser til, er det flere endringsprosesser på gang i EU. Den 1. desember trådte Lisboa-traktaten i kraft – utnevning av ny EU-kommisjon. Dette er viktig for den videre utviklingen av EU-samarbeidet, og det er viktig at det også reflekteres i den varslede stortingsmeldingen om norsk flyktning- og migrasjonspolitik i et europeisk perspektiv. Stortingsmeldingen som vi nå er godt i gang med, vil ta sikte på å belyse utviklingen på dette feltet og de muligheter og begrensninger som Dublin- og Schengensamarbeidet gir. Denne meldingen er ventet å bli fremmet i løpet av 2010 og vil, som et svar på interpellasjonen fra representanten Helleland, nettopp være en veldig god anledning for Stortinget til å diskutere dette i sin bredde.

Trond Helleland (H) [12:24:28]: Jeg vil takke justisministeren for et positivt svar på interpellasjonen. Det er tydelig at justisministeren har et ønske om å være en del av den europeiske asyl- og integrasjonspolitikken, akkurat som han ønsker å være en del av det europeiske politisamarbeidet. Dette henger jo sammen, og det er positivt at Regjeringen nå jobber aktivt for å få på plass beslutningene. Det er vanskelig for opposisjonen å vite hvor aktiv Regjeringen har vært i påvirkningsarbeidet fram mot vedtaket som skal fattes i Stockholm i neste uke, men justisministeren har i hvert fall hatt opptil flere møter med mine partikolleger i Sverige, Billström og Ask, og har åpenbart hatt stort utbytte av det.

Jeg ser fram til at Regjeringen kommer til Stortinget med denne stortingsmeldingen om asylpolitikken som lenge har vært etterlyst. Det er helt åpenbart at det skjer store endringer i migrasjonsmønstrene, men også når det gjelder hvordan Europa nå tenker seg å håndtere asyltilstrømmingen. Det siste utspillet nå er at UDI vil åpne for at asylsøkere som får avslag i Norge, raskt skal kunne få arbeidstillatelse. Det må jeg nok si at Høyre stiller seg noe skeptisk til. Vi har jo fremmet en rekke tiltak for å åpne opp for økt arbeidsinnvandring fra land utenfor EØS-samarbeidet, f.eks. til fiskeindustrien i Finnmark og til gruvene der. Russere som ønsker å komme og jobbe i Norge, har jo store problemer med å få til det. Det blir viktig også å se arbeidsinnvandringsystemene i sammenheng med den generelle innvandrings- og asylpolitikken, fordi dette er to ulike ting, men det henger åpenbart sammen i og med at UDI nå går med tanker om å gjøre det enklere å få arbeidstillatelse.

I Dagsavisen på mandag var det et større oppslag med statsråd Storberget, der han uttalte:

«Norge kan ikke føre en politikk som skiller seg vesentlig fra andre land i Europa. Tettere samarbeid med EU skal bidra til å løse asylkrisen.»

Jeg oppfatter nå at han understreker dette i sitt tilsvaret til meg, og det er Høyre positiv til. Jeg håper at dette er en linje Regjeringen vil følge opp, og at Norge nå legger seg på en politikk som i stor grad harmoniserer med politikken i våre naboland, f.eks. Danmark, som lenge har vært utsatt for sterk kritikk fra mange i Norge, men som faktisk har gjennomført tiltak som viser seg å virke. Det er positivt.

Statsråd Knut Storberget [12:27:36]: Jeg vil bare gjenta at en debatt om den europeiske migrasjonspolitikken og den europeiske justispolitikken bidrar til at vi i større grad får et overordnet blikk på hele debatten. Jeg tror debatten fortjener det. Den bidrar også til at vi får til virkemidler som faktisk gir bedre effekt enn mange av de virkemidlene man kanskje har diskutert i politikken ved tidligere anledninger.

Det som er interessant i det europeiske samarbeidet både når det gjelder migrasjonspolitikken og justispolitikken, er at det i veldig stor grad nå dreier seg om operative mekanismer som gjør oss i stand til både å iredføre reaksjoner og iverksette vedtak. Derfor mener jeg at det er helt avgjørende at Norge er til stede og diskuterer det, bl.a. med det til enhver tid sittende formannskapet. Fra Justisdepartementets side har vi valgt å møte det eksisterende formannskapet og også det inngående formannskapet, slik at vi til stadighet minner dem om hva slags rolle Norge ønsker å ha på dette feltet. Nå når man har fått signert politisamarbeidsavtalen, er neste målsetting på justisfeltet at vi skal komme i posisjon til å kunne delta i samarbeidet om f.eks. soningsoverføring. Samtidig ser vi jo at når det gjelder en god del av de operative virkemidlene som vi sjøl deltar i – enten det er Schengen Information System, VIS eller andre typer dataopplegg – så er vi helt avhengig av å være tett på beslutningstakerne. Når det gjelder disse spørsmål, har vi mulighet til det i Brussel – å få lov til å sitte rundt bordet. Samtidig tenker man i europeisk sammenheng ofte innstramming og effektivisering, men det er nå også helt åpenbart en stor utfordring at vi bidrar til å sette gode fellesstandarder i de politiske debatter som skjer i Brussel og i Europa når det gjelder migrasjon.

Hvis man nå skal få en god og effektiv Dublin-avtale, en ny generasjon, tror jeg det er helt avgjørende at Norge er til stede og kommer med synspunkter på hva slags standarder det skal være. Særlig når vi vet at det er en god del land som bl.a. sliter med hvordan man behandler asylsøkere, har vi all interesse av å bidra til at vi får gode regler, og også bidra til en politikk som sikter seg inn mot en større grad av byrdefordeling. Derfor vil dette være et politikkområde som vil kreve mye av oss, og ikke bare gi oss fordeler. Men totalt sett mener jeg hele Europa, og ikke minst de som migrerer, vil ha stort utbytte av at det er stort internasjonalt samarbeid på området.

Arild Stokkan-Grande (A) [12:31:01]: Tidligere i dag har Stortinget diskutert forberedelsene til klimatoppmøtet i København og hvordan Norge forholder seg til en av vår tids største utfordringer, nemlig klimaspørsmål. En annen av vår tids virkelig store utfordringer er migrasjonsfeltet. Hvordan sørger vi for at migrasjon blir brukt til noe positivt – at folk frivillig får flytte på seg, får beskyttelse, får mulighet til et bedre liv, arbeid, familieliv på tvers av landegrenser – slik at vi motvirker de mørkere trekkene ved migrasjon, at folk blir skjøvet ut, at folk havner i en uvisst situasjon ved at deres status ikke blir avklart, og at folk blir tvunget til å reise av familie eller omgangskrets?

Dette er en av vår tids største utfordringer og et enormt spenningsfelt. Det finnes kanskje ikke noe mer komplekst saksfelt i norsk og europeisk politikk for tiden. Det er et enormt spenningsfelt mellom den enkeltes behov for frihet, beskyttelse og et verdig liv og samfunnets behov for regulering.

En utfordring for oss som parlamentarikere er at mye av det som er verktøyet, virkemidlene, på feltet, bestemmes av andre enn Stortinget. Det er ikke slik på dette feltet at all makt er i denne sal. Den er på mange andre arenaer. For det første handler det jo om det som går direkte på denne interpellasjonen – forholdene i andre land og konfliktbildene i verden, der det er kriser, krig og miljødeleggelser som gjør at folk blir presset på flukt.

EUs politikk påvirker i veldig stor grad norsk politikk. Det som bestemmes i Brussel, har direkte innvirkning på Norge. Som flere har vært inne på, kan ikke vi være en ensom øy i europeisk politikk. Vi er nødt til å følge prosessene meget nøye, men vi må også følge de vedtak som skjer i Brussel.

Så har vi Dublin-samarbeidet. Det fører til at et annet lands innvandringspolitikk bestemmer hvilken mulighet for opphold en person som har vært i et annet land først, har til eventuelt å søke opphold i Norge. Det gjør at Norge sender personer tilbake til det første søkerlandet, framfor å behandle en søknad her. På område etter område ser vi altså at det er andre lands regelverk, andre systemer, som bestemmer over viktige og helt sentrale verktøy på migrasjonsfeltet.

Jeg er glad for at interpellanten i sitt innlegg i første omgang har en positiv holdning til migrasjon og peker på de positive sidene. Jeg skulle ønske at Stortinget i langt større grad og flere ganger i året kunne diskutere dette feltet i ro og mak på et overordnet plan, uten at man hele tiden springer etter media og hele tiden tar debattene i etterkant av at det har oppstått situasjoner. Problemet vårt er at mange av debattene kommer etter at media har skrevet om dem, etter at man f.eks. har registrert en stor økning i asylankomster. Dermed blir debattene deretter. Det blir fokus på det negative. Det blir fokus på at man må stramme inn, og man får egentlig ikke en helhetlig og balansert debatt om dette.

Jeg tror det politiske miljø trenger anledninger til å diskutere dette feltet, ikke bare i ro og mak, men også i forkant av prosessene, slik at man kan diskutere det helhetlig, og slik at kanskje Europa i større grad, framfor å diskutere hvordan man kan bygge demninger rundt Europa, kan

diskutere hvordan man kan bygge kanaler inn til Europa. Man har til en viss grad gjort det i forhold til arbeidsinnvandring ved å opprette arbeidskontorer f.eks. i afrikanske land. Der opplyses det om hvordan man lovlig kan søke adgang til Europa. På flere områder kan det diskuteres et felles europeisk ansvar og initiativ for å finne flere lovlige adganger inn til det europeiske fellesskap.

En hovedutfordring er, slik jeg ser det, det som går på effektivisering av vedtak. Her har vi en felles europeisk utfordring. Det hjelper ikke med alle slags tiltak, enten det er innstrammingstiltak eller interneringsordninger, som enkelte har tatt til orde for, hvis man ikke får håndtert effektivisering av vedtak, bosetting og ikke minst retur. Her er det viktig at landene i Europa i fellesskap finner verktøy som kan ansvarliggjøre hjemlandet overfor sine innbyggere, og jeg tror det er mye å gå på i forhold til et bredt spekter av felles tiltak.

Med dette ønsker jeg i hvert fall å ta til orde for at vi får flere og jevnlig debatter på et overordnet nivå i nasjonalforsamlingen i Norge, ikke bare for å være i forkant av de viktige debattene som kommer, men også for å finne fram til felles virkemidler på tvers av partigrensene – for det trenger dette feltet.

Gjermund Hagesæter (FrP) [12:36:46]: Det er utan tvil ei viktig sak vi debatterer i dag. Derfor er det sjølv sagt også veldig prisverdig av representanten Helleland og Høgre at ein fremmar denne interpellasjonen.

Migrasjon er ei stor utfordring. Det er også ei aukande utfordring. Vi ser at asyltala aukar i Noreg. Det gjer at vi også må bli meir opptekne av denne problemstillinga.

Det er viktig at vi her har samarbeid med EU – Dublin-samarbeidet og Schengensamarbeidet. Det er også noko som Framstegspartiet støttar. Men samtidig som vi på den eine sida har eit samarbeid med Europa og prøver å løyse utfordringar i lag med andre europeiske land – og EU – må vi også ha ein nasjonal innsats på det, vi må ha ei nasjonal styring som går på innstrammingar, rask saksbehandling osv. Det europeiske samarbeidet må ikkje på nokon måte bli ei sovepute for at vi ikkje også skal gjere ein innsats på nasjonalt hald. Vi må altså greie å ha to tankar i hovudet samtidig, både det europeiske samarbeidet og ein nasjonal innsats, for å møte desse utfordringane.

Som sagt er dette ei aukande utfordring. Derfor er det viktig at vi får denne typen debattar, og fokus på det, i nasjonalforsamlinga. Det kan også gjentakast, slik at vi om mogleg finn tverrpolitiske løysingar på ein del av desse oppgåvene og utfordringane. Vi får nok ikkje tverrpolitisk einigheit omkring alle desse spørsmåla, til det er nok avstanden for stor, men uansett er det viktig at vi tek dette opp til debatt, og at vi fokuserer på dei utfordringane og problema vi står overfor.

André Oktay Dahl (H) [12:39:30]: Dette er en viktig debatt. Det er egentlig synd at Stortinget ikke diskuterte Stockholm-programmet før det ligger klart til vedtak i EU, men vi får i hvert fall glede oss over at debatten kommer. Vi burde egentlig debattert dette i går, da vi diskuterte justisbudsjettet, og kanskje brukt litt mer tid på det

istedenfor på en del litt mindre viktige ting, som vi faktisk diskuterte i går.

Interpellanten konsentrerte seg om asyl- og migrasjonspolitik, men programmet omfatter jo også viktige justispolitiske problemstillinger. Jeg håper at justisministeren kan hjelpe oss med å belyse litt mer konkret hvilke prioriteringer som er lagt fra Regjeringens side, og si noe mer om hva det vil bety for norsk justispolitikk.

De senere årene har vi sett en rask økning i antall innbrudd og ran som utføres av bander fra nye EU-land. Norge er jo ikke det eneste landet i Vest-Europa som har opplevd det. Temaet er naturlig å diskutere i forbindelse med utviklingen av Stockholm-programmet. Norge er til dels ganske kraftig på etterskudd når det gjelder å bekjempe denne type kriminalitet. Spørsmålet er jo da i hvilken grad vi inspirerer andre EU-land til å gjøre noe lurt som vi kanskje ikke har begynt med her hjemme. Jeg har derfor lyst til å utfordre statsråden til å konkretisere hva som har vært Norges bidrag inn, og om statsråden mener at programmet i tilstrekkelig grad gir noe håp om at det kan komme nye felles tiltak eller planer for å stoppe og bekjempe denne type kriminalitet.

Statsråden var inne på soningskøer og fulle fengsler. Det har jo vært en gjenganger i norsk debatt. Soningskøene er nå så godt som fjernet, men vil trolig øke igjen. I all hast måtte jo flertallet i justiskomiteen omprioritere midler til økt varetektskapasitet fordi det kom som en bombe at mer politi etter en avblåst politikonflikt ville medføre økt press på varetektskapasiteten. Det har også en viktig europeisk dimensjon, for det skyldes jo da at man i stor grad tar flere utenlandske kriminelle. Mange innsatte i norske fengsler kommer fra EØS-området, og de opptar en god del soningsplasser. Det er grunn til å tro at enkelte av disse også fortsetter å koordinere kriminelle handlinger fra fengselscellen. Hvordan fengselsregimet skal hindre det, skaper nasjonale utfordringer, men spørsmålet er også hvordan europeisk samordning knyttet til soningsoverføring i større grad skal skje for å møte utfordringene for Norge – som statsråden var inne på. Justisfraksjonen i Høyre har stilt spørsmål i forbindelse med dette, men ikke fått noe klart svar på hvordan statsråden ser for seg at man skal få gjennomført soningsoverføringene til EU-land. Ikke minst skal jo enkelte innsatte tilbakeføres til de landene de kommer fra, så det er også for å sikre tilbakeføring av dem. Dette vil jeg også at statsråden svarer på.

Jeg har lyst til å komme inn på det statsråden sa om samfunnsikkerhetsspørsmål. Statsråden var inne på det, men han sa ikke konkret hvilke innspill Norge har gitt. Det er helt riktig at samfunnsikkerhetsspørsmål får en stadig mer fremtredende plass i EU-samarbeidet, og at det får betydning. Vi diskuterte ikke dette mye i budsjettdebatten i går, selv om vi altså ligger kraftig på etterskudd på nasjonalt nivå i forhold til f.eks. sivilforsvaret, så jeg vil på vegne av Høyre utfordre statsråden til å si noe om hvilke konkrete innspill man egentlig har gitt når det gjelder samfunnsikkerhet, og ikke minst hvilken troverdighet Norge har i forhold til at vi ikke følger opp det som var Stortingets forutsetninger da vi behandlet stortingsmeldingen om samfunnsikkerhet.

Prüm-beslutningen er bra. Men det tok to år. Og det er jo utfordringen vår i forhold til europeisk integrasjon: at vi må ha separate avtaler. Utviklingen går ekstremt fort på det justispolitiske området. Jeg har derfor lyst til å utfordre statsråden på om vi risikerer lignende behandlingstid for de ulike lovgivningsinstrumentene som etter hvert vil komme ut av Stockholm-programmet.

Høyre er enig i at Prüm er viktig for Norge. Vi får imidlertid anledning til å diskutere spørsmålet om DNA-analyse senere i tilknytning til et forslag Høyre har fremmet for Stortinget i dag. I forbindelse med det er det grunn til å merke seg at EU allerede nå jobber med regelverk som vil kunne vanskeliggjøre den politikken vi fører nasjonalt i forhold til DNA-analyse, nemlig at vi ikke kan opprettholde f.eks. Rettsmedisinsk institutts monopol. Så statsråden bør ta med seg at det allerede nå ligger an til at EU-politikk vil kunne påvirke nasjonal politikk når det gjelder DNA-analyse.

Avslutningsvis noen ord om datalagringsdirektivet. Vi får god tid til å diskutere det senere – men kan statsråden også si noe om hvilken betydning et norsk veto vil kunne ha for vår troverdighet i forhold til EU?

Det var mange spørsmål. Statsråden bør i hvert fall kunne svare på noen av dem.

Heikki Holmås (SV) [12:44:51]: Jeg vil også takke interpellanten for interpellasjonen – det er kjempebra at vi får tatt noen ordentlige runder om EUs politikk på dette området. Vår komité har jo først og fremst ansvaret for asyl- og innvandringsbiten – ikke de øvrige delene i justissamarbeidet. Men der har vi jo André Oktay Dahl, bl.a., som deltar fra justiskomiteen.

Jeg tror at det å finne noen gode systemer for hvordan vi i Stortinget kan komme i inngrep med denne type saker på et tidligere tidspunkt, har vist seg å være viktig. Flere debatter vi har hatt i løpet av denne korte høsten vi har vært samlet, bl.a. om datalagringsdirektivet, burde vi jo tatt i stortings salen på et mye tidligere tidspunkt enn det vi har gjort. Nettopp det å være tidlig inne i prosessene er viktig.

Nå har det norske folk sagt at vi ikke skal være medlem av EU. Da må vi på Stortinget tilpasse oss det og sørge for at vi likevel får kommet i inngrep med, og diskutert, alle sakene mens de er i prosess i EU – derfor altså ros til interpellanten.

Det er et omfattende dokument, dette Stockholm-programmet. Det har svært mange forskjellige sider. Selv kan jeg bare innlede med å si at fra SVs side var vi kritiske i sin tid – vi var imot å knytte oss til de forskjellige deler av justissamarbeidet. Vi hadde hovedsakelig to innvendinger: Den ene handlet om personvern og personhensyn. Her mener jeg vi har fått rett. Den andre gjaldt frykten – og det er kanskje enda viktigere – for at vi skulle få en nedadgående spiral, med innstramminger i flyktningpolitikken i de forskjellige land. Der har vi også hatt rett.

Og det jeg mener det er vesentlig å ta en diskusjon om når det gjelder Stockholm-programmet, er nettopp at når vi har et samarbeid som vi er en del av, er det ekstremt

viktig for oss å ha en offensiv rolle, der vi bidrar til å løfte opp minstestandardene som finnes i EU innenfor asylfeltet, for å sørge for at folk som søker om asyl, får en skikkelig behandling. Der har Stockholm-programmet veldig klare formuleringer. Formuleringene er veldig klare på at selv om en skal ha strenge grensekontroller, skal folk ha muligheten til å søke om asyl. Særlig nevnes her enslige mindreårige asylsøkere, som er en veldig sårbar gruppe. Det å slutte seg til dette og bidra til å styrke EUs arbeid med dette er det ekstremt viktig at Norge gjør, fordi vi innenfor asylfeltet og flyktningfeltet har tradisjon for – fra Nansen og framover – å ha en rettferdig og rettssikker asyl- og flyktningpolitikk.

Vi kan av og til tenke at spennet i flyktningpolitikken i Norge er stort, men da har en ikke hørt de europeiske debattene. Det er vel riktig å si at spennet mellom forskjellige europeiske land er minst like stort som spennet innad i Norge på akkurat dette feltet.

Så det er altså bra at svenskene har tatt dette initiativet. Jeg mener at det finnes mye bra her. Det er også mange ting som vi er kritiske til, men det er altså et godt grunnlag for videre arbeid, og det er viktig at justisministeren, Justisdepartementet og Regjeringen gjør en ordentlig jobb. For det er klart at når vi har knyttet oss til et system der vi sender flyktninger tilbake til et land som de først har vært innom, er det ekstremt viktig at vi er sikre på at det landet gjennomfører en skikkelig asylprosess og har et anstendig nivå på sine mottak for asylsøkere. Jeg deler den bekymringen som er meldt inn fra NOAS gjennom deres rapporteringer, når det gjelder Hellas. Der kan det dokumenteres klare brudd på en god del av de grunnleggende rettighetene som asylsøkere skal ha – også i forhold til hele prosedyren som knytter seg opp mot asylinstituttet. Hellas har også en veldig høy avslagsprosent – mye høyere enn det vi ville funnet naturlig hvis vi skulle behandlet sakene i Norge. Soria Moria-erklæringen er klokkeklar på dette, flyktningkonvensjonen er klokkeklar på dette: Selv om vi har samarbeid med andre land, har vi i Norge et selvstendig ansvar for å sørge for at mennesker som søker om asyl her, får en behandling som er i tråd med det som er av grunnleggende konvensjoner som vi har knyttet oss til.

Så er det mange andre ting som kan nevnes her: I møtet med forskjellige organisasjoner og avdelinger forskjellige steder i embetsverket får du forskjellige innspill. Noe av det jeg har plukket opp, er bl.a. muligheten man har til søk i Eurodac – der har man bare mulighet til søk på asylsøkere én gang. Men når du vet at det er «delay» i systemet på registrering andre steder i forhold til søknad til Norge, burde det finnes mulighet for å søke flere ganger i Eurodac på folk som er asylsøkere. Det ville være fornuftig.

Når det gjelder UDI, vil jeg bare si helt til slutt at deres forslag oppfatter jeg som verd å diskutere, fordi det gir en mulighet til å styre folk som (presidenten klubber) egentlig er arbeidsinnvandrere inn på det området.

Presidenten: Presidenten vil minne om at taletiden ikke er en minimumstid.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [12:50:38]: Jeg vil også begynne med å takke interpellanten, Trond Helleland, for å ha tatt initiativet til en viktig debatt.

Norge er ikke en øy i verden, og samhandling med Europa i spørsmål knyttet til migrasjon, er viktig.

Stockholm-programmet skal legge rammen for EU-arbeidet for politi- og tollsamarbeid, redningstjeneste, strafferettslig og sivilrettslig samarbeid, asyl-, migrasjons- og visumpolitikk for årene 2010–2014.

For en som sitter i kommunalkomiteen, er det jo spesielt spørsmålet rundt asyl og innvandring som står sentralt. Det pågår – og har lenge pågått – et arbeid innenfor EU med å samarbeide og samordne asylpolitikken. Stockholm-programmet skal erstatte Haag-programmet, som har angitt retningslinjene for dette arbeidet i årene fra 2004 til 2009.

Et mål er jo at asylsøknader behandles på samme måte i hele området. EU har tatt noen skritt på veien, bl.a. gjennom Dublin-forordningen. Men det er dessverre slik fremdeles at mennesker på flukt må forholde seg til et slags asyllotteri i Europa. Resultatet av en asylsøknad er fremdeles til en viss grad prisgitt hvilket land som behandler den. Det er helt nødvendig å samordne Norges politikk på området med andre land i Europa. Men det er også viktig at dette ikke først og fremst blir en konkurranse om å ha en mest mulig restriktiv politikk. Da kan vi fort befinne oss i en situasjon hvor hensynet til mennesker på flukt og hensynet til menneskerettigheter kan beskrives med en nedadgående spiral

Skal vi kunne håndtere asylpolitikken på en god måte, er det også viktig at våre beslutninger bygger på kunnskap. I går ble rapporten «Why Norway» presentert. Forskerne Jan-Paul Brekke og Monica Five Aarset har undersøkt hvilke forklaringer som ligger til grunn for at asylsøkere havner i Norge. Rapporten viser hvilke prosesser og årsakssammenhenger som har ført til at asylsøkere havner nettopp her. Noen av svarene finnes i inntrykket asylsøkere har av Norge. Norge framstår som et sikkert land som respekterer menneskerettigheter. Muligheten til å skaffe seg arbeid og å kunne bygge et godt liv er også en viktig årsak. Tiltak som familiegjennomføring og annen innvandringspolitikk kan også bidra til å gjøre Norge attraktivt. Informasjonen om denne politikken varierer imidlertid stort mellom gruppene. Et godt omdømme, som f.eks. at Norge er en humanitær stat, kan også bidra til at asylsøkere kommer hit.

Forskerne peker på at det er viktig å skille mellom tiltak som sikter seg inn på ulike deler av innvandringsprosessen. Når politikere skal forsøke å kontrollere migrasjonsstrømmen, kan man velge å gjøre dette enten for potensielle asylsøkere drar fra hjemlandet, i ankomstfasen, eller i integrasjonsfasen – altså etter at en person har fått opphold.

Jeg vil gjerne sitere Brekkes kommentar til dette:

«Politikere fristes ofte til å forsøke å kontrollere asylstrømmen ved å regulere den siste delen. En må være varsom med å innføre integreringstiltak for å oppnå migrasjonspolitiske mål.»

Dette er et viktig poeng som jeg som Kristelig Folke-

parti-representant også står for. Fireårsregelen for familiegjenforening er et slikt eksempel. Det kan ha utilsiktede virkninger og gi alvorlige konsekvenser for dem som må vente kanskje opptil 6–7 år for å bli gjenforent med sin familie. Å vanskeliggjøre familieetablering og familiegjenforening for dem som har dokumentert behov for beskyttelse, vanskeliggjør også muligheten for god integrering og livskvalitet for personer som vi internasjonalt er rettsforpliktet til å ta vare på. I den sammenheng vil jeg gi uttrykk for at når det gjelder familiegjenforening, kan det altså ses på som en viktig kapital med tanke på integrering. Det kunne være interessant å få noen kommentarer fra statsråden på akkurat dette siste.

Abid Q. Raja (V) [14:10:22]: Jeg takker interpellanten for å ha tatt opp denne saken i Stortinget.

Jeg skal ikke starte en EU-debatt, men jeg skal starte med å si: Vi trenger jo mennesker i Norge, og vi skal være veldig glad for at det kom innvandrere til Norge på 1970-tallet. Jeg er iallfall fall veldig glad for at disse innvandrerne fikk lov til å komme, for da fikk jo vi andre som er såkalte etterkommere, lov til å bli født i Norge, med de mulighetene det har gitt oss.

Men vi kan jo lære av den migrasjonen som var den gangen. Det går faktisk veldig bra. Vi hører at minoritetene på svært mange områder topper en del negative statistikker, og så ser man ikke det positive på den andre siden – hvilken klassereise dette faktisk er. Du har foreldre som er analfabeter, som kommer fra en landsby langt inne i Punjab, så blir du født i Norge, og så blir du utdannet til lege på Universitetet i Oslo og får kanskje H.M. Kongens gullmedalje for fremragende forskning, som noen nettopp har fått. Klassereisen har vært enorm, og de mulighetene det gir, er enorme.

Jeg tror ikke vi skal gjøre et problem ut av at det kommer så mange til Norge, som representanten Stokkan-Grande så vidt var inne på. Jeg skal ikke mistolke ham. Jeg tror ikke han heller mener at det er et problem, men vi trenger å finne de gode løsningene. Problemet er ikke at det kommer så mange. Problemet skyldes, som jeg var inne på i går, tre forhold.

Det ene er at vi har 11 000 søkere som har sine søknader liggende på vent, der man ikke har startet saksbehandlingen. Her har vi i Venstre foreslått å gi 100 mill. kr mer til UDI, slik at man kan få denne saksbehandlingen unna.

Det andre er de 3 500 menneskene som har fått endelig avslag, men som ikke returnerer, bl.a. fordi de selv ikke velger å returnere, fordi vi ikke klarer å få i stand gode returavtaler, og også delvis fordi vi ikke vet hvem disse personene egentlig er, og hvor de skal returneres. Dette arbeidet må selvsagt intensiveres.

Så har du et tredje forhold. Det er problemet med at de som får bli, får et feil signal når de kommer til Norge. Signalet tidlig på 1970-tallet var at hit kan du gjerne komme så lenge du jobber. Når du jobber, livnærer du deg selv. De verdiene som barna lærer når de ser foreldrene sine i arbeid, er at det er gjennom jobb du kan livnære deg selv. Det er de gode normene som går videre i arv.

Det som skjer nå når nye mennesker kommer til Norge, er at de sitter og venter – venter, og gjerne *får*. Det er vi i staten som tar vare på dem; de får ikke lov til å ta del i arbeidet. Og når noen av disse får muligheten til å bli i Norge, etter at de har fått innvilget tillatelse, har man vent seg til en passiv hverdag. Når man da har blitt veldig godt vant til, og veldig godt kjent med, de velferdsordningene som vi har i Norge, er det veldig vanskelig – etter nærmest å ha sittet og glodd i veggen i to–tre år – å starte med å jobbe.

Vi må lykkes med å endre den ryggmargsrefleksen som mange mennesker fra andre land – jeg vil si ikke-vestlige u-land – har. De har andre sosiale utfordringer enn vestlige land, større grad av korrupsjon, fattigdom. De har en annen ryggmargsrefleks enn det den naturlige ryggmargsrefleks vil være i et land som Norge, hvor staten er din venn, ikke en fiende, politiet er din venn, og ikke en fiende. Politiet er der for å hjelpe deg, og staten er ikke den du lurert, men den du aktivt bidrar overfor og velvillig betaler skatt til. Den ryggmargsrefleks må man gjennom denne integreringsdebatten være med på å endre. Klarer man å gjøre det, blir ikke asylsøkere lenger et problem, men kan være med på å gjøre noe med den eldrebølgen vi kommer til å stå overfor i årene som kommer.

Vi i Venstre er enig med UDI-direktøren, som i dag er inne på at man må gjøre det lettere å få oppholdstillatelse. Jeg vil være veldig interessert i å få vite om Regjeringen er enig med UDI-direktøren, om man er villig til å se på om man kan gi oppholdstillatelse og arbeidstillatelse istedenfor at alle må stå i asylkøen, og om de kan skifte kø, slik Venstre har foreslått, og komme over i arbeidssøkerkøen isteden – slik at man kan få benyttet seg av den kompetansen som de har.

Direktør Ida Børresen sier bl.a. til NTB i dag at

«UDI dermed kan spare ressurser og redusere saksbehandlingstiden, at grunnløse asylsøkere slipper å vente lenge på et avslag og at samfunnet kan få tilgang til nødvendig arbeidskraft».

Slik hun vurderer det, og slik vi i Venstre ser det, vil det bare være positive sider knyttet til at vi klarer å gi asylsøkere i Norge rett til å skifte kø, få dem ut av asylkøen og inn i arbeidskøen. Det vil være gunstig for asylsøkerne. Det vil være gunstig for samfunnet, og det vil være gunstig for de generasjonene som senere vokser opp og har sett sine foreldre i arbeid.

Trond Helleland (H) [13:00:35]: Jeg takker for en god, nøktern og saklig debatt om et viktig og vanskelig spørsmål – egentlig et batteri av spørsmål som dette er. Jeg skal ikke gi statsråden noen nye utfordringer, for han har fått så mange fra andre som har deltatt i debatten. Han skal få bruke de tre minuttene på det.

Jeg merket meg at komitéleder Holmås var glad for at dette ble tatt opp, slik at vi kunne få debattert det i forkant. Nå er «i forkant» en uke før EU vedtar Stockholm-programmet. Det kunne vel vært en fordel om vi hadde hatt denne debatten, ikke nødvendigvis som interpellasjonsdebatt, i Stortinget på et tidligere tidspunkt nettopp for å kunne komme inn i forkant og gitt signaler til Regje-

ringen om hva Stortinget synes er viktig, når Norge skal slutte seg til et så viktig og bredt program som Stockholm-programmet.

Holmås var også inne på at det var sider ved dette han ikke likte. Han innkasserte den ene seieren etter den andre, i alle fall følte han det selv, for SV hadde vært imot å delta i det justispolitiske samarbeidet og hadde fått rett på punkt etter punkt, hvorpå han sa at mye av det som står i Stockholm-programmet, er bra. I den grad jeg skal polemisere med noen i dette sluttinnlegget, blir det altså med komitélederen. Jeg synes for så vidt at han i konklusjonene sine var positiv til at Norge nå deltar aktivt og prøver å påvirke den europeiske politikken. Men da er det også viktig at vi deltar på lik linje med andre land i det justispolitiske samarbeidet.

Representanten Raja var i sitt innlegg inne på at det var mye venting i Norge. Det er vel egentlig hovedproblemet i asylpolitikken i dag. Det tar for lang tid å behandle sakene. Når de blir behandlet, blir de omgjøringsvedtak. Det blir nye runder. Det blir sittende folk rundt på asylmottak som egentlig er klarert for utreise. Det stod i Adresseavisen at det nå er 3 300 som sitter i norske asylmottak og har fått endelig avslag. Dette er et problem. Kanskje Regjeringen kunne begynne med å se litt på hvordan staten selv har lagt opp dette. For eksempel heter det ventemottak når du sitter og venter på å reise hjem, istedenfor utreiseseiter. Også den typen symbolpolitikk er viktig for å gi et signal om hva dette er for noe. Hva er det du venter på når du sitter på et ventemottak? Jo, du venter på å få reise hjem. Hvorfor da ikke kalle det et utreiseseiter?

Jeg ser fram til at stortingsmeldingen blir lagt fram, og at den ikke blir utsatt altfor lenge, for nå haster det med å få en ordentlig og bred debatt om dette spørsmålet. Det har jeg inntrykk av at mange i salen også mener.

Statsråd Knut Storberget [13:03:50]: Hvis jeg skulle rekke å svare på alle de utfordringene, ville det tatt mer enn tre minutter. Det må jeg be om Stortingets forståelse for. Det kom mange utfordringer her, men jeg har lyst til å gripe fatt i det jeg oppfatter som viktige tråder i debatten. Det er for det første at Stortinget får anledning til å diskutere disse spørsmålene. Det er en av hovedgrunnene til at jeg har bedt mitt embetsverk om at det første dokumentet vi skal legge fram for Stortinget av noe størrelse på dette feltet, er stortingsmeldingen. Det gir oss en rik anledning til å diskutere hvor vi skal gå i framtida. Men Stortinget har jo også selv mulighet til å reise disse spørsmålene. Denne interpellasjonsdebatten er et veldig godt eksempel på det. Den er kanskje en oppfordring til oss alle om å reise debatten om de utfordringene vi står overfor når det gjelder migrasjon, ikke bare her i salen, men også andre steder.

Til det representanten Bekkevold var inne på, må jeg bare understreke at jeg er 100 pst. enig. Når det gjelder spørsmålet om tilpasning og samarbeid inn i Europa, ligger det til enhver tid ett overordnet prinsipp der. Det er det humane prinsipp som vi legger til grunn i Norge, og som vi skal holde fast ved. Det pruter vi ikke med. De menneskerettslige standarder som gjelder på dette feltet, må gjelde. Det gjelder ikke bare migrasjon, det gjelder også

justispolitisk. Det er interessant å se at da Stortinget i går ble invitert til å ta stilling til bl.a. tilslutning til de personvernmessige regler som er skissert i Europa, og som vil manifestere seg gjennom en helt ny politiregisterlov, vil også Norge bli påvirket fra europeisk hold når det gjelder å bedre vår standard på det vi oppfatter som viktige felt, enten det er personvern, spørsmål om menneskerettigheter osv. Jeg oppfatter at det er en gjensidighet i det, men det ligger et overordnet prinsipp der, og jeg har tenkt å styre også denne delen av det europeiske samarbeidet mellom Norge og EU uten at vi kaster disse prinsippene på båten.

Jeg mener at vi kan etablere mange kontaktpunkter. Vi har mange kontaktpunkter inn i Europa knyttet til disse spørsmålene. Det er en fordel for oss at vi sitter i det vi kaller «Mixed Committee» i rådet sammen med de andre ministrene på dette feltet. Der har vi en direkte adgang inn, bilateralt og multilateralt. Vi er invitert med på det uformelle ministermøtet i Toledo i Spania i januar. Det gir oss en rik mulighet for å fortsette å påvirke.

Så til representanten Dahl, som har masse spørsmål vedrørende Prüm-avtale og soningoverføringsavtale: Det er jo fint at Norge får lov til å være med. Det tar tid, men Prüm-avtalen er ennå ikke iverksatt i Europa. Norge ligger jevnt med mange andre land, så vi har absolutt muligheten til å dra stor effekt av dette.

Presidenten: Da er sak nr. 4 ferdigbehandlet.

Sak nr. 5 [13:07:04]

Interpellasjon fra representanten Svein Flåtten til nærings- og handelsministeren:

«Verftsindustrien og leverandørindustrien til offshoresektoren melder om sterkt sviktende ordreinngang, og mange bedrifter står foran permitteringer og oppsigelser. Ifølge Norsk Industri vil syv av ti ansatte miste jobben i leverandørindustrien innen neste sommer. Statsråden og Regjeringen bruker mye tid på å beskrive problemene og har bedt om assistanse fra fagorganisasjonen, arbeidsgiverorganisasjoner og fagmiljøer til en idédugnad om aktuelle tiltak. Hovedproblemet er imidlertid at Norge har mistet sin konkurransekraft gjennom de siste 4–5 årene. Dette er blitt forsterket av en for ekspansiv budsjettpolitikk gjennom høykonjunkturen i kombinasjon med en betydelig økt beskatning av eierskap og dermed av arbeidsplasser.

Hva vil Regjeringen selv og statsråden bidra med for å gjøre bedriftene sterkere og arbeidsplassene tryggere i denne og andre sektorer?»

Svein Flåtten (H) [13:08:28]: Stikkordet for denne interpellasjonen er statsrådets uttalelse om en idédugnad. Blant dem som ikke helt eksplisitt var invitert, var Stortinget og opposisjonen. Derfor har vi tillatt oss å prøve å finne denne anledningen.

Jeg skal ikke bruke altfor mye tid til å beskrive situasjonen innen verftsindustrien og leverandørnæringen, for den vet jeg at næringsministeren kjenner vel så godt. Det har vi kunnet registrere i den senere tid, hvor han reiser

rundt og må se på en del tomme verkstedhaller og en del slunkne ordrebøker. Det er bra at statsråden reiser rundt, og at han konstaterer at situasjonen er vanskelig og antakelig også blir verre før den blir bedre.

Det er viktig å stille en diagnose. Men det er enda viktigere å finne medisin. Noen ganger er det ikke viktigst å kurere, men kanskje til og med å skjære bort – «nytt liv av daude gror», som Elias Blix skriver i vårsalmen sin. Men når næringsministeren reiser rundt, vekker jo ikke det forhåpninger om død, men det vekker forhåpninger om liv i og etter en vanskelig tid for de kriserammede bedrifter. Vi har sett i avisene, senest i dag og flere ganger denne uken, statistikker som kommer fra Statistisk sentralbyrå, fra undersøkelser innen forskjellige bransjer om at investeringene går ned. SSB er ikke fullt så pessimistisk som bransjen selv, naturlig nok – bedriftsledere vil gjerne være forsiktige.

Det som dette koker ned til, er hva som finnes av verktøy. Selv om vi har en lav ledighet, er det vanskelig å kommunisere det når vi vet at det er så mange som sliter, ikke bare i enkeltbedrifter, men i områder av industrien. Problemet for Regjeringen er jo at budsjettet for 2010 er lagt, at konjunktorene nå ikke endrer seg, og at vi får bølge nummer to etter finanskrisen, som slår inn i realøkonomien.

Jeg har ikke noen forhåpninger om, og ikke vil jeg heller, at næringsministeren skal bidra til å skape noe nytt marked, men vi tenkte å spille inn noen av de tanker som vi har. Interpellasjonen er ikke ment for å plage statsråden med situasjonen, men for å være en konstruktiv medspiller for det tilfellet at Regjeringen skulle finne idéer og synspunkter om situasjonen fra Stortingets opposisjon interessant – for det første å få vite hva næringsministeren tenker, og for det annet å si litt fra vår side om hva vi synes er det viktige.

Hvis denne utviklingen fortsetter, sier jeg ikke at det blir behov for spesielle krisepakker for de industriene vi snakker om, men jeg tror nok at revidert budsjett våren 2010 bør kunne bli en arena for å se hva man bør gjøre.

Jeg tenker også å ta opp statens eierskap, som har vært oppe i debatten, og hvordan den styringen skal gjøres. Høyre var enig i alt som ble gjort i forbindelse med krisepakken i fjor høst og på ettervinteren i år. Men vi ville hatt tiltakene litt annerledes innrettet, ikke minst for å styrke bedriftene mer og ikke rette dem så ensidig inn mot det offentlige.

Jeg tror det viser seg nå at dette var riktig. Mange bedrifter opplever nå at det er problemer med å lånefinansiere prosjekter på grunn av høye egenkapitalkrav – egenkapital som har vært svekket gjennom mange års skatteøkninger på eierne. Det er eierne og deres kapital som nå i høyeste grad trengs for å berge arbeidsplassene, og enda mer berge den kompetansen og knowhowen som finnes på viktige industriområder. I finansinnstillingen i november kom det innspill, og i den innstillingen som næringskomiteen skal avgi om noen få dager, kommer vi med flere innspill.

Jeg er enig i det statsråden har sagt tidligere, om at det ikke er noe enkelttiltak som vil løse krisen. Det er summen

av enkelttiltakene. Men for å få en høy sum trenger man mange tiltak. Egenkapital og finansiering er nå to stikkord som er viktige.

Vi har foreslått å beholde den midlertidige økte avskrivningssatsen, som vi tror ble fjernet for raskt. Bedriftene fikk en beskjed i februar–mars om at den ble økt, og bare ville vare ut 2009. Man rakk nesten ikke å innrette seg for dette ble fjernet igjen. I tillegg, når det gjelder lånerammene i Innovasjon Norge for lavrisikolån og innovasjonslån, er det helt riktig at det her er en økning på 2010-budsjettet i forhold til 2009-budsjettet, men jeg tror vi burde fortsatt med tiltakene fra krisepakken noe lenger.

I tillegg har vi fremmet forslag om den famøse rederibeskatningssaken, hvor man inndrog betydelig med egenkapital. Nå har Stortinget avgjort det. Det står for retten. Likevel vil Regjeringen ha en mulighet til å suspendere innbetalingene for å tilføre dette som egenkapital til selskapene.

Vi har i vårt alternativ i år forbedret skattesiden for næringsiden med 8 milliarder kr. Det er tall som hjelper, selv om det smøres tynt utover til veldig mange bedrifter.

Så har jeg registrert at statsråden legger et visst press på oljeselskapene for å kjøpe mer hos underleverandørene. Vi ønsker også at markedet skal øke, men helst på naturlig måte. Vi ønsker oss heller stimulanser overfor alle selskaper enn press.

Jeg håper ikke – og jeg håper kanskje statsråden kan si noe om det her i dag – at han tenker i retning av politisk overstyring av selskapenes investeringsstrategier. Det tror jeg er en uheldig vei å gå. Jeg hører jo at LO er nokså sterk på det. Jeg hører også svarene fra et selskap som f.eks. Statoil, senest under olje- og energiministerens seminar i Stavanger, hvor de sier som så at de registrerer press for å investere mer. De mener selv at de investerer forsvarlig ut fra den lønnsomheten de har. Jeg regner med at det er styret i selskapet som mener dette. Selv om vi er oppe i en vanskelig situasjon, tror jeg det er viktig å holde tingene fra hverandre. Selskapene må styres etter de prinsippene som ligger der for styrene. De må ta hensyn til at de har en svekket konkurransekraft på kostnadssiden. De må ta hensyn til at oljeprisen er ganske annerledes enn den har vært, og de må ta hensyn til at det åpnes for mye mindre leting enn det det har vært gjort i de senere år.

I den forbindelse må jeg også minne statsråden om at hans forgjenger, Brustad, i departementet i sin tid anklaget spanjolene for såkalt «tax-lease back» og proteksjonisme. Det er klart at Norge er sårbar i forhold til den type virksomhet, men vi må også passe oss. Vi må også tenke på at våre medieutspill om statseide bedrifters retning, at man ønsker en retning f.eks. i innkjøp fra norske bedrifter, vil reise den omvendte debatten i våre konkurrentland, som jo også er potensielle selgere og av og til kjøpere. I den forbindelse har det også vært reist en sak om arbeidstillatelser på norsk sokkel, om å ha færre utlendinger. Det har kommet opp fra fagforeningene, og jeg oppfattet at Regjeringen har vært, om ikke positiv, så har den i hvert fall sagt at den vil se på det. Det er klart at slike tiltak bærer også preg av proteksjonisme, som kan være vanskelig i forhold til de landene som en skal konkurrere med.

Jeg vil til slutt bare si litt om et par forslag som vi i tillegg tenker å ta opp i næringsinnstillingen. Det er å be Regjeringen se på reglene for GIEK og Eksportfinans og om disse kan utvides. Mange mener at regelverket rett og slett ikke har fulgt med tiden – at vi nå har en annen type produksjon, vi har en annen type teknologi, vi har et annet marked, som gjør at vi burde se på regelverket, og at det kan utvides. Hva f.eks. med å vurdere fiskeflåten inn i dette? Så kan man si at dette ikke er eksport. Ja, det kan man jo diskutere. Det de fanger, blir jo i hvert fall eksportert. Så i det hele tatt å tenke litt videre slik, for det er først og fremst – og det har jeg oppfattet at også statsråden har fått meldinger om når han har vært ute og reist – finansieringssiden som er det problematiske. Får man finansiering, kan man hjelpe til på egenkapitalen. Så kommer også kjøperne, og så får gutta på gulvet på verftene mer jobb.

Statsråd Trond Giske [13:18:57]: La meg først takke interpellanten for å ta opp et viktig spørsmål. Det er helt i tråd med det Presidentskapet i flere år har ønsket seg, nemlig at de aktuelle debattene i samfunnet kommer inn i stortings salen raskt, og at vi kan drøfte politiske spørsmål i samtiden på en god måte.

Interpellanten stiller spørsmålet: Hvordan og hva kan Regjeringen gjøre for å styrke rammevilkårene for bedriftene og gjøre arbeidsplassene i verfts- og leverandøriindustrien tryggere?

Etter mange år med vekst i verdenshandelen, rekordhøye fraktrater og sterk økning i verdensflåten er skipsfarten nå inne i en økonomisk krise. Lave fraktrater, fall i skipenes inntjening og lite tilgjengelig finansiering har utløst en krevende situasjon for rederiene. Rederiene er tilbakeholdne med å bestille nye skip, samtidig som bankene stiller strengere krav til å finansiere nye prosjekter. Tidligere kontrahering gjør at et stort antall skip vil komme på markedet i løpet av ett til to år. Til tross for noen kanselleringer av nybygg og økt oppbygging går vi inn i en periode med overkapasitet i de fleste skipsfartsmarkedene. Sammen med et lavere oljeprisnivå medfører dette svært lav ordreinngang for skipsverftene og offshoreverkstedene. På globalt nivå har bestillingen av skip falt med om lag 90 pst. Lavere aktivitet ved verft både i Norge og i utlandet får også konsekvenser for norske utstysleverandører.

Paradokset er at mens andre bransjer kanskje ser lyset i tunnelen og føler at man er på vei ut av finanskrisen, er denne bransjen på vei inn i den. På grunn av lange ordrehorisonter er det faktisk slik at 2009 vil bli et godt år for de fleste norske skipsverft, offshoreverksteder og leverandøriindustrien. Disse bransjene rammes senere av finanskrisen enn flere andre industrier. Ordreservene gjør at de fleste leverandørbidriftene kan holde et høyt aktivitetsnivå ut 2009 og noe inn i 2010. Men fra høsten 2010 står to tredjedeler av skipsverftene uten ordrer, og de større offshoreverkstedene venter under 40 pst. kapasitetsutnyttelse. Mens skjeermet sektor og deler av industrien erfarer ny vekst, er disse nå på vei inn i en meget utfordrende markedsituasjon. Vår oppgave er jo å sikre at dette faktisk blir en tunnel med et lys i den andre enden

og ikke en sjakt hvor man er i mørket for lang, lang tid framover.

Situasjonen er alvorlig også for sysselsettingen rundt omkring i landet. 40 000 mennesker arbeider med bygging av skip og oljeplattformer. Et betydelig større antall er sysselsatt i leverandørbidrifter totalt. I 2007 var ca. 100 000 sysselsatt i offshoreleverandørnæringene. Nybyggingsskipsverftene, offshoreverkstedene og utstysleverandørene representerer kompetansebaserte arbeidsplasser langs hele kysten, ofte i lokalsamfunn med begrensede alternative sysselsettingsmuligheter. Mange av bedriftene er verdensledende innen sine segmenter. Lavere aktivitet kan medføre et betydelig antall oppsigelser og høy arbeidsløshet i mange lokalsamfunn. Det har stor betydning for de små kommunene og lokalsamfunnene som dette rammer, og hvor dette er hjørnesteinsbedrifter, men det gjør også at vi risikerer å tape kritisk kompetanse – kompetanse som bedriftene og vi trenger når markedene snur igjen.

Regjeringen har iverksatt ulike målrettede initiativer som omfatter massive tiltak for å dempe virkningen av uroen i finansmarkedet og den internasjonale konjunktursituasjonen. De ulike pakkene våre innenfor bank, innenfor aktivitet i bygg og anlegg osv. skulle være vel kjent, men det er et faktum at vi er det landet i Europa som klarer oss best gjennom finanskrisen, med den laveste arbeidsløsheten. I går kom sågar Statistisk sentralbyrå ut med nye tall og mente at vi ikke kommer til å overstige 100 000 arbeidsløse de kommende årene – et tall som mange trodde vi kom til å passere med god margin i 2009. Dette har vært vellykket, det har vært riktig, selv om det har vært ulike signaler fra opposisjonen gjennom de ulike fasene i krisen.

Regjeringen har hatt oppmerksomhet på å bidra til å bygge opp under tilliten i kapitalmarkedet. Dette har skjedd gjennom bankpakkene og økning av rammene til Garanti-instituttet for eksportkreditt og Innovasjon Norge. Regjeringen vil legge til rette for et framtidrettet og nyskapende næringsliv og stabile rammevilkår for maritim sektor. Derfor er statsbudsjettet for 2010 det største noensinne når det gjelder forskning. Regjeringen foreslår å styrke næringsrelevant forskning med en økning på 2,2 milliarder kr. Innovasjon Norges ulike ordninger blir styrket med 1,5 milliarder kr, mens rammene for innovasjons- og lavrisikolån blir satt til henholdsvis 500 mill. kr og 2,5 milliarder kr. Det er en samlet økning på 1,2 milliarder kr sammenlignet med budsjettet for 2009. Mitt inntrykk nå er at det ikke er de offentlige finansieringsordningene som er proppen i systemet. Det er klart at når ordretilgangen globalt går ned med 90 pst., vil også norske verft og leverandører merke dette. Det er dette som er det vanskeligste for oss å gjøre noe med, for det å erstatte disse oppdragene er krevende. På bygg- og anleggssektoren kan vi sette i gang offentlige byggeprosjekter, vi kan sette i gang samferdselsprosjekter, rehabilitering av offentlige bygg osv. Her er det vanskeligere.

Likevel må vi også ha oppmerksomhet på oppdragssiden, og der er det sånn at olje- og gasssektoren er en viktig oppdragsgiver for mange av disse bedriftene. Det å ha en oppmerksomhet rundt at vi har en kontinuitet i utbyg-

gingene, at vi unngår disse høykonjunkturene med press i prisene, som vi har hatt, og som vi risikerer å få igjen om noen år hvis vi ikke sørger for en jevn utbygging – er også et politisk ansvar. Selvsagt er det sånn at operatørene, oljeselskapene, selv tar beslutningene på sitt kommersielle grunnlag om når og hvilke prosjekter som bygges ut. Men det å ha en diskusjon om det og å ha en politisk oppmerksomhet på at dette har store samfunnsvirkninger, mener jeg er en oppgave også for en næringsminister.

For å svare på interpellantens spørsmål: Dette dreier seg ikke om at vi ønsker at operatørene skal velge norske bedrifter framfor andre som eventuelt er mer konkurransedyktige. Det gjelder bare at man har en kontinuitet, en framdrift i de utbyggingsklare prosjektene som står der, og så får norske bedrifter konkurrere på like vilkår med andre. Senest for noen få dager siden fikk vi beskjed om at Aker Solutions hadde vunnet en stor kontrakt med British Petroleum på Valhallfeltet. Så norske bedrifter er konkurransedyktige, bare oppdragene kommer.

Så er det sånn at det har vært en historisk høykonjunktur. 2009 ser ut til å bli det beste året noensinne for mange av disse bedriftene. Derfor er en viss avmatning av markedet helt naturlig. Samtidig er det viktig å sørge for at de ansatte som rammes av nedbemanninger, permitteringer og oppsigelser, ivaretas på en god måte. Det er jo omstillingskraften i det norske næringslivet som er et av våre fremste konkurransefortrinn. Regjeringen har gjort det enklere å fordele permitteringer på flere arbeidstakere og over lengre tidsrom. Vi har innført mer fleksible permitteringsregler, slik at flere permitterte får rett til dagpenger. Også maksimal permitteringsperiode har blitt endret, fra 30 til 52 uker. Antall lønnspliktsdager ved permittering på minst 40 pst. har blitt redusert fra ti til fem dager. Vi har også, i september i år, gjort det lettere å få støtte til bedriftsintern opplæring. Varigheten av støtten kan også i særlige tilfeller bli utvidet fra 13 uker til inntil 26 uker. Dette vil styrke kompetansen og opplæringsmulighetene og dermed også omstillingsevnen i norske bedrifter og styrke de ansatte som blir rammet av nedgangskonjunktur.

Det er også viktig at vi har en oppmerksomhet i denne krisetiden, som også interpellanten var innom, på nyproteksjonisme og urettferdige konkurransevilkår. Vi skal passe på i eget reir, men vi må også forholde oss til andre land. Handelsavtaler er et viktig instrument for å redusere handelsbarrierer, og en av hovedprioriteringene til denne regjeringen vil være å få gode avtaler, med Kina, som er prioritert nummer én, men også med andre framvoksende økonomier, som India og Russland.

I tillegg har jeg tatt opp den krevende situasjonen med den daværende og fortsatt sittende kommissæren for konkurranse i EU, kommissær Kroes, og uttrykte en bekymring for en utvikling der enkelte land utvikler ordninger som kan medføre særfordeler for egne rederier og skipsverft, og dermed gjøre konkurransesituasjonen for norske bedrifter vanskeligere. Jeg har også bedt GIEK, Innovasjon Norge og Eksportfinans om å komme med innspill til mulige endringer i eksisterende virkemidler dersom det er økt fleksibilitet som skal til for å sørge for finansiering for de oppdragene som faktisk er der.

Svein Flåtten (H) [13:29:26]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg må si det var et svar som overrasket meg litt, for ofte er det slik at når Regjeringen blir interpellert i Stortinget, så mener man noe ganske annet også om årsakene enn det interpellanten gjør. Men jeg oppfatter veldig sterkt at næringsministeren absolutt deler situasjonsbeskrivelsen, at den er meget alvorlig. Det er bra – det er et godt utgangspunkt.

Så hører jeg statsråden si – og det er helt riktig – at de bransjene vi snakker om, er sensykliske, altså de kommer etter finanskrisen. Nettopp derfor, og det er det Høyre har sagt, mener jeg at en del av de tiltakene som vi har foreslått tidligere – det går på avskrivninger, det går på lånerrammer og garantiordninger, særlig lånerammen – skulle ha vært fortsatt videre. Men så er det også riktig som næringsministeren sier, at det er ikke bare snakk om den offentlige finansieringen, det er også snakk om den private finansieringen. Det er ikke så godt å grave fram egenkapital der egenkapital ikke lenger finnes. Men forholdet er at gjennom de siste fire årene har svært mange bedrifter blitt tappet for egenkapital gjennom økte skatter på eierne, og det gjelder ikke bare de som skal finansiere innkjøp, men også de som skal utføre produksjonen. De pengene hadde de trengt i den tiden som vi nå går inn i.

Når det gjelder styringen av tildelingen, oppfatter jeg næringsministerens svar slik at han ikke har tenkt å gå inn og styre verken Statoil eller andre selskaper. Jeg er ikke uenig i at man har en offentlig debatt rundt dette, men jeg tror at man kanskje fra politisk hold, i hvert fall fra dem som har det endelige ansvaret i departementene, skal være litt forsiktig så man ikke blir mistolket når det gjelder akkurat dette.

Alt i alt er jeg så langt glad for at vi har en felles forståelse av situasjonen. Jeg er også glad for det siste signalet, som jeg for så vidt også har hørt tidligere, om at man bør se på GIEKs og Eksportfinans' rammer. Vi fremmer et slikt forslag i næringsinnstillingen, som en henstilling til Regjeringen, og det håper jeg at man ser nærmere på. Er vi heldige, får kanskje til og med posisjonspartiene på Stortinget anledning til å slutte seg til det.

Statsråd Trond Giske [13:32:44]: Det er alltid en fordel for enhver politisk debatt at man har felles virkelighetsoppfatning, og det tror jeg virkelig vi har i denne situasjonen. Dette er bekymringsfullt. Det er noe som rammer hele verden. Dette er ikke et særnorsk problem, det er noe som kommer som et resultat av finanskrisen både på finansieringssiden og ikke minst når det gjelder hvordan verdenshandelen har gått dramatisk ned, og at en nå har en overkapasitet for en god del skipstyper.

Det er viktig her at vi stiller opp alt vi kan. Vi skal bidra til prosjekter, vi skal bidra til gode finansieringsordninger, vi skal legge til rette for aktivitet. Men samtidig må vi hele tiden stimulere omstillingsevnen i næringen. Ingen, verken bedriftene eller næringstakerne, er tjent med at man prøver å holde liv i bedrifter som ikke er konkurransedyktige nå eller i framtiden, eller at vi bygger flere skip av dem det allerede er stor overkapasitet av. Vi må bygge det det er bruk for, og som det er etterspørsel etter.

Så må vi omstille oss, bruke ny teknologi, bruke ny design og miljøvennlige løsninger osv., for å være klar for de markedene som kommer i framtiden. Det er her både norsk leverandøriindustri og norske verft har sin store konkurransefordel, nemlig at vi hele tiden er innovative, ligger i forkant, utvikler nye produkter og har en høykompetent arbeidsstyrke. Det er særlig innenfor dette området at vi bør innrette de viktigste virkemidlene våre.

Vår evne til omstilling, som jeg tror bl.a. har sin bakgrunn i de gode sosiale ordningene som fins i arbeidslivet og i det norske samfunnet – den norske modellen viser seg å være veldig sterk når det gjelder å sørge for omstillings-evne i arbeidsstokken – har bidratt til at vi faktisk har hatt høyere økonomisk vekst enn gjennomsnittet i EU-land i lang tid. Det ser altså ut til at vi klarer oss bedre gjennom finanskrisen enn de fleste andre land.

Når det gjelder avskrivningsregler og den type ting, skal de generelt reflektere den reelle nedskrivningen av kapital, det skal altså være samsvar mellom de faktiske forhold i regnskapsreglene. Så har vi også brukt dette som et virkemiddel i finanskrisen. Men jeg tror kanskje vi skal være klar over, i hvert fall i framtiden, i de månedene og årene vi kommer inn i, at finanskrisen går fra en fase hvor hele økonomien er rammet, til at den virker veldig forskjellig på ulike bransjer, slik at vi er mer bransjespesifikke på de tiltakene og virkemidlene vi bruker.

Else-May Botten (A) [13:35:55]: Høststormene i 2008 ble overskygget av en internasjonal finanskrise. Hele verden ble rammet, og verden over opplevde mange å miste jobben sin. Jeg er stolt over å tilhøre Arbeiderpartiet, som fører en ansvarlig økonomisk politikk. Da finanskrisen kom innover oss, var det godt å vite at vi har holdt igjen i gode tider og derfor hadde en robust økonomisk situasjon. Det satte oss i stand til å bruke mer penger på å stimulere til aktivitet og fortsatt høy sysselsetting. Tiltakene har gått til dem som har blitt direkte rammet. Regjeringen har vært målbevisst rundt tiltakenes virkninger og virketid, og tiltakene har hatt midlertidig varighet for at vi så raskt som mulig skal tilbake til normalsituasjon når krisen er over.

Opposisjonslederne Erna Solberg og Siv Jensen sang ustemt julesang i fjor høst. Tiltakene kom for seint og er for små, var strofer som gikk i repeat på alle kanaler. Det var nesten forunderlig at de ble så opptatt av at Regjeringen skulle komme med dyre tiltak, de som ellers prediker at myndighetene skal holde seg langt unna næringene og la markedet få styre selv. For Stoltenberg-regjeringen var det naturlig å gripe inn i en krevende situasjon fra dag én og bidra til en offensiv satsing for å sikre folk arbeid.

Situasjonen i dag er heldigvis at mange er på god vei ut av finanskrisen. Men det som er bekymringsfullt, er at den maritime næringen er på vei rett inn i den. Det er vanskelig å forutse når markedet tar seg opp igjen. Det avhenger bl.a. av når verdensøkonomien og de store investeringene etter hvert begynner å ta seg opp igjen. Det vi vet, er at den tiden vi nå går inn i, vil smerte både bransjer, bedrifter og enkeltmennesker. Vår jobb politisk er å holde tett kontakt med menneskene i disse bransjene og levere politiske virkemiddel som kan stimulere til omstil-

ling både når det gjelder kompetanse, marked, miljø og produkt.

Den 26. januar i år kom Regjeringen med tiltakspakken, hvor mange offensive tiltak forelå. Dette har vist seg å gi stimulans for mange og større fleksibilitet i virkemiddelapparatet, noe som har fått oss gjennom en tøff tid, men likevel med lav ledighet sammenliknet med resten av Europa og verden. Ledighetstallene er nå på 2,6 pst., og er et bevis på det.

Som medlem i næringskomiteen ser jeg det som en viktig oppgave å bidra til å finne løsninger for de næringene som blir berørt av krisen. Jeg mener vi har levert nok et godt budsjett – i hvert fall skal vi levere det fort – men likevel ikke for ekspansivt, med den maritime næringens utfordringer knyttet til kronkurs og rente. I budsjettet ligger en fortsatt offensiv satsing på GIEK og Eksportfinans, som har vært svært viktige virkemiddel for denne næringen.

Jeg er opptatt av at vi nå skal få disse ordningene mer fleksible framover, med tanke på allerede inngåtte kontrakter og at flere aktører kan komme inn under ordningene. I tillegg skal vi stimulere ytterligere til kompetanseheving gjennom bl.a. Innovasjon Norges ordning med bedriftsintern opplæring, som statsråden sa.

Vi fortsetter satsingen på forskning og utvikling, og der fristes jeg til å minne om at myndighetene i Norge, sammenliknet med andre land, bidrar mye til denne satsingen. Denne næringen er ekstremt opptatt av å være et hestehode foran. Hver eneste dag ufordres de til å tenke nytt, ikke minst på miljøteknologi. Denne næringen er den største kompetansenæringen i Norge, og skrekksenarioet er at man i nedgangstider kan komme til å miste viktig og nødvendig kompetanse for å komme seg videre framover.

Jeg mener derfor at det er all grunn til en fortsatt satsing gjennom Innovasjon Norge for å stimulere til kompetanseheving. Det er et viktig bidrag til at bedriftene kan komme styrket ut av krisen, framfor at man i ordretørens tid mister kompetanse som kan bidra til nyutvikling. Et godt samspill mellom næringen og myndighetene er også viktig framover for å ha lav ledighet i denne næringen.

Torgeir Trældal (FrP) [13:40:37]: Norge må i årene framover økonomisk stille seg slik at vi har en solid og økende industriell eksport som supplerer det vi tjener på å utvinne olje og gass. Kun på den måten kan verdiskaping og velferd i Norge sikres.

Vi må nå unngå å ende opp som Holland på 1970-tallet. Nasjonen pådrog seg «den hollandske syke». Det viste seg å være noe ganske annet enn et kortvarig, økonomisk illebefinnende. Den hollandske syke er en betegnelse som visstnok først ble benyttet av tidsskriftet *The Economist*, og det anerkjente britiske økonomitidsskriftet påpekte at gasseksporten fra Holland hadde påført landet en valutaverdi som sterkt svekket landets konkurransedyktighet. Importen steg, eksporten falt. Med redusert gasseksport etter hvert som reservene falt, ble avindustrialisering et resultat.

I dagens Norge ser vi stadig flere tegn på at den hollandske syke er en reell fare også for vår økonomi. Vi

bruker i dag mer oljepenger enn noen gang før. Byråkariatet vokser, mens høye skatter hemmer privat næringsliv. Dobbelt så ille blir det ut fra den erfaring at en særnorsk høy rente slår inn på kommende lønnskrav.

Vi har gjennom en rekke oppslag sett at vi innenfor verftsindustrien og leverandøriindustrien vil få betydelige utfordringer i årene som kommer. Vi vet at innenfor verftene er pr. i dag ca. 80 pst. av kontraheringen i forbindelse med olje- og gasssektoren. Det vil si at man med en gang kommer innenfor området til olje- og energiministeren. Vi vet også at skatteregimet i forbindelse med sokkelen påvirker investeringstakten, også når det gjelder stand byfartøyer, rørlegging, osv.

Det knytter seg i dag også stor usikkerhet til hvordan arbeidsmarkedet og arbeidsledigheten vil utvikle seg framover. Ifølge tall fra NHOs kvartalsrapport nr. 4 tror en summen av registrerte ledige personer i arbeidsmarkedstiltak vil øke fra dagens 95 000 til 120 000 mot andre halvår i 2010.

Vi har sett dette året at den økonomiske utviklingen beveger seg langs to svært ulike spor. Mens offentlig sektor og deler av det hjemmebaserte næringslivet øker aktiviteten, er den markeds- og kostnadsmessige usikkerheten stor i eksportnæringer og valutasesensitivt næringsliv.

Hensynet til konkurranseevnen tilsier en moderat lønnsutvikling. I tillegg er det lite rom for særnorske renteøkninger som kan styrke kronekursen ytterligere.

Næringslivet og politikkerne må derfor stå sammen for å sikre aktivitet og nyskaping ute i Distrikts-Norge. Det må ikke bli en kamp om å være flinkest i vern av arealer og reduksjon av CO₂-utslipp på bekostning av næringslivet vårt. Vi må heller sammen finne fram til gode løsninger som sikrer sysselsettingen og aktiviteten i årene framover.

Regjeringen har forsterket problemet for verftsindustrien gjennom innskjerping i avskrivningsreglene og fortsatt formuesskatt. Fremskrittspartiet vil derfor sikre rammebetingelsene for bedriftene som legger grunnlag for videre vekst og forutsigbarhet gjennom lavere skatter og et enklere regelverk, og ikke som Regjeringen gjennom innstramminger i avskrivningsreglene.

Bjørn Lødemel (H) [13:44:29]: Nærings- og handelsminister Trond Giske og hans forgjenger, Sylvia Brustad, har vore ivrige i å besøke Vestlandet i løpet av finanskrisa, og det er bra. Det folk no spør seg om, er om ansvarleg statsråd vil følgje opp den interessa han har vist gjennom sine besøk, og faktisk bidra til å redde arbeidsplassar. Forhåpningane Regjeringa har skapt med sine hyppige besøk, er i alle fall store.

På STX Europe sitt verft i Florø, tidlegare Aker Yards, som statsråd Trond Giske besøkte i oktober, er 120 arbeidadar no permitterte. Alvoret i situasjonen er heilt tydeleg hos ei bedrift som har 230 tilsette. Skipsverftet har berre to byggeoppdrag igjen. Neste bygg skal leverast i starten av november og det siste i februar/mars 2010. Verftet er ein svært viktig arbeidsplass i ein kommune der næringslivet er eksportretta og dermed sårbart. Det vil få store negative konsekvensar for store delar av næringslivet i kyst-

byen dersom verftet må avviklast. Det er mange liknande utfordringar andre stader.

Finanskrisa kan bli langvarig for viktige delar av norsk eksportretta industri, men ho vil gå over. Det avgjerande er korleis vi møter dei utfordringane krisa skaper, og forvaltar dei moglegheitene vi har, før vi igjen kan gå betre tider i møte. Heilt sentralt er det at vi ikkje misser den fagkompetansen vi har i tilsette rundt om på verfta, det vil gjere det svært vanskeleg å få ny drift seinare.

Kva kan vi så forvente at Regjeringa og nærings- og handelsministeren frå Arbeidarpartiet vil gjere?

For det første er det ei klar forventning om at Regjeringa ikkje bidreg til å svekke konkurranseutsett næringsliv ytterlegare, ved å føre ein finanspolitikk som svekkjer norsk konkurranseevne. Den norske konkurranseevna er svekt kvart år under den raud-grøne regjeringa, på same tid som Regjeringa har auka skattane for dei som skaper jobbane. Det er dessverre grunn til å frykte at det ekspansive budsjettet for 2010 vil forsterke utviklinga. Det er nok mange som med vemod opplever at verfts- og leverandøriindustrien på Vestlandet blir stemoderleg behandla av Regjeringa.

Då Høgre sat i regjering sist, var det også ei vanskeleg tid for konkurranseutsett industri, og vi fikk renta ned og kronekursen stabilisert. Men det kravde tøffe tak. Mykje tyder på at denne regjeringa ikkje er i stand til eller villig til å ta desse taka.

For det andre: Erfaringane frå tida etter 2002, då renta var svært høg, viser at næringsretta skattelette var viktig for at næringslivet igjen skulle våge å satse. Dessverre har denne regjeringa gått motsett veg, ved å auke skattar på privat eigarskap, som et opp eigenkapitalen og trugar arbeidsplassane. Ved for låg eigenkapital blir utsiktene til å få nødvendige lån dårlegare, og bedrifta blir tappa for kapital som kan nyttast til å gjere investeringar som sikrar bedrifta og arbeidsplassane i framtida.

For det tredje må Regjeringa gjere sitt yttarste for å leggje til rette for innovasjon og satsing på ny teknologi. Dessverre har vi i det siste sett eit klart eksempel på korleis det ikkje skal gjerast, i biodiesel-saka. Regjeringa har med si vingling rundt biodiesel skapt stor usikkerheit blant norske investorar om ein kan stole på at Regjeringa står ved satsingar og lovnader som er gjevne. Her må den nye næringsministeren openbert trå til og få ei kursending!

Vi ser også at Regjeringa pålegg viktige bedrifter nye avgifter som er med på å truge arbeidsplassane i andre næringer. Til dømes har dei to raud-grøne regjeringane auka avgiftene til Lerum med 60 mill. kr siste åra. Det svir, det kan eg love.

Næringslivet i Noreg treng sterke signal om kva retning Regjeringa ønskjer å gå på viktige område. Dette gjeld for eksportretta næringsliv, framtidige grøne arbeidsplassar og for leverandørar til sokkelen.

Eit godt innovasjonseksempel står Måløy Verft i Nordfjord for, som skal bygge spesialbåt for vindmøller. Den nyutvikla nedsenkbare katamaranen er spesialkonstruert som service- og forsyningskip for vindmølleparkar til havs. Andre eksempel er satsingar på produksjon til fornybar energi, f.eks. vindmøller. Ein av dei viktigaste grunn-

derane i det spennande teknologimiljøet i Vågsøy er Gunnar Carlson. Han uttalte på eit møte med statsråd Liv Signe Navarsete i september at skattereglane er øydeleggjande for dette innovasjonsarbeidet, og at formuesskatten er ein direkte trussel mot denne typen jobbskaping. Det står i sterk kontrast til dei verkemidla som den raud-grøne regjeringa presenterer.

Også oljeindustrien treng nye signal. Det er viktig at vi kan kome i gang med planlegging i nord, og det er viktig for denne industrien at han får klare signal, også for å kunne skape jobbar i nord.

Ingen kan trylle bort finanskrisas verknader for verfts- og leverandørindustrien. Men statsråden har både makt og myndigheit til å betre situasjonen, gjennom ein stram finanspolitikk som ikkje svekkjer konkurransevna ytterlegare, gjennom skattelette og gjennom trygge og føreseielege rammevilkår for satsing på innovasjon.

Alf Egil Holmelid (SV) [13:49:56]: Det er ei veldig viktig sak som interpellanten, Flåtten, tek opp, og som heile næringskomiteen har vore oppteken av ei god stund.

Leverandørindustrien og skipsbyggingsindustrien står overfor store utfordringar. På kort sikt slit vi med etterdøningane etter finanskrisa, men vi har også eit meir langsiktig strukturproblem. Næringa sjølv legg vekt på at det ikkje finst noko enkelt grep. Det er heller ikkje nok å snakke om skattelette, ifølgje næringa sjølv. Vi må satse på ei rekkje ulike tiltak for å møte både dei kortsiktige og dei meir langsiktige utfordringane.

På kort sikt er kapitaltilgangen framleis eit problem. Regjeringa har vist handlekraft og dobla rammene for Garanti-instituttet for eksportkreditt. No er det bankane som ikkje følgjer opp. Dagens Næringsliv har dokumentert at leverandørindustrien har problem med å få bankfinansiering til gode prosjekt, trass i at både GIEK og Eksportfinans er på plass i prosjekta.

Regjeringa følgjer utviklinga nøye for å vurdere behov for nye kortsiktige tiltak. Men eg vil peike på at det også er behov for meir langsiktige tiltak. Leverandørindustrien har vore inne i ein periode med ekspansjon og god ordretilgang, som er i overkant av det vi kan rekne med vil fortsetje. Dersom bransjen skal halde oppe aktivitetsnivået og ta vare på den unike kompetansen som er bygd opp, er det heilt nødvendig å ha fleire bein å stå på. Og vi må bli meir uavhengige av oljesektoren åleine.

Det internasjonale energibyrået, IEA, har lagt fram rapporten «World Energy Outlook 2009». Der er det dokumentert at det kjem til å bli enorme investeringar i miljøteknologi dei nærmaste åra. Mange bedrifter satsar alt på denne spennande marknaden. Leverandørindustrien på Sørlandet har starta prosjektet «miljøfotavtrykk» for å levere verdas mest energieffektive og miljøvennlege utstyr, og fleire av leverandørbedriftene deltek i utviklinga av havvindmøller. På Vestlandet er det – som tidlegare nemnt her i dag – satsa på å utvikle spesialskip til havvindmøller.

Regjeringa satsar store summar for å leggje til rette for ei gradvis omstilling til den nye, spennande marknaden for miljøteknologi. Det er etablert åtte forskingssenter for miljøvennleg energi, som i 2010 får ein auke opp

til 165 mill. kr. Leverandørindustrien både på Sørlandet og på Vestlandet er sterkt med i den sterke satsinga som Regjeringa her har som eit resultat av klimaforliket.

Men den største utfordringa når det gjeld å omstille til miljøteknologi, er kostnadskrevjande produktutvikling og pilotanlegg. I tillegg til forskingsinnsatsen og dei etablerte verkemidla i Enova og Innovasjon Noreg har derfor Regjeringa etablert eit nytt fond for miljøteknologi på 140 mill. kr. Dette kan bli starten på eit viktig samarbeid mellom næringslivet og Regjeringa om utvikling av miljøteknologi.

Med dei problema næringa står overfor, er det ekstremt viktig å komme inn på marknaden for miljøteknologi før det er for seint, eller før dei andre nasjonane har posisjonert seg betre enn Noreg. Men dette er ein krevjande marknad, det er ein marknad som ikkje følgjer alle normale marknadslover, fordi han i stor grad er offentleg regulert. Derfor er det ekstra viktig, når vi skal inn på miljøteknologimarknaden globalt, som er veldig viktig, å ha eit godt samarbeid mellom offentleg og privat sektor. Det er ein føresetnad for at vi skal klare å ta den posisjonen i miljømarknaden som det norske næringsliv absolutt har kompetanse og kapasitet til å klare.

Regjeringa har i Soria Moria II annonsert ein gjennomgang av det samla verkemiddelapparatet for norsk næringsliv for å vurdere korleis dei best kan bidra til å utvikle miljøteknologi. Her treng vi eit godt samarbeid mellom Regjeringa, mellom fleirtalet og opposisjonen og ikkje minst med næringslivet, for at vi skal finne ut korleis vi i dag brukar dei samla ressursane best mogleg for å lyfte fram ein ny teknologi, som er det vi skal leve av når oljeindustrien – som vi no ser – ikkje klarer å ta ansvar for sysselsetjinga i Noreg åleine.

Så vil eg avslutte med ein liten kommentar til Framstegspartiet, som heile tida snakkar om «den hollandske syke». Eg synst kanskje det no er på tide at vi innfører omgrepet «FrP-syke» i norsk næringsliv. Det er den sjuka vi kjem til å ha dersom vi forlit oss på at vi berre skal satse på oljerelatert næringsutvikling og skattelette, og dermed ikkje klarer å lyfte oss inn i den framtidige miljøteknologimarknaden. Då får vi ei «FrP-syke», som er verre enn «den hollandske syke».

Kjersti Toppe (Sp) [13:54:57]: Det er god grunn til å rette oppmerksomheten mot situasjonen ved norske verft. I det siste året har det nesten ikke vært skrevet nye kontrakter ved de norske verftene, eller hos leverandørene av design og utstyr. Dette betyr i praksis kontraheringsstopp, og i løpet av 2010 vil ordrebøkene i den landbaserte maritime industrien kunne gå tomme.

Følgene av en fortsatt ordretørke er at de landbaserte maritime næringene må gjennomføre masseoppsigelser. Dette vil kunne ende opp i at en høyt aktet høyteknologisk innovasjon og kompetanse vil kunne forvitte innen kort tid. Norske verft har i stor grad spesialisert seg innen høyteknologiske offshore spesialfartøy.

Jeg vil i den forbindelse vise til situasjonen for verfts- og leverandørindustrien i mitt eget hjemfylke, Hordaland. I Hordaland er verfts- og leverandørindustrien en særskilt viktig

tig næring, og vi har verfts- og utstyrleverandører i topp internasjonal klasse. Lengre perioder uten oppdrag skaper nå en reell trussel for næringer og for verdiskapingen lokalt og regionalt. Jeg vil også vise til at Maritimt Forum Bergensregionen gjennomførte i november 2009 en undersøkelse blant sine 120 medlemsbedrifter fra hele den maritime næringsklyngen i Bergensregionen. Nær 60 pst. av bedriftene sier de forventer en reduksjon i omsetningen de neste tolv månedene.

Vi har om lag 70 skipsverft og 250 maritime utstyrsleverandører i Norge, og med om lag 100 000 ansatte innen maritim sektor vil det være helt nødvendig å følge situasjonen for disse nøye i inngangen til et nytt år. Denne næringen er særs utsatt med tanke på den rollen hjørnesteinsbedriftene har i mange små og større lokalsamfunn.

Senterpartiet er fornøyd med at den maritime strategien som ble lagt fram høsten 2007, videreføres i forslaget til statsbudsjett for 2010. Regjeringens visjon om at Norge skal være en verdensledende maritim nasjon, og at de norske maritime næringer skal levere de mest innovative og miljøvennlige løsningene for framtiden, står fortsatt ved lag. Det vil fortløpende være nødvendig å følge opp de fem hovedområdene:

- globalisering og rammevilkår
- miljøvennlige maritime næringer
- maritim kompetanse
- maritim forskning og innovasjon
- nærskipfart

I løpet av to år er det levert positive resultater av de 53 tiltakspunktene i strategien, men samtidig ser en at de maritime næringene sliter i den globale nedgangskonjunktoren. Det vil derfor være helt nødvendig at Regjeringen følger opp resultatene av denne strategien i 2010.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [13:58:10]: Takk til interpellanten. Dette er et viktig tema, et tema vi har brukt mye tid på i hele høst, både gjennom spørretime og gjennom skriftlige spørsmål, og vi har fått vage svar fra statsråden.

Daglig leser vi i avisene – og jeg følger spesielt med på det som skjer på Nordvestlandet – om store utfordringer. Kristelig Folkeparti er urolig over at Regjeringen ikke synes å ta tilstrekkelig inn over seg at deler av det internasjonalt konkurranseutsatte næringslivet fortsatt er og vil være rammet av finanskrisen. Statsråden viser i sine svar til dagens ordninger, men vi har hørt lite om hvordan vi skal møte nye utfordringer. Kristelig Folkeparti mener at det må foretas grep i skatte- og avgiftssystemet og foreslår i statsbudsjettet bl.a. en økning av avskrivningssatserne på maskin og utstyr fra 20 til 25 pst., som et målrettet tiltak overfor disse bedriftene. Kristelig Folkeparti er skuffet over at Regjeringen ikke har sluttet seg til dette forslaget.

For verfts- og leverandørindustrien er det allerede inneværende år svært krevende. Som statsråden nevnte, vil verftene oppleve svært tunge år dersom det ikke kommer nye ordre inn. Flere tusen jobber kan forsvinne, og den norske maritime klyngen risikerer å bli varig svekket som følge av krisen. Kristelig Folkeparti mener at Regjeringen

må være villig til å se på et bredt spekter av tiltak for å sikre at dette ikke skjer.

En av mulighetene i denne situasjonen er å etablere et forsknings-, utviklings- og innovasjonsprogram for utvikling av maritime fornybare energiløsninger rettet mot verftsindustrien, som kan bidra til at skip og installasjoner for fornybar energi, særlig havvindmøller, kan bygges på norske verft i samarbeid med norsk leverandørindustri. Dette vil sikre utviklingen av ny viktig miljøteknologi, samtidig som det kan gi verftene sårt tiltrengt aktivitet. Norge har verdensledende forskningsmiljøer som kan bidra til et slikt program. Leverandørindustrien har på sin side spisskompetanse på produksjon for offshorevirksomhet.

For kort tid siden besøkte jeg Bergen Group, som er svært positive til et slikt forskningsprogram. Dette ble godt fulgt opp av Norsk Industri. Næringen er parat til å ta nye utfordringer. Vi har også maritime forskningsmiljøer med MARINTEK og NTNU i spissen, som er verdensledende på sine felt. I likhet med næringen mener Kristelig Folkeparti at Norge har svært gode forutsetninger for å finne løsninger innenfor offshore og fornybar energi. Likevel var næringsministeren avvisende i sitt svar på Kristelig Folkepartis brev om å opprette et slikt program om fornybar energi rettet mot verfts- og leverandørindustrien.

En annen måte å stimulere verftene på kan være sterkere satsing på utviklingen av mer moderne og bærekraftig nærskipfartsflåte og å investere i nye klimavennlige gassferjer. Begge disse flåtegruppene trenger fornying. I tillegg har Fiskebåtredereens Forbund stilt spørsmål til statsråden om ikke tiden er inne for et stimulerings tiltak for å fornye deler av fiskeflåten. Alt dette handler ikke bare om aktivitet og sikring av kompetansearbeidsplasser, men det vil også være viktige miljøtiltak.

Som nevnt i tidligere innlegg er leverandørindustrien til offshore avhengig av oljeselskapene. Oljeselskapene kutter aktiviteten, og dette slår umiddelbart negativt ut for industrien. Hva som skjer etter 2009, er svært vanskelig å spå om. På kort og mellomlang sikt vil vi trolig likevel ikke oppleve noen dramatisk negativ utvikling på norsk sokkel. Men bildet kan endre seg dersom den økonomiske krisen blir mer omfattende eller om oljeprisen svekkes.

Norsk leverandørindustri har et stort internasjonalt marked, og vi forventer at konkurransen hardner til også her. Det industrien trenger nå, er stabile og gode rammevilkår. Dagens aktivitetsnivå på norsk sokkel må videreføres, og vi må ikke minst føre en aktiv letepolitikk. Samtidig må vi forvalte ressursene på en bærekraftig måte, og slik sikre grunnlaget for generasjoner som kommer etter oss.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Abid Q. Raja (V) [14:03:21]: Denne interpellasjonen oppsummerer i realiteten to interpellasjoner vi hadde på tirsdag, også disse initiert av Høyre, om bevaring av kompetansen i oljeleverandørindustrien og Norges internasjonale konkurransekraft.

For Venstre er svaret, som det var på tirsdag, at veien fram til et mer lønnsomt og konkurransedyktig næringsliv handler om incentiver til riktig omstilling til riktig tid. Klarer vi å omstille norsk næringsliv i en mer miljøvennlig og nyskapende retning, er det ingen tvil om at vi vil lykkes – også når det gjelder det framtidige grunnlaget for verftsindustrien og leverandøriindustrien til offshoresektoren.

Det handler dessuten om tiltak for å kunne ivareta og videreutvikle den kompetansen som er i bedriftene. Det kan enten skje gjennom skattesystemet, gjennom direkte tilskuddsordninger eller bedre og mer fleksible permitteringsordninger. Alt dette har Venstre foreslått i sitt alternative statsbudsjett for 2010. Regjeringen har gode intensjoner, men så å si null forslag.

For Venstre handler det også om en holdningsendring til dem som driver bedrifter i Norge. Alle de som ønsker å starte for seg selv, de som ønsker å bygge en bedrift – fra en eller to til mange flere – de som ønsker å investere pengene sine i norske arbeidsplasser og norske bedrifter i stedet for å ha dem i banken, burde få en ekstra klapp på skulderen. I stedet har Regjeringen med målrettet presisjon rammet nettopp disse i sine statsbudsjetter de siste årene. Budskapet er ikke til å misforstå.

For Venstre er det åpenbart at det er viktig med gode rammevilkår, effektive løsninger og god infrastruktur – et skattesystem som belønner det å eie og investere i norske bedrifter og ikke målrettet straffe dem under mottoet: Ta de rike.

Det handler selvfølgelig om budsjettpolitikken i stort. Bli presset på kronekurs og rentenivå for høyt som følge av en for ekspansiv offentlig budsjettpolitikk, hjelper det lite med all verdens gode tiltak på statsbudsjettets utgiftsside. Så er det viktig hvilke offentlige utgifter det skal strammes inn på når vi må gjøre det de fleste gjør, og som finansministeren er enig i, stramme inn de neste årene.

Til tross for rekordvekst i offentlige budsjetter i forrige periode har forskning, innovasjon og høyere utdanning vært taperen i nesten hvert eneste budsjett. Hvileskjæret på dette feltet ser ut som det for alltid vil prege ettermålet til den rød-grønne regjeringen.

Nå ser vi også at nettopp denne industrien, som interpellanten påpeker, er kritisk til at flere av krisepakkene ikke videreføres i statsbudsjettet for kommende år. Tiltak som de rød-grønne mente var svært viktige og riktige for åtte måneder siden, er ikke viktige og riktige lenger, selv om krisen for denne delen av industrien er langt verre og mer omfattende nå enn det den var den gang.

For Venstre er det åpenbart at Norge i framtiden må satse målrettet på nyskaping, utdanning og forskning. Vi må gjøre ting smartere og mer fornuftig. Offentlig sektor må fornyes og moderniseres for å sikre velferden. Vi må gjøre skattessystemet attraktivt for dem som vil investere i det miljø- og klimavennlige næringslivet, og vi må ta de viktige og nødvendige skrittene, slik at vi blir en del av løsningen og ikke problemet i miljø- og klimapolitikken. Klarer vi det, vil vi stå svært godt rustet til å møte nye kri-

ser i framtiden. Men det krever både politisk mot og politisk vilje, noe som så langt har vært fraværende hos den sittende regjeringen.

Den sittende regjeringen har dessverre utmerket seg ved flere hvileskjær i forsknings- og utdanningspolitikken, fravær av vilje til å stimulere atferd i skatte- og avgiftssystemet og manglende vilje til å reformere offentlig sektor.

På tirsdag anbefalte jeg finansministeren å lese Venstres alternative statsbudsjett for 2010 i julen, før han like over nyåret skal gå i gang med det viktige og utfordrende arbeidet med å lage budsjettet for 2011. Under finansministerens middag i Parkveien 45 fikk jeg beskjed om at det hadde finansministeren faktisk tenkt å gjøre. Så med all ærbødighet viderebringer jeg med dette samme anbefaling til næringsministeren!

Presidenten: Ja, julen kan brukes til så mangt!

Terje Aasland (A) [14:07:31]: Aller først må jeg si at jeg synes det er flott at interpellanten er opptatt av å delta i idédugnaden om utfordringene for maritim sektor, og det er utvilsomt sånn at det vi ser i horisonten nå, er utfordrende – det er krevende, og det kan bli dramatisk.

Jeg har lyst til å starte med å si at regjeringspartiene selvfølgelig er opptatt av den norske konkurransekraften. Eksportsektoren er helt nødvendig for at vi skal kunne ha et høyt velferdsnivå, og det er svært viktig at vi legger til grunn rammebetingelser som opprettholder eller styrker vår konkurransekraft. Det viktigste fundamentet er selvfølgelig å føre en ansvarlig økonomisk politikk som bidrar til lav rente og riktige valutakurser. Økonomisk stabilitet og stabile rammevilkår er altså fundamentet, i tillegg til, som noen har vært inne på, at vi også må satse på et høyt nivå når det gjelder forskning og utdanning, nettopp for å fremme innovasjon og produktivitsvekst. Ny forskning viser at den norske modellen med høyt velferdsnivå og sentraliserte lønnsoppgjør bidrar til produktivitsvekst og høy innovasjonsgrad i tillegg til høy sysselsetting. Over 200 000 nye jobber fra 2005 til 2009 er en sterk understreking av den innovative kraften som finnes i norsk økonomi.

Fra representanten Lødemel blir det framsatt en påstand om at vi bruker for mye oljepenger og fører en for ekspansiv budsjettpolitikk, og at det er en del av problemet. Jeg kan berolige med at vi også tar dette på største alvor. At budsjettpolitikken er ekspansiv, kan jeg slutte meg til. Men det er et budsjett for høy sysselsetting og lav ledighet. Kraftige tiltak er iverksatt, og kraftige tiltak ligger i budsjettet for 2010 nettopp for å sikre høy sysselsetting og lavest mulig ledighet.

I Høyres alternative statsbudsjett for 2010 reduserer de – ifølge Høyre selv – det oljekorrigerte underskuddet med 2,3 milliarder kr, eller 0,1 pst. av BNP, i Fastlands-Norge. Realiteten er selvfølgelig sånn at det blir galt av Høyre å definere forskjellene mellom Høyres forslag og Regjeringens forslag som forskjellen mellom å være ansvarlig og å legge fram en ekspansiv budsjettpro-

litikk, spesielt så lenge en også kan legge til at mange av de innsparingsforslagene Høyre foreslår, i høyeste grad er fiktive.

Men til de utfordringene vi står overfor i maritim sektor: Situasjonen er alvorlig, og det er grunn til å ha en særlig oppmerksomhet rettet mot sektoren. Hovedårsaken er jo, som statsråden sa, sviktende globale markeder. Og det er jo ikke sånn at det er negativt at statsråden reiser rundt og henter inn kunnskap og er i dialog med de bedriftene som er utsatt. Tvert om, det er særdeles positivt at en prøver å beskrive problemene sammen med den utsatte sektoren, prøver å lete etter de gode tiltakene, de som virker. Det er det som er krevende, og det er det som er utfordringen.

Så synes jeg det er viktig at en har en diskusjon hvor opposisjonen også er med, at en tar med innspill i et videre arbeid og i en vurdering om hvorvidt en må sette inn tiltak og hvordan tiltakene eventuelt skal være.

Så har vi hørt at Flåtten har gjentatt sin – skal vi si – normalprosedyre om skattereduksjoner for næringslivet på generelt grunnlag. Jeg er ikke helt sikker på om det er det som vil hjelpe maritim sektor spesielt, men han har nevnt det. Han har også nevnt avskrivningssatsene og fleksibiliteten i GIEK og virkemiddelapparatet. Det siste er jeg for så vidt enig i. Det er veldig viktig nå å vurdere fleksibiliteten og muligheten for å styrke fleksibiliteten i tiden framover, slik at den kan favne om der problemene er.

Så er dette med offshoreindustrien tatt opp, og det har vært flere debatter om dette i salen denne uken. Det er ingen tvil om at sånn som situasjonen nå er, skjønner jeg oljeindustrien hvis de er litt avventende til investeringer, nettopp med tanke på vurderingen om prisingen i markedet nå er riktig med de markedsutsiktene som foreligger. Derfor er det ikke noe galt i å prøve å stimulere til investeringer også fra oljeindustriens side. Tvert om, de bør utfordres på det, for de er helt avhengige av at leverandørindustrien opprettholder kunnskapsnivået sitt i en lavkonjunkturfase.

Så er det også mange andre ting som kan vurderes for å avhjelpe situasjonen, både når det gjelder forskning, utvikling, fleksibilitet i permitteringsordninger osv. Jeg er overbevist om at denne regjeringen og statsråden vil gjøre det, og jeg er veldig glad for at statsråden har en solid kunnskapsbase.

Helt til slutt: Jeg synes denne uken minner meg litt om tilsvarende tid forrige år, da det ble uttalt: for sent og for lite.

Svein Flåtten (H) [14:13:09]: Takk til alle for deltakelse i debatten.

Det er ganske underlig at en interpellasjon som ble skrevet for en måned siden, er atskillig mindre bekymret i sin utforming enn den unisone bekymringen som kommer frem i salen her i dag, fra opposisjonen og fra posisjonen. Det bygger opp en betydelig forventning til næringsministeren. Og det er jo ikke slik som representanten Aasland sier, at vi har kritisert at næringsministeren reiser rundt. Tvert imot, jeg har gitt ham komplimenter for

det i denne salen flere ganger. Han må reise rundt for å se og reise tilbake til regjeringskvartalet og se hva han kan gjøre.

Slik jeg har oppfattet næringsministeren i denne debatten – hvis jeg prøver å se hva jeg synes jeg hører om hva han kan tenke seg å gjøre – forstår jeg at han kanskje kan være enig i at det å fjerne den ekstraordinære avskrivningen som ble gjennomført i tiltakspakken, var galt. For nå snakker han om at vi har levetidsanalyser og verdiforringelsestid – nå har faktisk Finansdepartementet begynt å gå tilbake på sine gamle analyser om dette. Jeg hører næringsministeren snakke om bransjespesifikke ordninger, og nettopp dette med avskrivningssatsene må jo være en slik bransjespesifikk ordning.

Så høres det ut som om det er enighet om at man skal få mer fleksibilitet i GIEK-systemet. Jeg tror det ville være bra hvis man kanskje også kunne få fiskebåtene inn i dette. Det kan utløse betydelige investeringer.

Når situasjonen har utviklet seg så mye fra denne interpellasjonen ble fremmet for en måned siden og til i dag, hvordan vil det se ut om to måneder? Det store spørsmålet for næringsministeren blir: Har han tenkt å vente til oktober, når budsjettet for neste år kommer, eller vil han sette inn tiltak senest i revidert budsjett? Jeg tror at han bør tenke igjennom dette når han reiser rundt og samler inntrykk.

Så til et par av talerne fra Arbeiderpartiet, som gjentar mantraet om «for lite» og «for sent», som skulle ha kommet fra opposisjonen i fjor høst. Vi deltok i alle de store finansieringspakkene, og vi bidrog til å ekspedere dem på rekordtid i Stortinget. Det opposisjonen sa, var at tiltakene var rettet for mye inn mot det offentlige. Pakkene var greie, men det burde vært mer som stimulerte den private delen av økonomien, ikke minst eierskapsdelen, som går nettopp på dette med å styrke egenkapitalen via skattene.

Statsråd Trond Giske [14:16:33]: Først vil jeg takke for mange gode innspill.

Det er tydelig at det i Stortinget er en bred politisk forståelse for den alvorlige situasjonen som verfts- og leverandørindustrien kan komme i neste år, og særlig i 2011. Mange av representantene har også fått med seg mange av de gode, kreative og innovative ideene som fins i bransjen selv, om nye markeder, enten det dreier seg om vindmøller, miljøteknologi, spesialskip eller andre satsinger. Det er positivt, for det betyr at vi har stortingsrepresentanter som er i nær kontakt med bransjen, med bedriftene, og får gode innspill.

Jeg tror vi skal legge til rette for brede og gode ordninger. Vi har f.eks. en rekordhøy sum i 2010-budsjettet til miljøteknologi. Vi har Innovasjon Norge, med sine ordninger. Vi har støtteordninger på andre felt når det gjelder finansiering, og vi har støtteordninger spesifikt rettet inn mot miljøvennlige løsninger, osv. Men jeg tror vi skal overlate til bedriftene å finne de praktiske, konkrete prosjektene. De vet best hvor markedene er, og de vet best hvordan kundegrunnlaget er. De vet antakelig også best i hvilken retning markedene utvikler seg når krisen går over.

Vi har våre heleide eller deleide statlige bedrifter. Dem skal vi støtte godt opp om og gi gode betingelser, men på forretningsmessige vilkår.

Så er det alltid slik at i tillegg til gode ideer og konstruktiv dialog vil alle slike debatter få et visst preg av politisk spissformulering. Jeg anser særlig Venstres beskrivelse av forskningsinnsatsen som godt innenfor den kontoen. Forskningsbudsjettet for 2010 har en rekordøkning og er norgeshistoriens største forskningsbudsjett. Jeg tror vi må helt tilbake til høsten 2001 – da budsjettet til daværende forskningsminister hadde en økning på 1,3 milliarder kr – for å finne maken til økning på forskningsbudsjettet. Jeg skal unnlate å nevne navnet på den forskningsministeren!

Vi er omtrent på OECDs gjennomsnitt når det gjelder offentlig forskning, men vi henger etter på den private forskningen, bl.a. på grunn av strukturen på vårt næringsliv.

Dette med å dimensjonere krisetiltakene er en vanskelig sport. Det er helt riktig, som det ble sagt fra talerstolen her, at høsten 2008 ble vi kritisert for at budsjettet for 2009 var for ekspansivt – særlig av representanten Santer. Da krisepakken kom i januar, var det for lite og for sent, og nå er det innstramning som gjelder igjen. Så det er vanskelig. Dette er krevende. Det er vanskelig å se inn i krystallkulen, men erfaringene hittil viser at Norge har klart seg usedvanlig bra, og det skal vi fortsette å legge opp til.

Presidenten: Dermed er debatten i sak nr. 5 avsluttet.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget går da til votering over sakene nr. 1–3 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidentskapet hadde innstilt:

I

I Stortingets forretningsorden gjøres følgende endringer:

§ 12 annet ledd nr. 4 siste punktum skal lyde:

Om behandlingen av statsbudsjettet og nasjonalbudsjettet vises til § 21.

§ 12 annet ledd nr. 6 skal lyde:

6. Justiskomiteen: Saker om rettsvesen, kriminalomsorg, politiet, sivile vernepliktige, andre justisformål, sivil beredskap, *rettferdsvederlag*, alminnelig forvaltningslovgivning, straffelovgivning, prosesslovgivning og alminnelig sivillovgivning.

§ 12 annet ledd nr. 9 sjuende ledd skal lyde:

En tredjedel av komiteens medlemmer kan kreve at det avholdes komitéhøring i kontrollsaker etter § 18.

§ 13 femte ledd skal lyde:

Lederen kaller sammen komiteen når vedkommende mener det er *nødvendig*, når statsministeren, utenriksministeren eller en tredjedel av komitémedlemmene anmoder om det, *eller når forsvarsministeren anmoder om det i viktige beredskapsmessige spørsmål*.

II

I Reglement for åpne kontrollhøringer gjøres følgende endring:

§ 2 første ledd annet punktum skal lyde:

Etter forretningsordenen § 12 nr. 9 *sjuende* ledd kan likevel en tredjedel av medlemmene i kontroll- og konstitusjonskomiteen kreve at det avholdes komitéhøring i kontrollsaker.

III

Endringene trer i kraft straks.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Presidenten foreslår at miljø- og utviklingsministerens redegjørelse i Stortingets møte 3. desember 2009 om status og framdrift i klimaforhandlingene vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:1 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om en opptrapping av norsk klimapolitikk før klimatoppmøtet i København – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: I sakene nr. 4 og 5 foreligger det ikke noe voteringstema.

Sak nr. 6 [14:24:24]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.